

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๗ (สมัยสามัญทั่วไป)

วันจันทร์ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๔

อ.พ. ๑๓/๒๕๕๔

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา จำนวน ๓ ฉบับ และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกันต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. จำนวน ๘ ฉบับ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๑ ฉบับ ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. เสนอโดยนางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ แต่เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งก่่าวเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน จึงต้องเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาลงนามรับรอง และนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ได้พิจารณาลงนามรับรองเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓

ครั้งที่ ๒๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

๒. ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. เสนอโดยนายนคร มาณิม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์กับคณะ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ แต่เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งก่่าวเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน จึงต้องเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาลงนามรับรอง และนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ได้พิจารณาลงนามรับรองเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

๓. ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. เสนอโดยนายอำนวย คลังผา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ แต่เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งก่่าวเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน จึงต้องเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณา

ลงนามรับรอง และนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ได้พิจารณาลงนามรับรองเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

๔. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดย นายเววัด สิริบุญกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทยกับคณะ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๒

๕. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดย นายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์กับคณะ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒

๖. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดย นายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์กับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคประชาธิปัตย์

พรรคเพื่อไทย พรรคภูมิใจไทย พรรคเพื่อแผ่นดิน พรรคชาติไทยพัฒนา และพรรคกิจสังคม เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒

๗. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดย นางวรศลี สุวรรณปริสุทธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา กับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจาก พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา พรรคประชาธิปัตย์ พรรคภูมิใจไทย และพรรคเพื่อแผ่นดิน เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

๘. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดย นายปัญญา ศรีปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทยกับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคภูมิใจไทย พรรคเพื่อแผ่นดิน และพรรคประชาราช เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุม

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

๙. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดย นาย พีระเดช ศิริวัน สาณท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา กับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากพรรคชาติไทยพัฒนา พรรคเพื่อไทย พรรคเพื่อแผ่นดิน และพรรคประชาธิปัตย์ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๓

๑๐. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดย นาย นิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๓

๑๑. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดย นาย อารีเพ็ญ อุดรสินธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคมาตุภูมิ กับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากพรรคมาตุภูมิ พรรคเพื่อไทย พรรคเพื่อแผ่นดิน

พรรคชาติไทยพัฒนา พรรคประชากร และ พรรคภูมิใจไทย เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๓

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ซึ่ง นาง สาว ผ่อง ศรี ธารา ภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกันอีก ๑๐ ฉบับ รวมกันไป ในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ และพิจารณาต่อในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ เนื่องจากมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันอภิปรายในประเด็นสำคัญอย่างกว้างขวาง

ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๔ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ที่ประชุม

สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๑๑ ฉบับพร้อมกันไปด้วยคะแนนเสียง ๒๙๐ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สองขึ้นคณะกรรมการ โดยให้ถือร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ของนางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์กับคณะ เป็นหลักในการพิจารณา และกำหนดการแปรญัตติภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันถัดจากวันที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๑๑ ฉบับดังกล่าว

ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษวันพฤหัสบดีที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว โดยพิจารณาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรา โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และได้ลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียง

๓๓๒ เสียง ไม่เห็นชอบ ๒ เสียง และงดออกเสียง ๑ เสียง ทั้งนี้ เพื่อเสนอให้วุฒิสมาชิกพิจารณาต่อไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมการได้มีข้อสังเกต และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ด้วยคะแนนเสียง ๓๐๘ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มี และงดออกเสียง ๑ เสียง

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการบริหารจัดการที่ดินของรัฐยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยการจำแนกพื้นที่และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมทั้งการอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่ง รัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓)

๖. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ

ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

๗. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ (หมวด ๑)

๗.๑.๑ องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ

(๓) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นกรรมการ

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงเป็นที่ประจักษ์ในด้านที่ดิน การบริหารจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎหมาย หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐเป็นกรรมการ

ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขาธิการ และให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ช่วยเลขาธิการได้ตามความจำเป็น (ร่างมาตรา ๕)

๗.๑.๒ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่โดยเร็ว ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ (ร่างมาตรา ๖)

๗.๑.๓ การพ้นจากตำแหน่งตามวาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๖ วรรคสอง (ร่างมาตรา ๗)

๗.๑.๔ กำหนดการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ดาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง (ร่างมาตรา ๘)

๗.๑.๕ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้คณะกรรมการรับไปดำเนินการโดยอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

(๒) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภทเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) กำหนดให้มีการจำแนกที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐและจัดทำแนวเขตที่ดิน
ให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการวางแผน
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๔) กำหนดแผนปฏิบัติการและ
วิธีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามโครงการ
และแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวน
หวงห้ามของรัฐ

(๕) ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็น
พื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกิน
หรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไป
ตามนโยบายของรัฐบาล

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ
เพื่อใช้ในการพิสูจน์สิทธิในการครอบครอง
และทำประโยชน์ในที่ดิน

(๗) พิจารณานุมัติแผนงาน
หรือโครงการในการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อนำไปใช้ประโยชน์
ในการใช้เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย
หรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของ
รัฐบาล ตลอดจนงบค่าใช้จ่ายเสนอ
นายกรัฐมนตรี

(๘) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลซึ่งจะมี
สิทธิได้รับที่ดินจากการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อนำที่ดินไปใช้
ประโยชน์ เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย
หรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย
ของรัฐบาล ตลอดจนแบบสัญญาเช่าที่จะทำ
กับผู้ที่มีสิทธิจะได้รับที่ดิน

(๙) ออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ
หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๐) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้น
เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐ

(๑๑) ติดตามและตรวจสอบการ
ปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้
เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการ
และแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการ
ในการแก้ไขปัญหาและมาตรการ
ในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๑๒) ส่งเสริมและสนับสนุน
ให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุก
พื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่
บทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่
นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย
(ร่างมาตรา ๙)

๗.๑.๖ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วย
คณะกรรมการที่มีอำนาจทางปกครอง
ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุม
ของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ

ให้นำบทบัญญัติว่าด้วย
คณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณา
ทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติ
ราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่

การประชุมของคณะกรรมการโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๐)

๗.๑.๗ องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด

เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการจังหวัด นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธารักษ์พื้นที่ ปฎิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน

(๓) ผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จำนวนหนึ่งคน ผู้แทนผู้บริหารเทศบาล จำนวนหนึ่งคน และผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหนึ่งคน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องประกอบด้วย ผู้แทนกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่มีกิจกรรมและผลงานด้านการจัดการที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้แทนเจ้าของหรือผู้ถือครองที่ดิน

ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

การคัดเลือกผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม (๓) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๑๑)

๗.๑.๘ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๒) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) ดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ และเสนองบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อคณะกรรมการ

(๔) พิสูจน์สิทธิในการครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการในการพิจารณาให้สิทธิในที่ดินแก่ประชาชนผู้มีสิทธิหรือให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน

(๕) กำกับ ดูแล และติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ รวมทั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

(๖) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามา มี ส่วน ร่วม ใน การ ร อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๒)

๗.๑.๙ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจทางปกครอง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด

ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการบริหาร

จัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๓)

๗.๑.๑๐ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐกับให้มีอำนาจหน้าที่ในการประสานนโยบาย การปฏิบัติระหว่างหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหามาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๔)

๗.๒ การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ (หมวด ๒)

๗.๒.๑ กำหนดการดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐและระยะเวลาดำเนินการ

ให้คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท

เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวน
หวงห้ามของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้
ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี
นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
(ร่างมาตรา ๑๕)

๗.๒.๒ กำหนดให้คณะกรรมการ
บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
มีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ
ที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐ
หรือคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด
ดำเนินการสำรวจและจัดทำแนวเขตที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ

เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ
ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ให้คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมาย
ให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดิน
ของรัฐหรือคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการ
สำรวจและจัดทำแนวเขตที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้
ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
โดยให้มีรายละเอียดในการจำแนกที่ดินให้เป็น
ที่ชัดเจน ลักษณะการใช้ประโยชน์ของรัฐ
และการใช้ประโยชน์ของประชาชนในที่ดินนั้น
ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด
(ร่างมาตรา ๑๖)

๗.๒.๓ กำหนดให้คณะกรรมการ บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ จำแนกที่ดิน

เมื่อคณะกรรมการดำเนินการ
รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์
ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้จำแนก
ที่ดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้อง
สงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไป
ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป
หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษา
ไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ
การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน
อย่างยั่งยืน

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่
สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไป
ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม
อีกต่อไป และไม่ใช้ที่ดินซึ่งมีความจำเป็น
ที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุล
ทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้
ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง
คณะกรรมการอาจพิจารณาดำเนินการ
ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งตามข้อมูลที่ได้รับ
หรือตามที่เห็นเหมาะสมก่อนได้
(ร่างมาตรา ๑๗)

๗.๒.๔ กำหนดการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ภายหลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ และได้จำแนกที่ดินแล้ว

เมื่อคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ และได้จำแนกที่ดินแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้ที่ดินประเภทนี้เป็นที่ดินที่จำเป็นต้องมีการสงวนหวงห้ามไว้ และห้ามคณะกรรมการนำมาดำเนินการให้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่บุคคลใด เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช้ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๘)

๗.๒.๕ หลักเกณฑ์การประกาศให้เป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๑๘ (๒)

ที่ดินที่คณะกรรมการประกาศให้เป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๑๘ (๒) ได้นั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ทางราชการได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ และปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามนั้น และ

(๒) ที่ดินนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลงเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๑๙)

๗.๒.๖ กำหนดการดำเนินการจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และการกำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีที่เป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี

เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้ที่ดินตามมาตรา ๑๘ (๒) ในพื้นที่ใดเป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกิน หรือเป็นที่อยู่อาศัยให้คณะกรรมการจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

การ จัด ทำ โครงการ และแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบนั้น ให้คณะกรรมการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ที่ดินที่สมควรเพิกถอนการสงวนหวงห้าม และนำไปจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยตรงเนื่อง

(๒) ที่ดิน ที่ ควร ให้ คง การสงวนหวงห้ามไว้ แต่ให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามเงื่อนไขที่กำหนด

(๓) แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ใน กร ณี ที่ เป็น ที่ ดิน ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้นำไปจัดกรรมสิทธิ์แก่ประชาชน เว้นแต่เป็นผู้ที่มี

หลักฐานพิสูจน์ได้ว่าได้ครอบครองที่ดินก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๒๐)

๗.๒.๗ กำหนดการดำเนินงานเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดให้ที่ดินตามบริเวณพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกิน หรือเป็นที่อยู่อาศัย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามในที่ดินบริเวณใดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นและเมื่อมีการเพิกถอนการสงวนหวงห้ามแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่นำมาจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยตรงเนื่องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

สำหรับที่ดินที่มีได้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามแต่เป็นที่ดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยให้คณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

การให้สิทธิแก่ประชาชนในการใช้ประโยชน์
ที่ดินนั้น โดยจะนำไปจัดกรรมสิทธิ์มิได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขในการจัดที่ดินที่คณะกรรมการ
กำหนดตามวรรคสาม ให้คำนึงถึงมาตรฐาน
การจัดที่ดินตามกฎหมายอื่น และคุณสมบัติ
ของผู้ที่มีสิทธิได้รับที่ดิน เพื่อให้ผู้ที่สมควร
ได้รับการช่วยเหลือได้รับที่ดินทำกินหรือที่อยู่
อาศัยตามความจำเป็นแก่การครองชีพ
(ร่างมาตรา ๒๑)

๗.๒.๘ กำหนดให้คณะกรรมการ
บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพิสูจน์
สิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์
หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินตาม
พระราชบัญญัตินี้

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจ
หน้าที่ในการพิสูจน์สิทธิของบุคคลที่จะได้รับ
กรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดิน
ตามพระราชบัญญัตินี้

หลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สิทธิ
ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้
การพิสูจน์สิทธิเพื่อให้กรรมสิทธิ์แก่บุคคลใด
ให้เป็นไปตามสภาพข้อเท็จจริง
ของการครอบครองหรือทำประโยชน์ต่อเนื่อง
แต่สำหรับการพิสูจน์สิทธิเพื่อให้ได้รับสิทธิ
ใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยไม่มีกรรมสิทธิ์ บุคคล
ที่จะได้รับสิทธิจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) บรรลุนิติภาวะ

(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง
ที่ดินซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์
ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง และไม่มี
ลักษณะเป็นผู้แสวงหาประโยชน์
เพื่อครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) เป็นผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง
หรือมีที่ดินแต่ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ

(๕) หลักเกณฑ์อื่นตามที่
คณะกรรมการกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง
คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวน
หวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด อาจมอบหมาย
ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือพนักงาน
เจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์
ที่กำหนดได้ (ร่างมาตรา ๒๒)

๗.๒.๙ กำหนดอำนาจและหน้าที่
ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ
ที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๒๒
วรรคสาม หรือพนักงานเจ้าหน้าที่

เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับ
มอบหมายตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม
หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจและหน้าที่
ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ
มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
เพื่อประกอบการพิจารณาหรือดำเนินการ
ของคณะกรรมการ

(๒) เข้าไปในที่ดินเพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองหรือทำประโยชน์ที่ดิน และให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงเรียกเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่บนที่ดินนั้นมาตรวจพิจารณาได้ตามความจำเป็น ในการนี้ บุคคลดังกล่าวต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

(๓) เข้าไปในที่ดินซึ่งได้จัดเป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่นำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย เพื่อตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้ได้รับสิทธิให้ใช้เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๒๓)

๗.๒.๑๐ กำหนดให้ผู้ครอบครองที่ดินสามารถครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไปในระหว่างที่ดำเนินการพิสูจน์สิทธิ

ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการพิสูจน์สิทธิให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้บุคคลนั้นครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไป (ร่างมาตรา ๒๔)

๗.๒.๑๑ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการพิสูจน์สิทธิให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวน

หวงห้ามของรัฐพิจารณาอนุมัติการได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดิน

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการพิสูจน์สิทธิให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติการได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทั้งนี้ ตามจำนวนเนื้อที่ดินและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่เป็นการพิจารณาการครอบครองที่ดินในลักษณะเป็นชุมชน คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดเป็นผู้อนุมัติแทนได้ (ร่างมาตรา ๒๕)

๗.๒.๑๒ กำหนดกรณีการขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามพระราชบัญญัตินี้
บุคคลใดได้รับการพิจารณาให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ได้มีการประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการสั่งให้บุคคลนั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้ และนับตั้งแต่วันที่ได้รับความสั่งให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๖)

๗.๒.๑๓ กำหนดกรณีให้ถือว่า
สละสิทธิในการครอบครองและ
การทำประโยชน์ในที่ดิน

เมื่อได้รับคำร้องขอว่าได้มีการครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อน การเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการยังมีได้ มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ ประชาชนเป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ตามมาตรา ๒๑ เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหาร จัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำ จังหวัดว่า ได้มีการครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดิน สงวนหวงห้ามของรัฐได้

เมื่อได้รับคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวน หวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณา โดยต้องตรวจพิสูจน์สิทธิให้เป็นที่ปรากฏ โดยชัดแจ้งว่า ผู้นั้นได้มีการครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดิน สงวนหวงห้ามของรัฐหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหาร จัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำ จังหวัดพิจารณาแล้วปรากฏโดยชัดแจ้งว่า ผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดินสงวนหวงห้าม ของรัฐ ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณา และแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดินนั้น ได้ต่อไป (ร่างมาตรา ๓๐)

๗.๒.๑๗ กำหนดการดำเนินการ ตรวจพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้ง ของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน สงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด

กรณีได้รับคำร้องขอให้ได้รับสิทธิในที่ดิน ของรัฐที่มีการสงวนหวงห้ามบริเวณที่มีได้ มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ ของการสงวนหวงห้าม หรือมีสภาพเปลี่ยนไป เป็นชุมชนแล้ว

ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินของรัฐ ที่ มีการ สกวน หวง ห้า ม บริเวณ ไต มิได้ มีการ ใช้ ประ โยชน์ ตาม วัตถุประสงค์ ของการสงวนหวงห้าม หรือมีสภาพเปลี่ยนไป เป็นชุมชนแล้ว และคณะกรรมการยังมีได้ ประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือ เป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ ผู้ครอบครอง ที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหาร จัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำ จังหวัดให้ได้รับสิทธิในที่ดินได้

เมื่อได้รับการร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวน หวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณา ตรวจพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้ง ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวน หวงห้าม

(๒) ที่ดินนั้นได้มีการครอบครอง และทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยและ เปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๓) หลักเกณฑ์อื่นตามที่ คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน สงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงาน

ผลการตรวจพิสูจน์ต่อคณะกรรมการ
เพื่ออนุมัติให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดินนั้น
ตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการกำหนด
และให้นำความในมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓
มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และ
มาตรา ๒๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๐ การให้สิทธิ
ในที่ดินโดยที่ยังมิได้เพิกถอนการสงวน
หวงห้ามจะจัดกรรมสิทธิ์ให้กับผู้ร้องขอได้

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการ
ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำ
จังหวัดตรวจพิสูจน์แล้วเห็นว่าผู้ร้องขอ
ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ
ให้ยกคำร้องนั้น (ร่างมาตรา ๓๑)

๗.๓ บทกำหนดโทษ (หมวด ๓)

๗.๓.๑ กำหนดโทษกรณีผู้ใด
แจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๓

ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ
ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๓
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน
หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำ
ทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๒)

๗.๓.๒ กำหนดโทษกรณีผู้ได้รับ
สิทธิในที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกิน
หรือเป็นที่อยู่อาศัย จำหน่ายจ่ายโอน
หรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม
และกำหนดโทษผู้ซื้อหรือรับโอนที่ดิน
ต่อจากผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน

ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์
เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ผู้ใดจำหน่าย
จ่ายโอน หรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม

ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี
หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำ
ทั้งปรับ

ผู้ใดซื้อหรือรับโอนที่ดินในพื้นที่
บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
เพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่
อาศัยต่อจากผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ผู้นั้น
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับ
ไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
(ร่างมาตรา ๓๓)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ประมวลและรวบรวมข้อมูล
ด้านต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๙
(สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นที่มีการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ที่สำคัญ ๆ และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการ
ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐ พ.ศ.

ภาคผนวก

: ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

(นางสาวผ่องศรี ชารามณี กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

: รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร

: ไบแทรกคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

: ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา
โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาโดยเฉพาะ

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายนิท มาสุข ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

นายสุชาติ พันทองคำ ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๒

นางสาวนภพร ชวรงค์กร นิตกร ๗ ว. นางสาวกรรณิกา พัชระ วิทยากร ๔

นางสิริกัญย์ ส่องแสง เจ้าหน้าที่งานธุรการ ๖ นายพัลลภ วงศ์พานิช เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๓

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๘๒๘๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๒๔๔ ๑๕๖๕

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นที่มีการอภิปราย

ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ และผลการพิจารณา
ของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการ
ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

- ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการ
ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ๑
- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการ
ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ๑๑
- ประเด็นที่มีการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ๒๗
 - ๑. ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ ๒๗
 - ๑.๑ ประเด็นสำคัญที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีการอภิปราย
อย่างกว้างขวาง..... ๓๔
 - ๒. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ๔๑
 - ๓. สรุปประเด็นและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง
 - ๓.๑ ประเด็นสำคัญที่มีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง ๔๑
 - ๓.๒ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง
ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ๔๖
 - ๔. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม ๖๓

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ
การยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ๖๕
- ที่ราชพัสดุ..... ๗๒

- การดำเนินการตามโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดิน
สาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุกเพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท
(โครงการจัดที่ดินของรัฐขจัดความยากจน).....๗๘
- นโยบายรัฐกับการกระจายการถือครองที่ดิน : จะเป็นจริงหรือไม่?.....๘๔
- ปฏิรูปที่ดิน...ปฏิรูประบบการถือครองที่ดิน.....๘๘
- ปฏิรูประบบกรรมสิทธิ์ที่ดิน.....๙๔
- รายงานคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินทำกิน
ของประชาชนที่ทางการยังไม่ออกเอกสารสิทธิ์ให้.....๙๗
- กระทู้ถามที่ ๐๘๘๘ เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๑๙ ก วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕..๑๐๑
- คำตอบกระทู้ถามที่ ๐๘๘๘ ของนายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดขอนแก่น เรื่องการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๑๙ ก วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕..๑๐๒
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๔๕.....๑๐๗
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๔๗.....๑๑๓

ภาคผนวก

- : ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.
(นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) (๑)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (๒๑)
- : รายงานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร(๒๗)
- : ไบแทรกคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (๖๗)
- : ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)(๖๙)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นที่มีการอภิปราย
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

พ.ศ.

๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๐ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

๔. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดยนายเรวัต สิริกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๒

๕. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดยนายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒

๖. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดยนายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทย พรรคภูมิใจไทย พรรคเพื่อแผ่นดิน พรรคชาติไทยพัฒนา และพรรคกิจสังคม เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๑๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒

๗. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดยนางวรศุณี สุวรรณปริสุทธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา กับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา พรรคประชาธิปัตย์ พรรคภูมิใจไทย และพรรคเพื่อแผ่นดิน เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

๘. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดยนายปัญญา ศรีปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทยกับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคภูมิใจไทย พรรคเพื่อแผ่นดิน และพรรคประชาราช เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

๙. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดยนายพีระเดช ศิริวันสาณฑ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา กับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคชาติไทยพัฒนา พรรคเพื่อไทย

๖. นายบัญญัติ ศรีปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทยกับคณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคภูมิใจไทย พรรคเพื่อแผ่นดิน และพรรคประชากรไทย

๗. นายพีระเดช ศิริวันสาณฑ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา กับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคชาติไทยพัฒนา พรรคเพื่อไทย พรรคเพื่อแผ่นดิน และพรรคประชาธิปัตย์

๘. นายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทยกับคณะ

เมื่อผู้เสนอได้แถลงหลักการและเหตุผลที่ละเอียดครบถ้วนแล้ว คณะรัฐมนตรีได้ขอรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปพิจารณาก่อนรับหลักการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๕^๑ โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติอนุมัติและให้รอการพิจารณาไว้ภายใน ๖๐ วัน

อนึ่ง คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันอังคารที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ เห็นชอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็น ว่าไม่สมควรที่คณะรัฐมนตรีจะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. รวม ๘ ฉบับ ที่คณะรัฐมนตรีขอรับมาพิจารณาก่อนรับหลักการดังกล่าว ทั้งนี้ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๓๐๗ - ๓๑๔/๒๕๕๓)^๒ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่งคืนร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๘ ฉบับ ไปยังสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลา พร้อมทั้งแจ้งข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีว่า บทบัญญัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอรวม ๘ ฉบับดังกล่าว เป็นหลักการเดียวกันกับกรณีที่มีกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายเฉพาะอื่น ซึ่งสามารถดำเนินการได้อยู่แล้ว จึงเป็นการตรากฎหมายที่มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ และเป็นการตรากฎหมายที่ให้อำนาจเหนือกว่าบรรดากฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติในเรื่องเดียวกัน รวมทั้งเป็นการตรากฎหมายที่ขัดต่อหลักการตรากฎหมายที่ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวทั้ง ๘ ฉบับคืนสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ และประธาน

^๑ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๕ กำหนดว่า

"การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๔๒ (๒) (๓) และ (๔) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าคณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติตามข้อ ๑๑๔ เมื่อที่ประชุมอนุมัติก็ให้รอการพิจารณาไว้ก่อน แต่ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติ

เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัตินี้จากคณะรัฐมนตรีหรือพ้นกำหนดเวลาที่รอการพิจารณาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บรรจุร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน"

^๒ โปรดศึกษารายละเอียดของบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๓๐๗ - ๓๑๔/๒๕๕๓) ได้ที่ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ในหน้า ๖๕

สภาผู้แทนราษฎรได้บรรจุร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๘ ฉบับดังกล่าว เข้าระเบียบวาระการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๔ สิงหาคม
๒๕๕๓ เป็นเรื่องด่วน

ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๑
(สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้เลื่อนขึ้นมาพิจารณา ก่อน
คือ ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ซึ่งนางสาวผ่องศรี
ธารากุมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์กับคณะ เป็นผู้เสนอ โดยที่ประชุม
สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกันอีก ๑๐ ฉบับ รวมกันไป
ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งนายสุวโรช พะลัง กับคณะ เป็นผู้เสนอ
๒. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งนายเรวัต สิรินกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ
๓. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งนายสุวโรช พะลัง กับคณะ เป็นผู้เสนอ
๔. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งนางวรศลี สุวรรณบริสุทธิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ
๕. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งนายปัญญา ศรีปัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ
๖. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งนายพีระเดช ศิริวันสานนท์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ
๗. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งนายนิยม วรปัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ
๘. ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งนายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ
๙. ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.
ซึ่งนายนคร มาฉิม กับคณะ เป็นผู้เสนอ
๑๐. ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.
ซึ่งนายอานวย คลังผา กับคณะ เป็นผู้เสนอ

อนึ่ง สำหรับร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้
ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งนายประνομ โพธิ์คำ กับคณะ เป็นผู้เสนอนั้น
เนื่องจากนายประνομ โพธิ์คำ ผู้เสนอ ไม่อยู่ในที่ประชุม และไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะ

ผู้รับมอบหมาย จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวเป็นอันตกไป ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๕^๓

เมื่อผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๑๑ ฉบับ ได้แถลงหลักการและเหตุผลตามลำดับแล้ว ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้สั่งเลื่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๑๑ ฉบับดังกล่าว ไปในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรคราวต่อไป ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๑๑ ฉบับ ต่อในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ และพิจารณาต่อในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ซึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ร่วมกันอภิปรายในประเด็นสำคัญ ๆ อย่างกว้างขวาง โดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้สั่งเลื่อนการลงมติร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๑๑ ฉบับดังกล่าว ไปในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรคราวต่อไป

ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๔ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๑๑ ฉบับ พร้อมกันไปด้วยคะแนนเสียง ๒๙๐ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มี และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน^๔ เพื่อพิจารณาในวาระที่สองชั้นคณะกรรมการ โดยให้ถือร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ของนางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปไตยกับคณะ เป็นหลักในการพิจารณา และกำหนดการแปรญัตติ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อ ๑๒๓^๕ ภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันถัดจากวันที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๑๑ ฉบับดังกล่าว

^๓ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๕ กำหนดว่า

“ญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว การเสนอญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันจะกระทำมิได้

ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทน ในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา”

^๔ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๓ วรรคสอง กำหนดว่า

“การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อมีจำนวนไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอโดยให้มีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา”

^๕ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๓ กำหนดว่า

“การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติชั้นคณะกรรมการที่สภาตั้ง สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ เว้นแต่สภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้เป็นอย่างอื่น

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และได้พิจารณาต่อในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ โดยพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง และได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐^๖

เมื่อพิจารณาจนจบร่างในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราแล้วที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาในวาระที่สาม โดยลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียง ๓๓๒ เสียง ไม่เห็นชอบ ๒ เสียง และงดออกเสียง ๑ เสียง และส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป

เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมาธิการได้มีข้อสังเกตและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ

^๖ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐ กำหนดว่า

“เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๙ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้ สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่”

สาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

๑.๒ เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการบริหารจัดการที่ดินของรัฐยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยการจำแนกพื้นที่และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมทั้งการอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้มีการจำแนก และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวแล้วได้ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ยังเป็นการรักษาสมดุลระหว่างพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ทำกินและพื้นที่อยู่อาศัย และเป็นการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างสมดุล และยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

๔. บทจำกัดสิทธิ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๕. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

พระราชบัญญัตินี้ให้เป็นอันยกเลิกเมื่อครบกำหนดสิบปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๖. บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” หมายความว่า ที่ดินของรัฐที่ได้มีการสงวนหรือหวงห้ามไว้ตามกฎหมายหรือเป็นที่สงวนหรือหวงห้ามโดยสภาพการใช้ เพื่อประโยชน์ของรัฐ

“การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” หมายความว่า การนำที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐมาจำแนก เพื่อประโยชน์ในการใช้ที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน หรือการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดิน โดยรัฐควบคุมการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์การใช้ประโยชน์ที่ดิน

“การจำแนกที่ดิน” หมายความว่า การแบ่งเขตพื้นที่ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินและการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความสมดุลทางธรรมชาติ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๗. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๘. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๘.๑ คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ (หมวด ๑)

๘.๑.๑ องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ

(๓) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นกรรมการ

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงเป็นที่ประจักษ์ในด้านที่ดิน การบริหารจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎหมายหรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ เป็นกรรมการ

ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

๘.๑.๒ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่โดยเร็ว ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไป จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

**๘.๑.๓ การพ้นจากตำแหน่งตามวาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ร่างมาตรา ๗)**

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้ง
อีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการ
ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๖
วรรคสอง

**๘.๑.๔ กำหนดการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา
๘)**

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย
หรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ
ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง
หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

**๘.๑.๕ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวน
หวงห้ามของรัฐ (ร่างมาตรา ๙)**

มาตรา ๙ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์
โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อให้ความเห็นชอบ
และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงาน
เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้คณะกรรมการรับไปดำเนินการ
โดยอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์
ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

- (๒) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ทุกประเภทเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
- (๓) กำหนดให้มีการจำแนกที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐและจัดทำแนวเขตที่ดิน
ให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
- (๔) กำหนดแผนปฏิบัติการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามโครงการ
และแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
- (๕) ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย
ของรัฐบาล
- (๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อใช้ในการพิสูจน์สิทธิในการครอบครอง
และทำประโยชน์ในที่ดิน
- (๗) พิจารณานุมัติแผนงานหรือโครงการในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไป
ตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนงบค่าใช้จ่ายเสนอนายกรัฐมนตรี
- (๘) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกบุคคล
ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์
เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจน
แบบสัญญาเช่าที่จะทำกับผู้มีสิทธิจะได้รับที่ดิน
- (๙) ออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ
- (๑๐) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐ
- (๑๑) ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เป็นไป
ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหาและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ
- (๑๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามา
มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ
- (๑๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทบัญ ญัตติในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่
นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๘.๑.๖ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจทางปกครอง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุม ของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณา ทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุม ของคณะกรรมการโดยอนุโลม

๘.๑.๗ องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม ของรัฐประจำจังหวัด (ร่างมาตรา ๑๑)

มาตรา ๑๑ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการ จังหวัด นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคน ทรพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัด ชนารักษ์พื้นที่ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน

(๓) ผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ จำนวนหนึ่งคน ผู้แทนผู้บริหารเทศบาล จำนวนหนึ่งคน และผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหนึ่งคน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งในจำนวนนี้ อย่างน้อยต้องประกอบด้วย ผู้แทนกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่มีกิจกรรม และผลงานด้านการจัดการที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้แทนเจ้าของ หรือผู้ถือครองที่ดิน

ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการ บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

การคัดเลือกผู้แทนผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตาม (๓) และกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

๘.๑.๘ อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวน หวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด (ร่างมาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำ จังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เป็นไปตามนโยบาย และยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๒) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) ดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ และเสนองบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อคณะกรรมการ

(๔) พิจารณาสีทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการในการพิจารณาให้สิทธิในที่ดินแก่ประชาชนผู้มีสิทธิหรือให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน

(๕) กำกับ ดูแล และติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ รวมทั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

(๖) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๘.๑.๙ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด (ร่างมาตรา ๑๓)

มาตรา ๑๓ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดโดยอนุโลม

๘.๑.๑๐ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ (ร่างมาตรา ๑๔)

มาตรา ๑๔ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ กับให้มีอำนาจหน้าที่ในการประสานนโยบายการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหา และมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๘.๒ การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ (หมวด ๒)

๘.๒.๑ กำหนดการดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐและระยะเวลาดำเนินการ (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

๘.๒.๒ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐมีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐหรือคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการสำรวจและจัดทำแนวเขตที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ (ร่างมาตรา ๑๖)

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐหรือคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการสำรวจและจัดทำแนวเขตที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ โดยให้มีรายละเอียดในการจำแนกที่ดินให้เป็นที่ชัดเจน ลักษณะการใช้ประโยชน์ของรัฐและการใช้ประโยชน์ของประชาชนในที่ดินนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

๘.๒.๓ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐจำแนกที่ดิน (ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้จำแนกที่ดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช้ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการอาจพิจารณาดำเนินการในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งตามข้อมูลที่ได้รับหรือตามที่เห็นเหมาะสมก่อนได้

การจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบนั้น ให้คณะกรรมการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี
เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ที่ดินที่สมควรเพิกถอนการสงวนหวงห้าม และนำไปจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่
ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง

(๒) ที่ดินที่ควรให้คงการสงวนหวงห้ามไว้ แต่ให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์
เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามเงื่อนไขที่กำหนด

(๓) แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ทั้งนี้
ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่เป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์
สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้นำไปจัดกรรมสิทธิ์แก่ประชาชน เว้นแต่
เป็นผู้ที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าได้ครอบครองที่ดินก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ
เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี

**๘.๒.๗ กำหนดการดำเนินงานเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการ
และแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ (ร่างมาตรา ๒๑)**

มาตรา ๒๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการและแผนงานเพื่อบริหาร
จัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดให้ที่ดิน
ตามบริเวณพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกิน
หรือเป็นที่อยู่อาศัย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามในที่ดินบริเวณใด
ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
และเมื่อมีการเพิกถอนการสงวนหวงห้ามแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่นำมาจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่
ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

สำหรับที่ดินที่มีได้เพิกถอนการสงวนหวงห้าม แต่เป็นที่ดินที่คณะรัฐมนตรี
เห็นสมควรให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะรัฐมนตรีกำหนด
หลักเกณฑ์และวิธีการการให้สิทธิแก่ประชาชนในการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น โดยจะนำไปจัดกรรมสิทธิ์
มิได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดตาม
วรรคสาม ให้คำนึงถึงมาตรฐานการจัดที่ดินตามกฎหมายอื่น และคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิได้รับที่ดิน

เพื่อให้ผู้ที่สมควรได้รับการช่วยเหลือได้รับที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยตามความจำเป็นแก่การครองชีพ

๘.๒.๘ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพิสูจน์สิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพิสูจน์สิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้

หลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สิทธิตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การพิสูจน์สิทธิเพื่อให้กรรมสิทธิ์แก่บุคคลใดให้เป็นไปตามสภาพข้อเท็จจริงของการครอบครองหรือทำประโยชน์ต่อเนื่อง แต่สำหรับการพิสูจน์สิทธิเพื่อให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยไม่มีกรรมสิทธิ์ บุคคลที่จะได้รับสิทธิจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย
(๒) บรรลุนิติภาวะ
(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง และไม่มีลักษณะเป็นผู้แสวงหาประโยชน์เพื่อครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) เป็นผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินแต่ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ

(๕) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด อาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้

๘.๒.๙ กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาหรือดำเนินการของคณะกรรมการ

(๒) เข้าไปในที่ดินเพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองหรือทำประโยชน์ที่ดินและให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง เรียกเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

จากบุคคลที่อยู่ในที่ดินนั้นมาตรวจพิจารณาได้ตามความจำเป็น ในการนี้ บุคคลดังกล่าวต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

(๓) เข้าไปในที่ดินซึ่งได้จัดเป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ที่นำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย เพื่อตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้ได้รับสิทธิให้ใช้เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

๘.๒.๑๐ กำหนดให้ผู้ครอบครองที่ดินสามารถครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไปในระหว่างที่ดำเนินการพิสูจน์สิทธิ (ร่างมาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๔ ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ประจำจังหวัดดำเนินการพิสูจน์สิทธิให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้บุคคลนั้นครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไป

๘.๒.๑๑ กำหนดให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ประจำจังหวัดรายงานผลการพิสูจน์สิทธิให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐพิจารณาอนุมัติการได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดิน (ร่างมาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ประจำจังหวัดรายงานผลการพิสูจน์สิทธิให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติการได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทั้งนี้ ตามจำนวนเนื้อที่ดินและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่เป็นการพิจารณาการครอบครองที่ดินในลักษณะเป็นชุมชน คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ประจำจังหวัดเป็นผู้อนุมัติแทนได้

๘.๒.๑๒ กำหนดกรณีการขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๖)

มาตรา ๒๖ บุคคลใดได้รับการพิจารณาให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ที่ได้มีการประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการสั่งให้บุคคลนั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้ และนับตั้งแต่วันที่รับคำสั่งให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามพระราชบัญญัตินี้

๘.๒.๑๓ กำหนดกรณีให้ถือว่า สละสิทธิในการครอบครองและการทำประโยชน์ในที่ดิน (ร่างมาตรา ๒๗)

มาตรา ๒๗ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

ในพื้นที่ใดแล้ว หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีที่ดินอยู่ในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐไม่ได้แจ้งจำนวนเนื้อที่ดินและการทำประโยชน์ในที่ดินต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการครอบครองและการทำประโยชน์ในที่ดินนั้น

๘.๒.๑๔ กำหนดให้ผู้ไม่มีสิทธิเข้าไปถือครองหรือทำประโยชน์ในที่ดินต้อง รื้อถอน ขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นนอกจากพื้นที่ภายในเวลาที่กำหนด และกำหนดให้ คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้มาตรการทางปกครองกรณีหากไม่ปฏิบัติตาม ภายใต้อำนาจเวลา (ร่างมาตรา ๒๘)

มาตรา ๒๘ ผู้ใดไม่มีสิทธิเข้าไปถือครองหรือทำประโยชน์ในที่ดินภายในเขตที่ดิน ที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดิน ไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยโดยชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ต้อง รื้อถอน ขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นนอกจากพื้นที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจาก คณะกรรมการ

หากไม่ปฏิบัติตามภายใต้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหรือ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นออกจากพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม ของรัฐได้โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือค่าเสียหายอย่างใดมิได้และต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นด้วย

๘.๒.๑๕ กำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินของรัฐจำหน่ายจ่ายโอน หรือก่อภาระผูกพัน หรือมีการครอบครองที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม ของรัฐเพิ่มเติม และกำหนดการดำเนินการสืบสิทธิของทายาท (ร่างมาตรา ๒๙)

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินของรัฐจำหน่ายจ่ายโอน หรือก่อภาระ ผูกพัน หรือมีการครอบครองที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพิ่มเติม

ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งตายและทายาทประสงค์จะเป็น ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสืบสิทธิต่อไป ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

๘.๒.๑๖ กำหนดการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวน หวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด เมื่อได้รับคำร้องขอว่าได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ (ร่างมาตรา ๓๐)

มาตรา ๓๐ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการยังมีได้มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่จะจัด ให้ประชาชนเป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน

อาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดว่า ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้

เมื่อได้รับคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาโดยต้องตรวจพิสูจน์สิทธิให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาแล้วปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาและแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดินนั้นได้ต่อไป

๘.๒.๑๗ กำหนดการดำเนินการตรวจพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด กรณีได้รับคำร้องขอให้ได้รับสิทธิในที่ดินของรัฐที่มีการสงวนหวงห้ามบริเวณที่มีได้มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการหวงห้าม หรือมีสภาพเปลี่ยนไปเป็นชุมชนแล้ว (ร่างมาตรา ๓๑)

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินของรัฐที่มีการสงวนหวงห้ามบริเวณใดมิได้มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม หรือมีสภาพเปลี่ยนไปเป็นชุมชนแล้ว และคณะกรรมการยังมีได้ประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ ผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดที่ได้รับสิทธิในที่ดินได้

เมื่อได้รับการร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาตรวจพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม
- (๒) ที่ดินนั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยและเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
- (๓) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการตรวจพิสูจน์ต่อคณะกรรมการเพื่ออนุมัติให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดินนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และให้นำความในมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๐ การให้สิทธิในที่ดินโดยที่ยังมิได้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามจะจัดกรรมสิทธิ์ให้กับผู้ร้องขอมิได้

ประเด็นที่มีการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
พ.ศ.

๑. สรุปประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่งซึ่งรับหลักการ

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกัน คือ ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๑ ฉบับ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอ จำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่

๑) นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ

๒) นายนคร มาฉิม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์กับคณะ

๓) นายอำนาจ คลังผา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทยกับคณะ

ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอ จำนวน ๘ ฉบับ ได้แก่

๑) นายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์กับคณะ

๒) นายเรวัต สิริกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทยกับคณะ

๓) นายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์กับคณะ

๔) นางวรศุลี สุวรรณปริสุทธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา กับคณะ

๕) นายปัญญา ศรีปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทยกับคณะ

๖) นายพีระเดช ศิริวันสาธณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทยพัฒนา กับคณะ

๗) นายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทยกับคณะ

๘) นายอาร์พีเพ็ญ อุตรสินธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคมาตุภูมิกับคณะ

อนึ่ง สำหรับร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งนายประนอม โพธิ์คำ กับคณะ เป็นผู้เสนอนั้น เนื่องจากนายประนอม โพธิ์คำ ผู้เสนอ ไม่อยู่ในที่ประชุม และไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้ได้รับมอบหมาย จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นอันตกไป ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๕

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติให้พิจารณาระเบียบวาระเรื่องที่ประชุมเห็นชอบให้เลื่อนขึ้นมาพิจารณาก่อน คือ ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ซึ่งนางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะเป็นผู้เสนอ และเห็นชอบให้นำร่างพระราชบัญญัติทำนองเดียวกันอีก ๑๐ ฉบับข้างต้น ขึ้นมาพิจารณารวมกันไป โดยผู้เสนอได้แถลงหลักการและเหตุผลตามลำดับ ดังนี้

๑. นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ ได้มอบหมายให้นายแพทย์วรงค์ เดชกิจวิกรม ในฐานะผู้ร่วมเสนอร่างพระราชบัญญัติ เป็นผู้แถลงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการบริหารจัดการที่ดินของรัฐยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยการจำแนกพื้นที่และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมทั้งการอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้มีการจำแนกและกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวแล้วได้ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ยังเป็นการรักษาสมดุลระหว่างพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ทำกินและพื้นที่อยู่อาศัย และเป็นการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. นายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ ได้มอบหมายให้นายนคร มาฉิม ในฐานะผู้ร่วมเสนอร่างพระราชบัญญัติ เป็นผู้แถลงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ของทางราชการทับที่ดินที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศสงวนหวงห้ามไว้จนราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นที่ชุมชนหรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกิน จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. นายเรวัต สิริกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย ได้มอบหมายให้นายอำนาจ คลังผา ในฐานะผู้ร่วมเสนอร่างพระราชบัญญัติ เป็นผู้แถลงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ของทางราชการทับที่ดินที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศสงวนหวงห้ามไว้จนราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นที่ชุมชนหรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกิน จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์

ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๔. นายสุวโรช พะลัง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ ได้มอบหมายให้นายสถาพร มณีรัตน์ ในฐานะผู้ร่วมเสนอร่างพระราชบัญญัติ เป็นผู้แถลง หลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ของทางราชการ พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ ใช้ประโยชน์ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ ของทางราชการทับที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนด เขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศ สงวนหวงห้ามไว้จนราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นที่ชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำการ จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดิน ของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์ ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๕. นางวรศุฉิ สุวรรณปริสุทธิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรครวมใจไทย ชาติพัฒนา ได้แถลงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ของทางราชการ พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ ใช้ประโยชน์ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ ของทางราชการทับที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนด เขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศ สงวนหวงห้ามไว้จนราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นที่ชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำการ จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดิน

ของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์
ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม
และเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๖. นายปัญญา ศรีปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย
ได้แถลงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้
ใช้ประโยชน์ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์
ของทางราชการทับที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนด
เขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศ
สงวนหวงห้ามไว้จนราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นที่ชุมชน
หรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกิน จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดิน
ของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์
ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม
และเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๗. นายพีระเดช ศิริวิวัฒนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย
พัฒนา ได้มอบหมายให้นางอุตร จินตะเวช ในฐานะผู้ร่วมเสนอร่างพระราชบัญญัติ
เป็นผู้แถลงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้
ใช้ประโยชน์ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์
ของทางราชการทับที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนด
เขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศ
สงวนหวงห้ามไว้จนราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นที่ชุมชน

หรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกิน จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๘. นายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย ได้แถลงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ของทางราชการทับพื้นที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศสงวนหวงห้ามไว้จนราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นที่ชุมชนหรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกิน จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๙. นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคมาตุภูมิ ได้มอบหมายให้นายทวิวัฒน์ ฤทธิฤทธิชัย ในฐานะผู้ร่วมเสนอร่างพระราชบัญญัติเป็นผู้แถลงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ของทางราชการทับพื้นที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศ

สงวนหวงห้ามไว้จนราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นที่ชุมชนหรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกิน จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑๐. นายนคร มาฉิม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
ได้แถลงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการบริหารจัดการที่ดินของรัฐยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยการจำแนกพื้นที่และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมทั้งการอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้มีการจำแนก และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวแล้วได้ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ยังเป็นการรักษาสมดุลระหว่างพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ทำกินและพื้นที่อยู่อาศัย และเป็นการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑๑. นายอำนวยการ คลังผา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย ได้แถลง
หลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการบริหารจัดการที่ดินของรัฐยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยการจำแนกพื้นที่และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมทั้ง

๕. เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้สามารถแก้ไขปัญหาที่ดินได้ แม้ว่าที่ผ่านมาจะมีกฎหมายที่ดินอื่น ๆ อยู่แล้ว แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่ดินให้กับประชาชนได้ จึงจำเป็นต้องมีร่างพระราชบัญญัตินี้

จากการพิจารณาศึกษากฎหมายประกาศกำหนดเขตหวงห้ามที่ดิน จำนวน ๕๓ ฉบับ ครอบคลุมพื้นที่ ๓๔ จังหวัด ซึ่งมีเจตนารมณ์ว่าที่ดินมีจำกัดจึงต้องสงวนหวงห้ามไว้ แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายประกาศกำหนดเขตหวงห้ามที่ดินนั้น มีการประกาศครอบคลุมพื้นที่เป็นจำนวนกว้างขวางมาก ทำให้ไม่สามารถกำหนดพิภพได้ว่าพื้นที่ใดที่ประชาชนได้ครอบครองมาก่อน ซึ่งในกฎหมายประกาศกำหนดเขตหวงห้ามที่ดิน มาตรา ๔ เกือบทุกฉบับ อาทิเช่น พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี และอำเภอโดน จังหวัดสระบุรี พุทธศักราช ๒๔๗๙ บัญญัติว่า

“มาตรา ๔ ที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งอยู่ภายในแนวเขตหวงห้ามตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าจับจอง หักร้าง เข้าจัดทำ หรือปลูกสร้างด้วยประการใด ๆ ในที่ดินเหล่านั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าหน้าที่”

“ที่ดินสงวนหวงห้าม” จึงหมายถึง “ที่ดินรกร้างว่างเปล่า” ดังนั้น ก่อนการประกาศกำหนดเขตหวงห้ามที่ดิน หากมีประชาชนเข้าครอบครองอยู่แล้วจึงไม่ถือว่าเป็นที่ดินสงวนหวงห้าม

ปัญหาที่ดินที่สืบเนื่องยาวนานจนถึงปัจจุบัน หากไม่มีการกระตุ้นเตือนก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาย่างแท้จริง ยกตัวอย่าง กรณีหากมีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญติดตามแก้ไขปัญหาที่ดิน ปัญหาก็จะได้รับการติดตามแก้ไข แต่เมื่อคณะกรรมการชุดดังกล่าวหมดวาระลง ก็จะไม่มีการดำเนินการต่อเนื่องสืบไปแต่อย่างใด ดังนั้น การมีกฎหมายจะทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างเป็นรูปธรรม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งข้อสังเกตในรายมาตราไว้ ดังนี้

๑. ร่างมาตรา ๒ วรรคสอง

- กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้เป็นอันยกเลิกเมื่อครบกำหนดสิบปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อป้องกันมิให้บุคคลบางคนหรือบางกลุ่มฉวยโอกาสบุกรุกที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หากแต่มีข้อสังเกตว่า ถ้าปัญหาการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐยังไม่เสร็จสิ้น จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร จึงสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒ วรรคสอง ในชั้นคณะกรรมการ โดยกำหนดให้คณะรัฐมนตรีสามารถขยายระยะเวลาการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต่อไปได้

๒. ร่างมาตรา ๕

- โครงสร้างของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ในส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๗ คนนั้น มีจำนวนเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับกรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๑๓ คน จึงสมควรเพิ่มผู้แทนนายกสภาทนายความ ผู้แทน

อัยการสูงสุด ผู้แทนอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ผู้แทนนายกองork์การบริหาร
ส่วนจังหวัด ผู้แทนนายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ผู้แทนประธานสมาพันธ์
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย

๓. ร่างมาตรา ๘

- การให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ มีอำนาจ
และหน้าที่ในการประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ที่จะนำที่ดินไปดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลนั้น เป็นการเขียนกฎหมาย
เปิดช่องว่างไว้ ซึ่งจะไม่เป็นธรรมกับประชาชน

- เห็นควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์อย่างรอบคอบรัดกุมในการจัดสรรที่ดิน
และการคัดเลือกบุคคลที่จะได้รับสิทธิ

๔. ร่างมาตรา ๑๑

- โครงสร้างของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ประจำจังหวัด มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์
ในที่ดิน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐในการพิจารณาให้สิทธิ
ในที่ดินแก่ประชาชนผู้มีสิทธิ หรือให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน
สมควรเพิ่มผู้แทนนายกองork์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนประธานสมาพันธ์องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด

๕. ร่างมาตรา ๒๐

- ในการจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบนั้น การจะให้กรรมสิทธิ์ในร่างพระราชบัญญัติ
ไม่ได้กำหนดว่าจะได้กรรมสิทธิ์ที่ดินตามกฎหมายใด ซึ่งควรกำหนดให้ชัดเจนว่าภายหลัง
จากที่พิสูจน์สิทธิแล้ว เมื่อได้สิทธิในที่ดินต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร ตามกฎหมายฉบับใด

- แม้ว่าประชาชนจะครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยมานานกว่า
สิบปีก็ตาม กฎหมายกำหนดให้ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้
ถาวรตามมติของคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้นำไปจัดกรรมสิทธิ์แก่ประชาชน โดยกฎหมายเปิดช่อง
ให้เพียงว่าให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น
ซึ่งโดยแท้จริงแล้วประชาชนต้องการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จึงไม่ทำให้ปัญหาที่ดินได้รับการแก้ไข

- การพิสูจน์สิทธิโดยคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐประจำจังหวัดซึ่งเป็นบุคคลในจังหวัดนั้น มีข้อห่วงใยว่า คณะกรรมการดังกล่าวอาจได้รับ
แรงกดดันจากผู้ทรงอิทธิพลหรือไม่ และการพิสูจน์สิทธิจะมีความโปร่งใสเพียงใด อย่างไร

กฎหมายใดไม่ทันสมัยก็สมควรแก้ไขด้วย เพื่อให้มีกฎหมายทั้งชุดที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ดิน
อย่างเป็นระบบ

- รัฐบาลควรวางระบบยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาที่ดินและกำหนดให้เป็น
วาระแห่งชาติ
- สมควรยุติการบุกรุกที่ดินที่เป็นของรัฐ และนำที่ดินที่ประชาชนเข้าทำกิน
โดยหมดสภาพป่าแล้วมาบริการจัดการให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยเร่งเสนอกฎหมายทั้งชุด
ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่บังคับใช้อยู่แล้วแต่ไม่ทันต่อเหตุการณ์ หรือกฎหมายที่ล้าหลัง
และควรเสนอกฎหมายใหม่ เพื่อความเป็นธรรมต่อสังคม เช่น กฎหมายภาษีที่ดิน กฎหมาย
ภาษีก้าวหน้า กฎหมายภาษีมรดก เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ถือครองที่ดินคิดเก็งกำไรจากการถือครอง
ที่ดิน
- สมควรมี “การจัดการที่ดินหรือโซนนิ่ง”^๕ ในการบริหารจัดการที่ดิน
ให้เกิดประโยชน์ เพราะที่ดินราบลุ่ม ดินมีคุณภาพดี ส่วนใหญ่ปลูกสร้างบ้านจัดสรร
โรงงานอุตสาหกรรม จึงควรนำมาใช้เพื่อการเกษตรจะทำให้ได้ผลผลิตที่ดี ในส่วนของที่ดิน
ที่เสื่อมสภาพให้นำมาจัดทำเป็นที่อยู่อาศัย
- สมควรใช้มาตรการป้องกันทุนข้ามชาติเข้ามาถือครองที่ดิน
- สมควรให้นำกฎหมายของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการที่ดิน
เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเยอรมัน ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสิงคโปร์ เข้ามาพิจารณา
เปรียบเทียบในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ในชั้นคณะกรรมการ
- สมควรให้มีการประกาศให้ประชาชนทราบ เมื่อมีการยกเลิกเพิกถอนที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐแล้วว่ามีบุคคลใดบ้างที่ได้ประโยชน์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องเรียน
คัดค้านเป็นการป้องกันการละเมิดกฎหมาย และเพื่อถ่วงดุลอำนาจ เนื่องจากคณะกรรมการ
บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอาจถูกครอบงำ
โดยนักการเมืองได้
- สมควรกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ให้กับ
คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด

^๕ “การจัดการที่ดินหรือโซนนิ่ง” เป็นระบบการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินตามข้อบังคับของรัฐว่ากิจการใดบ้างที่จะตั้ง
ในพื้นที่ที่กำหนดไว้ได้ และกำหนดสัดส่วนการใช้ที่ดินในแปลงเดียวกันด้วย ซึ่งโดยหลักจะแบ่งการใช้ประโยชน์ตามความแตกต่าง
ทางภูมิศาสตร์ คือ ตามลักษณะของแต่ละพื้นที่

ภายหลังการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างกว้างขวางจบลงแล้ว นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนคณะรัฐมนตรี ผู้ดูแลนโยบายเกี่ยวกับที่ดิน ได้ตอบชี้แจงกรณีที่รัฐบาลมิได้เสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

สืบเนื่องมาจากการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากหลายพรรคได้ร่วมกันยกย่องและเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๘ ฉบับ โดยที่ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ขอรับร่างพระราชบัญญัติไปพิจารณาก่อนรับหลักการ และคณะรัฐมนตรีได้ส่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๘ ฉบับดังกล่าว ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็น โดยมีการสอบถามความเห็นจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอความเห็นว่า คณะรัฐมนตรีไม่สมควรรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๘ ฉบับ ซึ่งเมื่อได้ปรึกษาหารือภายในคณะรัฐมนตรีแล้ว คณะรัฐมนตรีเห็นว่า เรื่องที่ดินเป็นปัญหาสำคัญและเป็นเรื่องใหญ่ในหลายจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ดินไปบุกรุกราษฎร์หรือราษฎร์มาบุกรุกรัฐ เนื่องจากที่ดินหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.)^{*} มี ๖.๔ ล้านไร่ ครอบคลุมเกือบทั่วประเทศ ที่ราชพัสดุมีกว่า ๑.๕ ล้านไร่ รวมแล้วกว่า ๘ ล้านไร่ คณะรัฐมนตรีจึงได้เชิญผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวทุกฉบับมาร่วมประชุมแล้วยกย่องกฎหมายขึ้นใหม่ เป็นร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. โดยเป็นร่างพระราชบัญญัติในกลุ่มที่ ๒ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ดินได้อย่างดีที่สุด เพราะมีคณะกรรมการดูแลทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัดในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้ปรึกษาหารือกันแล้ว จึงเห็นสมควรให้นำร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๑๑ ฉบับเข้าไปพิจารณาในชั้นคณะกรรมการ โดยใช้ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. เป็นหลักในการพิจารณา และในส่วนของร่างพระราชกฤษฎีกา

* หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) เป็นเอกสารที่ทางราชการออกให้เพื่อแสดงแนวเขต ที่ตั้ง จำนวนเนื้อที่ และการใช้ประโยชน์ มิใช่หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์เช่นเดียวกับโฉนดที่ดิน การออกหนังสือสำหรับที่หลวงเป็นอำนาจของอธิบดีกรมที่ดินตามมาตรา ๘ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งอธิบดีได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนในการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๘๕๓/๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕ โดยที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินที่สามารถออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงมี ๒ ประเภท ได้แก่

๑. ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (ที่สาธารณประโยชน์) เช่น หนองน้ำ บึงทุ่งเลี้ยงสัตว์ ป่าช้า ยกเว้นที่สาธารณประโยชน์ซึ่งมีสภาพและขอบเขตตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ ที่ชายดิ่ง ลำราง โดยจะออกในนามกระทรวงมหาดไทย

๒. ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้ประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เช่น ที่ดินที่ใช้ในราชการที่ดินสงวนหวงห้าม ที่ดินที่รัฐจัดซื้อ ที่ดินที่มีผู้อุทิศให้รัฐ ที่ดินที่ถูกเวนคืนมาเป็นของรัฐ (อ่างเก็บน้ำ คลองชลประทาน) เป็นต้น โดยจะออกในนามกระทรวงการคลัง

๒. เป็นที่สงวนหรือหวงห้ามโดยสภาพการใช้ เพื่อประโยชน์ของรัฐ โดยที่กรมที่ดินเห็นว่ายังมีที่ดินบางประเภทที่ไม่มีกฎหมายสงวนหวงห้ามไว้ แต่โดยสภาพการใช้ มีการสงวนหวงห้ามเพื่อประโยชน์ของรัฐ โดยที่แล้วมารัฐได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว จึงสมควร บัญญัติเพิ่มเติมไว้ในบทนิยามดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

๒. ร่างมาตรา ๕

- เห็นสมควรให้คงไว้ตามร่างเดิม เพราะตามร่างที่คณะกรรมการการฯ แก้ไขนั้น มีสัดส่วนของภาคการเมืองมากเกินไปจนสมควร โดยเห็นว่าระหว่างรองนายกรัฐมนตรีกับ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีนั้น ควรเลือกให้เหลือเพียงตำแหน่งเดียว

- ในส่วนของตำแหน่งอธิบดีในร่างมาตรา ๕(๓) ที่คณะกรรมการการฯ ได้ตัดออกนั้น เห็นสมควรให้คงไว้ เพราะอธิบดีจะเป็นผู้ที่มีข้อมูลและมีความเชี่ยวชาญมากกว่า อีกทั้งยังมีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง การคงไว้ตามร่างเดิมจะเป็นประโยชน์กับประชาชนมากกว่า

กรรมการตอบชี้แจง ดังนี้

บทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการในร่างกฎหมายนั้น ประกอบด้วย คณะกรรมการ ๒ ประเภท ได้แก่

๑. คณะกรรมการในเชิงนโยบาย ในร่างกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ คณะกรรมการ บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการที่มาจากภาคการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน กรรมการ เพื่อผลักดันนโยบาย และให้มีรองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธานกรรมการเพื่อดูแล การบริหารจัดการที่ดิน และจากการที่คณะกรรมการการฯ ได้เพิ่มเติมให้มีรัฐมนตรีประจำสำนัก นายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการ เนื่องจาก ตามร่างมาตรา ๕ วรรคท้ายได้บัญญัติให้ปลัดสำนัก นายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการ ได้ตามความจำเป็น แสดงให้เห็นว่า สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกลไกสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ จึงได้กำหนดให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการด้วย

๑.๒ คณะกรรมการที่มาจากผู้บริหารสูงสุดของกระทรวง ได้แก่ ปลัดกระทรวง ซึ่งทราบข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะให้บัญญัติรวมไปถึงอธิบดีด้วยนั้น จะทำให้คณะกรรมการมีจำนวน มากเกินไปสมควร ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการทำให้การปฏิบัติงานไม่เกิดสัมฤทธิ์ผลได้

๑.๓ คณะกรรมการที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิ

๒. คณะกรรมการที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการ ในร่างกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด ตามร่างมาตรา ๑๑ ซึ่งได้บัญญัติไว้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

๓. ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๗

- กรณีการดำรงตำแหน่งตามวาระและการพ้นจากตำแหน่งตามวาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นตำแหน่งที่ต้องมีการดำรงตำแหน่งอย่างต่อเนื่อง การที่คณะกรรมการฯ แก้ไขให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่โดยเร็วเมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเดิมได้พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ยังไม่ชัดเจนเพียงพอควรจะกำหนดระยะเวลาไว้ในร่างกฎหมายให้ชัดเจนว่าภายในกี่วัน

กรรมวิธีการตอบชี้แจง ดังนี้

เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๗ นั้นเป็นอย่างเดียวกัน คณะกรรมการฯ จึงได้ตัดความที่กำหนดมิให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระออก เนื่องจากการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้น จะต้องมีความต่อเนื่อง และที่คณะกรรมการฯ มิได้กำหนดระยะเวลาไว้ เนื่องจากการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้น ต้องแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริงจึงอาจต้องใช้เวลาในการคัดเลือกพอสมควร ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้กำหนดไว้แล้ว ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่โดยเร็ว

๔. ร่างมาตรา ๙

- ควรกำหนดให้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เป็นไปโดยอิสระ เพื่อถ่วงดุลกับรัฐบาล ดังนั้นจึงสมควรตัดความที่ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลออก รวมถึงตัดความที่ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมายออกด้วย

กรรมวิธีการตอบชี้แจง ดังนี้

คณะกรรมการฯ ยืนยันตามร่างที่คณะกรรมการฯ แก้ไข เนื่องจากการตัดความตามที่คณะกรรมการที่ขอสงวนความเห็นเสนอนั้น จะทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

๕. ร่างมาตรา ๑๘

- ควรเพิ่มความในส่วนของที่ดินที่ห้ามคณะกรรมการนำมาดำเนินการให้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่บุคคลใด รวมทั้งห้ามนำมาจัดให้ประชาชนได้รับสิทธิในที่ดินเด็ดขาด ได้แก่

(ก) ที่เขาหรือภูเขา และบริเวณโดยรอบปริมณฑลที่เขาหรือภูเขา เป็นระยะสี่สิบลเมตร

(ข) แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง และพื้นที่แหล่งต้นน้ำ

(ค) พื้นที่ที่กำหนดเป็นชั้นคุณภาพลุ่มน้ำตามมาตรฐานการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

กรรมวิธีการตอบชี้แจง ดังนี้

เนื่องจากตามประมวลกฎหมายที่ดินได้บัญญัติห้ามในกรณีดังกล่าวไว้อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นที่จะต้องบัญญัติไว้ในร่างกฎหมายฉบับนี้อีกแต่อย่างใด

๕. ร่างมาตรา ๑๙

- ร่างมาตรา ๑๙ (๑) ซึ่งคณะกรรมการการฯ ได้แก้ไขนั้น เห็นสมควรให้คงไว้ตามร่างเดิม เนื่องจากที่ดินที่สงวนหวงห้ามของรัฐนั้นมีอยู่ ๒ ประเภท ได้แก่ ที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้โดยกฎหมายและที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้โดยสภาพการใช้ อีกทั้งการมีถ้อยคำว่า “และ” ท้าย (๑) นั้น ทำให้เข้าใจได้ว่า จะต้องเข้าหลักเกณฑ์ทั้งใน (๑) และ (๒) เหตุใดคณะกรรมการการฯ จึงไม่บัญญัติไว้ในที่เดียวกัน อีกทั้งความที่ว่า “มาเป็นเวลานานแล้ว” ที่คณะกรรมการการฯ ได้ตัดออกนั้น เห็นสมควรให้มีการกำหนดระยะเวลาไว้เพื่อให้สอดคล้องกับความตาม (๒) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชน

- ร่างมาตรา ๑๙ (๒) การใช้ถ้อยคำว่า “ครอบครอง” นั้นอาจหมายถึงการเข้าไปยึดถือครอบครอง หรืออาจหมายถึงการมีสิทธิครอบครองตามกฎหมาย ดังนั้นประชาชนจะไม่อาจยกเป็นข้อต่อสู้กับรัฐได้ จึงควรใช้ถ้อยคำว่า “ถือครอง” แทน

กรรมวิธีการตอบชี้แจง ดังนี้

- ร่างมาตรา ๑๙ (๑) การที่คณะกรรมการตัดความว่า “มาเป็นเวลานานแล้ว” เนื่องจากกรณีไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นระยะเวลาเท่าใด และการเพิ่มความว่า “และ” นั้น เนื่องจากเพื่อการตีความกฎหมายรวมทั้ง (๑) และ (๒)

- ร่างมาตรา ๑๙ (๒) เนื่องจากร่างกฎหมายฉบับนี้ เมื่อประกาศใช้บังคับแล้ว จะมีอายุเพียงสิบปี จึงได้กำหนดให้ประชาชนที่ครอบครองที่ดินมานานกว่าสิบปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเท่านั้นที่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด

๖. ร่างมาตรา ๒๐

- ร่างมาตรา ๒๐ (๑) การที่คณะกรรมการการฯ ได้ตัดความตามร่างเดิมนั้น มีเหตุผลอย่างไร ในขณะที่กฎหมายต้องการให้ประชาชนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การที่คณะกรรมการการฯ เพิ่มความว่า “การให้สิทธิในที่ดิน” หมายความว่าถึงกรณีใดบ้าง ยกตัวอย่างที่ดิน ส.ค.๑ ประชาชนจะมีเพียงสิทธิครอบครองเท่านั้น

- ร่างมาตรา ๒๐ (๓) การที่คณะกรรมการการฯ ได้เพิ่มขึ้นใหม่ หากแต่ไม่มีการกำหนดบังคับไว้ให้ชัดเจนว่าแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามประจำจังหวัดนั้น จะต้องแล้วเสร็จเมื่อใด ซึ่งหากแผนการดำเนินงานแล้วเสร็จสิบปีตามที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วจะทำเช่นไร เหตุใดไม่กำหนดระยะเวลาอย่างเช่น สิบปีตามอายุของคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

- ร่างมาตรา ๒๐ วรรคท้าย เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายไม่ตรงกัน อาทิ กฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ กับประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๑๗ ดังนั้น การครอบครองที่ดินจึงต้องมีสิทธิตามกฎหมายอื่นอยู่ก่อนด้วย ไม่ใช่การตีความตามประมวลกฎหมายที่ดินแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้ประชาชนไม่อาจได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน อีกทั้ง ความที่คณะกรรมการฯ เพิ่มเติมว่า “เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการหรือหน่วยงานของรัฐและได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี” ก็มีกฎหมายที่ให้สิทธิดังกล่าวไว้อยู่แล้ว จึงไม่สมควรที่จะต้องบัญญัติเพิ่มเติมไว้แต่อย่างใด

กรรมวิธีการตอบชี้แจง ดังนี้

- ร่างมาตรา ๒๐ (๑) คณะกรรมการฯ เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงได้ขอแก้ไขตามร่างเดิมที่สภาผู้แทนราษฎรได้รับหลักการ

- ร่างมาตรา ๒๐ (๓) คณะกรรมการฯ เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงได้ขอเพิ่มความว่า “โดยเร็ว ทั้งนี้...” เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

- ร่างมาตรา ๒๐ วรรคท้าย คณะกรรมการฯ เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางส่วน จึงได้ขอตัดความที่คณะกรรมการฯ เพิ่มเติมว่า “เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการหรือหน่วยงานของรัฐและได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี” ออกเนื่องจากเห็นว่าไม่มีกฎหมายที่ให้สิทธิดังกล่าวไว้อยู่แล้ว

๗. ร่างมาตรา ๒๑ ร่างมาตรา ๒๒ และร่างมาตรา ๒๓

- คณะกรรมการฯ ได้ขอแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับการที่คณะกรรมการฯ ได้ขอแก้ไขในร่างมาตรา ๒๐

๘. ร่างมาตรา ๒๔

- กรรมการผู้สงวนความเห็น ตั้งข้อสังเกตว่า ควรใช้ถ้อยคำว่า “ถือครอง” แทนการใช้ถ้อยคำว่า “ครอบครอง”

กรรมวิธีการตอบชี้แจง ดังนี้

บทบัญญัติมาตรานี้ ผู้ร่างมีเจตนารมณ์เพื่อที่จะไม่ต้องการดำเนินคดีกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในขณะที่กำลังดำเนินการพิสูจน์สิทธิ การใช้ถ้อยคำว่า “ครอบครอง” นั้น เป็นการใช้ถ้อยคำตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายที่ดิน คณะกรรมการฯ จึงมิได้แก้ไข

๙. ร่างมาตรา ๓๑

- ผู้ร่างคงมีเจตนารมณ์ให้ผู้ครอบครองที่ดินร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดได้ แต่การบัญญัติเช่นนี้ จะเป็นการบังคับให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดต้องประกาศให้สิทธิแก่ผู้ร้องทั้งที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐยังมีได้ดำเนินการจำแนกที่ดินแต่อย่างใด

“การจำแนกประเภทที่ดิน” หมายความว่า การแบ่งเขตพื้นที่ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินและการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความสมดุลทางธรรมชาติ

“ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” หมายความว่า ที่ดินที่ได้มีคำสั่งสงวนหวงห้ามเพื่อประโยชน์ของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๔

ไม่มีการแก้ไข

หมวด ๑ คณะกรรมการบริหารจัดการ

ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕

มีการแก้ไข

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองนายกรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ

(๒/๑) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักพัฒนาทรัพยากรปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมที่ดิน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงเป็นที่ประจักษ์ในด้านที่ดิน การบริหารจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎหมายหรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ในการ บริหารจัดการที่ดินของรัฐ เป็นกรรมการ

ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๖

มีการแก้ไข

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทน ตำแหน่งว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระ ที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่โดยเร็วที่สุดซึ่งในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไป จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๗

มีการแก้ไข

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้ง อีกได้ แต่ต้องดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการ ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๖ ววรรคสอง”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๘**มีการแก้ไข****คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้**

“มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย
หรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับความจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ
ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาทางพรรคการเมืองหรือ
เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๙**มีการแก้ไข****คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้**

“มาตรา ๙ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์
โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อให้ความเห็นชอบ
และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงาน
เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้คณะกรรมการรับไปดำเนินการ
โดยอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์
ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

(๒) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ทุกประเภทเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) กำหนดให้มีการจำแนกประเภทที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐและจัดทำแนวเขต
ที่ดินให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๔) กำหนดแผนปฏิบัติการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามโครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๕) ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อใช้ในการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน

(๗) พิจารณานุมัติแผนงานหรือโครงการในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนงบค่าใช้จ่ายเสนอนายกรัฐมนตรี

(๘) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนแบบสัญญาเช่าที่จะทำกับผู้ที่มีสิทธิจะได้รับที่ดิน

(๙) ออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๐) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๑) ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหาและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๑๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย"

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๐

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑

มีการแก้ไข

คณะกรรมการจัดการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๑ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการจังหวัด นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธนารักษ์พื้นที่ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน

(๒) ผู้แทนผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเลือกตั้ง/้อง ส่วนชนบท

(๓) ผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จำนวนหนึ่งคน ผู้แทนผู้บริหารเทศบาล จำนวนหนึ่งคน และผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหนึ่งคน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งในจำนวนนี้ อย่างน้อยต้องประกอบด้วย ผู้แทนกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ชาติ/ชาติ/หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ดิน ผู้แทนเกษตรศาสตร์ ผู้แทนชุมชน และผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่มีกิจกรรมและผลงานด้านการจัดการที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้แทนเจ้าของหรือผู้ถือครองที่ดิน

ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

การคัดเลือกผู้แทนผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตาม (๓) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๒

มีการแก้ไข

คณะกรรมการจัดการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๒) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) ดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ และเสนองบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อคณะกรรมการ

(๔) พิจารณาสีทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการในการพิจารณาให้สิทธิในที่ดินแก่ประชาชนผู้มีสิทธิหรือให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน

(๕) กำกับ ดูแล และติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ รวมทั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

(๖) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๓

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔

ไม่มีการแก้ไข

หมวด ๒ การบริหารจัดการ

ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ การจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม

โดยรัฐ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕

มีการแก้ไข

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๖**มีการแก้ไข****คณะกรรมการจัดการแก้ไข ดังนี้**

“มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐ หรือคณะกรรมการจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการสำรวจ และจัดทำแนวเขตที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ โดยให้มีรายละเอียดในการจำแนกประเภทที่ดินให้เป็นที่ชัดเจน ลักษณะการใช้ประโยชน์ของรัฐและการใช้ประโยชน์ของประชาชนในที่ดินนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๗**มีการแก้ไข****คณะกรรมการจัดการแก้ไข ดังนี้**

“มาตรา ๑๗ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้จำแนกประเภทที่ดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช้ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการอาจพิจารณาดำเนินการในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งตามข้อมูลที่ได้รับหรือตามที่เห็นเหมาะสมก่อนได้”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๘**มีการแก้ไข****คณะกรรมการธิการแก้ไข ดังนี้**

“มาตรา ๑๘ เมื่อคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐและได้จำแนกประเภทที่ดินแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้ที่ดินประเภทนี้เป็นที่ดินที่จำเป็นต้องมีการสงวนหวงห้ามไว้ และห้ามคณะกรรมการนำมาดำเนินการให้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่บุคคลใด เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่สามารถจะใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช้ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนตามพระราชบัญญัติ”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๙**มีการแก้ไข****คณะกรรมการธิการแก้ไข ดังนี้**

“มาตรา ๑๙ ที่ดินที่คณะกรรมการประกาศให้เป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๑๘ (๒) ได้นั้น ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ทางราชการได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์~~ที่สงวนหวงห้าม~~ และปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามนั้น ~~หรือไม่มีสภาพที่หมักผสมแก่ดิน~~ ใช้ประโยชน์~~ตามที่สงวนหวงห้าม~~ และ

(๒) ที่ดินนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปี~~แล้ว~~ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๐

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๐ เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้ที่ดินตามมาตรา ๑๘ (๒) ในพื้นที่ใดเป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะกรรมการจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

การจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบนั้น ให้คณะกรรมการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ที่ดินที่สมควรเพิกถอนการสงวนหวงห้าม แต่ยังไม่ไปยึดทรัพย์สิทธิให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยชอบ และการให้สิทธิในที่ดิน

(๒) ที่ดินที่ควรให้สงวนหวงห้ามไว้ แต่ให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามเงื่อนไขที่กำหนด

(๓) แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่เป็นที่ดินตามมาตรา ๑๘ (๒) เป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้พื้นที่ไปยึดทรัพย์สิทธิแก่ประชาชน ห้ามมิให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามเพื่อให้ประชาชนได้รับสิทธิในที่ดิน เว้นแต่เป็นผู้ที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าได้ครอบครองที่ดินก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการหรือหน่วยงานของรัฐ และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี”

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายเกี่ยวกับร่างมาตรา ๒๐ อย่างกว้างขวาง ซึ่งต่อมาคณะกรรมการได้ขอแก้ไขในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้ที่ดินตามมาตรา ๑๘ (๒) ในพื้นที่ใดเป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะกรรมการจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

การจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบนั้น ให้คณะกรรมการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ที่ดินที่สมควรเพิกถอนการสงวนหวงห้าม และนำไปจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยตรงต่อเนื่อง

(๒) ที่ดินที่ควรให้คงการสงวนหวงห้ามไว้ แต่ให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์ เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามเงื่อนไขที่กำหนด

(๓) แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่เป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้นำไปจัดกรรมสิทธิ์แก่ประชาชน เว้นแต่เป็นผู้ที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าได้ครอบครองที่ดินก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๑

มีการแก้ไข

คณะกรรมการธิการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดให้ที่ดินตามบริเวณพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามในที่ดินบริเวณใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น แต่เมื่อมีบัตรพิศมัยที่ดินสงวนหวงห้ามแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่น้อมรับจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยตรงต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้ประชาชนได้รับสิทธิในที่ดิน

สำหรับที่ดินที่ไม่ได้พิศมัยควรให้คงการสงวนหวงห้าม แต่เป็นที่ดินที่ไว้และคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้สิทธิให้นำไปจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาให้สิทธิแก่ประชาชนในกรณีใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น

โดยที่ขัณฑ์ไปสังกัดกรรมสิทธิ์มิได้ ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดิน เพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดนำไปดำเนินการ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคสาม ให้คำนึงถึงมาตรฐานการจัดที่ดินตามกฎหมายอื่น และคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิได้รับที่ดิน เพื่อให้ผู้ที่สมควรได้รับการช่วยเหลือได้รับที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยตามความจำเป็นแก่การครองชีพ"

เนื่องจากคณะกรรมการได้ขอแก้ไขในร่างมาตรา ๒๐ ดังนั้น คณะกรรมการจึงได้ขอแก้ไขในร่างมาตรา ๒๑ ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เนื้อความมีความสอดคล้องกับที่คณะกรรมการได้ขอแก้ไขในร่างมาตรา ๒๐ โดยกำหนดให้มีความเป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดให้ที่ดินตามบริเวณพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามในที่ดินบริเวณใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น และเมื่อมีการเพิกถอนการสงวนหวงห้ามแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่นำมาจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

สำหรับที่ดินที่มีได้เพิกถอนการสงวนหวงห้าม แต่เป็นที่ดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการให้สิทธิแก่ประชาชนในการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น โดยจะนำไปจัดกรรมสิทธิ์มิได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคสาม ให้คำนึงถึงมาตรฐานการจัดที่ดินตามกฎหมายอื่น และคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิได้รับที่ดิน เพื่อให้ผู้ที่สมควรได้รับการช่วยเหลือได้รับที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยตามความจำเป็นแก่การครองชีพ”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๒

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิสูจนสิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้ ในที่ดินของผู้ที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจนสิทธิตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การพิสูจนสิทธิเพื่อให้กรรมสิทธิ์แก่บุคคลใดให้เป็นไปตามสภาพข้อเท็จจริงของครอบครองหรือทำประโยชน์นั้นเอง แต่สำหรับกรณีพิสูจนสิทธิเพื่อให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยไม่มีกรรมสิทธิ์ บุคคลที่จะได้รับสิทธิจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) บรรดุนิติภาวะ
- (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง และไม่มีลักษณะเป็นผู้แสวงหาประโยชน์เพื่อครอบครองที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) เป็นผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินแต่ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ
- (๕) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด อาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้”

เนื่องจากคณะกรรมการได้ขอแก้ไขในร่างมาตรา ๒๐ ดังนั้น คณะกรรมการจึงได้ขอแก้ไขในร่างมาตรา ๒๒ ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เนื้อความมีความสอดคล้องกับที่คณะกรรมการได้ขอแก้ไขในร่างมาตรา ๒๐ โดยกำหนดให้มีความเป็นดังนี้

“มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพิสูจนสิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้

หลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจนสิทธิตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การพิสูจนสิทธิเพื่อให้กรรมสิทธิ์แก่บุคคลใดให้เป็นไปตาม

สภาพข้อเท็จจริงของการครอบครองหรือทำประโยชน์ต่อเนื่อง แต่สำหรับการพิสูจน์สิทธิเพื่อให้
ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยไม่มีกรรมสิทธิ์ บุคคลที่จะได้รับสิทธิจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) บรรลุนิติภาวะ
- (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์
ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง และไม่มีลักษณะเป็นผู้แสวงหาประโยชน์เพื่อครอบครองที่ดินโดย
ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) เป็นผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินแต่ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ
- (๕) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐประจำจังหวัด อาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็น
ผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขในที่ประชุม
สภาผู้แทนราษฎรของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๓

มีการแก้ไข

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๓ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของ
รัฐที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๒๒ วรรคสี่ พสอง หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจและหน้าที่
ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการ
พิจารณาหรือดำเนินการของคณะกรรมการ

(๒) เข้าไปในที่ดินเพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการพิสูจน์สิทธิในการครอบครอง
หรือทำประโยชน์ที่ดินและให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง เรียกเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
จากบุคคลที่อยู่ในที่ดินนั้นมาตรวจพิจารณาได้ตามความจำเป็น ในการนี้ บุคคลดังกล่าว
ต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

(๓) เข้าไปในที่ดินซึ่งได้จัดเป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ที่นำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย เพื่อตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ของผู้ได้รับสิทธิให้ใช้เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อให้
การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด”

เนื่องจากคณะกรรมการได้ขอแก้ไขในร่างมาตรา ๒๐ ดังนั้น
คณะกรรมการจึงได้ขอแก้ไขในร่างมาตรา ๒๓ ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรด้วย
ทั้งนี้เพื่อให้เนื้อความมีความสอดคล้องกับที่คณะกรรมการได้ขอแก้ไขในร่างมาตรา ๒๐
โดยกำหนดให้มีความเป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของ
รัฐที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๒๒ วรคสาม หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบ
การพิจารณาหรือดำเนินการของคณะกรรมการ

(๒) เข้าไปในที่ดินเพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการพิสูจน์สิทธิในการครอบครอง
หรือทำประโยชน์ที่ดินและให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง เรียกเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
จากบุคคลที่อยู่ในที่ดินนั้นมาตรวจพิจารณาได้ตามความจำเป็น ในการนี้ บุคคลดังกล่าว
ต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

(๓) เข้าไปในที่ดินซึ่งได้จัดเป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ที่นำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย เพื่อตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ของผู้ได้รับสิทธิให้ใช้เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อให้
การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขในที่ประชุม
สภาผู้แทนราษฎรของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๔

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๖

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๗

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๘

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๘ ผู้ใดไม่มีสิทธิในทรัพย์สินที่เช่าหรือเช่าซื้อเข้าไปถือครองหรือทำประโยชน์ในที่ดินภายในเขตที่ดินที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยโดยชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรื้อถอน ขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นออกจากพื้นที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความแจ้งจากคณะกรรมการ

หากไม่ปฏิบัติตามภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นออกจากพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือค่าชดเชยไม่ได้เสียหายอย่างใดมิได้และต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นด้วย”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๙

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐจำหน่ายจ่ายโอนหรือก่อภาระผูกพัน หรือมีการครอบครองที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพิ่มเติม

ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งตายและทายาทประสงค์จะเป็นผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสืบสิทธิต่อไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ

ส่วนที่ ๒ การร้องขอเพื่อใช้ประโยชน์

ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๐

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๐ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการยังมีได้มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนเป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดว่า ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ที่สงวนหวงห้ามของรัฐได้มีคำสั่งให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ได้การเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้

เมื่อได้รับคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาโดยต้องตรวจพิสูจน์สิทธิให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่า ผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ที่สงวนหวงห้ามของรัฐได้มีคำสั่งให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามหรือไม่การเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาแล้วปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ที่สงวนหวงห้ามของรัฐได้มีคำสั่งให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามการเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาและแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ต่อไป”

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๑

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินของรัฐที่มีการสงวนหวงห้ามบริเวณใดมิได้มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม หรือมีสภาพเปลี่ยนไปเป็นชุมชนแล้ว และคณะกรรมการยังมีได้ประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ ผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินได้

เมื่อได้รับการร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาตรวจพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามหรือสภาพที่ดินเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สมควรใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม

(๒) ที่ดินนั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยและเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๓) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการตรวจพิสูจน์ต่อคณะกรรมการเพื่อนุมัติให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และให้นำความในมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๐ การให้สิทธิใช้ประโยชน์ที่ดินโดยที่ยังมิได้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามจะจัดกรรมสิทธิ์ให้กับผู้ร้องขอมิได้

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตรวจพิสูจน์แล้วเห็นว่าผู้ร้องขอไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ ให้ยกคำร้องนั้น"

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

หมวด ๓ บทกำหนดโทษ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๒

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๓

ไม่มีการแก้ไข

เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เรียงตามลำดับมาตราเสร็จแล้ว ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐ โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ จึงเป็นอันจบการพิจารณาในวาระที่สอง ต่อจากนั้นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม

๔. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติที่ประชุม ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สามเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๓๓๒ เสียง ไม่เห็นชอบ ๒ เสียง และงดออกเสียง ๑ เสียง

ข้อสังเกตของคณะกรรมการธิการ

เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สมควรที่จะมีการลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ โดยต้องดำเนินการลงโทษตามที่ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนกำหนดไว้อย่างเคร่งครัดด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานสัมฤทธิ์ผลและมีประสิทธิภาพ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ โดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๕^{๑๐}

^{๑๐} ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๕ กำหนดว่า

“ข้อ ๑๒๕ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิม และการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภาฯ รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่า ได้มีหรือไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติม ในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติมติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาล หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องควรทราบ หรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ เพื่อให้ที่ประชุมสภาฯ พิจารณา และให้นำความ ในข้อ ๙๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดิน
ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๖๗๓๙ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร วันพุธที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๓ ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ รวม ๘ ฉบับ แล้วเห็นชอบให้คณะรัฐมนตรีรับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปพิจารณาก่อนรับหลักการ โดยให้รอการพิจารณาไว้ภายในกำหนด ๖๐ วัน ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๕

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เห็นชอบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอรับร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คณะรัฐมนตรีขอรับมาพิจารณาก่อนรับหลักการ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเชิญผู้แทนกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัตินั้น รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ มาร่วมพิจารณาโดยด่วน ให้แล้วเสร็จและเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาก่อนครบกำหนดเสนอสภาผู้แทนราษฎร ๑๕ วัน เพื่อให้สามารถเสนอสภาผู้แทนราษฎรได้ภายในกำหนดเวลาที่ขอรับมา

สำหรับร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๘ ฉบับนี้ คณะรัฐมนตรีต้องแจ้งผลการพิจารณาไปยังสภาผู้แทนราษฎรภายในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดให้มีการประชุมผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกรมพระธรรมนูญ) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมธนารักษ์) ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) ผู้แทนกระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง และกรมทางหลวงชนบท) ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) เข้าร่วมประชุม และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัตินี้

๑. หลักการร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติทั้งแปดฉบับดังกล่าว มีหลักการเพื่อยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันจะเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร เนื่องจากในปัจจุบันมีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ของทางราชการทับที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศสงวนหวงห้ามไว้จนมีราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานานจนกลายเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกิน

๒. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

(๑) ในกรณีที่รัฐได้มีการประกาศหวงห้ามที่ดินไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดิน แต่ปรากฏว่ามีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

(ก) ไม่ได้มีการใช้ที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนตามวัตถุประสงค์

(ข) เป็นการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินทับที่ที่ราษฎรได้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประกาศ

(๒) ถ้าปรากฏว่าที่ดินที่ทางราชการประกาศสงวนหวงห้ามนั้นได้แปรสภาพเป็นชุมชนหรือเป็นที่อยู่อาศัยจนไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าที่ดินดังกล่าวนั้น ทางราชการยังจะสงวนหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวัตถุประสงค์ต่อไป และมีใช้กรณีแบ่งการปกครองของทางราชการ ให้ถือว่าที่ดินดังกล่าวอาจถูกยกเลิกการสงวนหวงห้าม (ร่างมาตรา ๔)

(๓) ผู้ครอบครองที่ดินที่ทางราชการสงวนหวงห้ามไว้ อาจยื่นคำร้องขอให้ดำเนินการยกเลิกการสงวนหวงห้ามต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดรับคำร้องแล้ว ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน ผู้แทนของส่วนราชการที่สงวนหวงห้ามที่ดินหนึ่งคน ผู้แทนกรมที่ดินหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงกลาโหมหนึ่งคน ผู้แทนกรมธนารักษ์หนึ่งคน ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่หนึ่งคน ผู้แทนของชุมชนที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่จำนวนห้าคน เป็นกรรมการ เพื่อทำการตรวจสอบข้อเท็จจริง และสภาพของที่ดินนั้นว่าทางราชการยังใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีการเข้าถือครองจนกลายเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพหรือไม่ หรือมีการถือครองก่อนที่ทางราชการจะประกาศเป็นเขตสงวนหวงห้ามไว้หรือไม่ (ร่างมาตรา ๕)

(๔) ให้คณะกรรมการดังกล่าวดำเนินการพิจารณาให้เสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง หากมีความจำเป็นให้ขยายเวลาการพิจารณาได้อีกไม่เกินสองครั้งครั้งละไม่เกินสามสิบวัน โดยระบุถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาและขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัดทุกครั้ง (ร่างมาตรา ๖)

(๕) เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ดินที่มีการสงวนหวงห้ามไว้นั้นได้เปลี่ยนสภาพเป็นชุมชน หรือเป็นที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยแล้ว ให้ทำความเข้าใจพร้อม

ทั้งรายละเอียดและแผนผังโดยสังเขปเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด นำเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศยกเลิกหรือไม่ยกเลิกการสงวนหวงห้าม นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนต่อไป

การประกาศยกเลิกหรือไม่ยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดิน ให้แสดงผลของการยกเลิกหรือไม่ยกเลิกไว้อย่างชัดเจน และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่แจ้งให้ผู้ร้องทราบภายใน ๗ วัน

เมื่อได้มีการประกาศยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินแล้ว ให้ที่ดินดังกล่าวพ้นจากการเป็นที่สงวนหวงห้ามตามกฎหมาย ซึ่งบุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้มาตามประมวลกฎหมายที่ดิน (ร่างมาตรา ๗)

(๖) ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าที่ดินที่มีการสงวนหวงห้ามไว้มิใช้กรณีตามร่างมาตรา ๔ ให้ทำความเห็นพร้อมทั้งพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริงเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อแจ้งให้ผู้ร้องทราบและเสนอต่อนายกรัฐมนตรีสั่งการยกคำร้องนั้น

ในกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง และที่ดินนั้นเป็นกรณีตามมาตรา ๔ มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อให้คณะรัฐมนตรีได้พิจารณายกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนต่อไป

คำวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๘)

(๗) ในกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมก็ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ร้องที่จะใช้สิทธิทางศาล (ร่างมาตรา ๙)

๓. ความเห็น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้งแปดฉบับดังกล่าวแล้ว ขอเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาดังนี้

๓.๑ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย

(๑) ความซ้ำซ้อนของกฎหมาย

โดยหลักการแล้วการที่จะตรากฎหมายออกมาใช้บังคับ ผู้ตรากฎหมายย่อมจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น เพราะกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับเพื่อเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการแผ่นดินนั้นจะต้องไม่มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น ดังนั้น หากในเรื่องใดที่มีกฎหมายให้อำนาจที่จะดำเนินการได้อยู่แล้วก็ไม่ต้องตรากฎหมายในเรื่องเดียวกันขึ้นใหม่อีก

เมื่อพิจารณากรณีการยกเลิกการหวงห้ามหรือถอนสภาพแล้วย่อมเห็นได้ว่าเป็นไปตามที่มาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดไว้ กล่าวคือ ที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมือง อาจถูกถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นหรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพหรือโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ แต่ถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือที่ดินนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันและมีได้ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดตามอำนาจกฎหมายอื่นแล้ว การถอนสภาพให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

(ข) ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองใด ถ้าทบวงการเมืองนั้นเลิกใช้ หรือไม่ต้องการหวงห้ามหรือสงวนต่อไป เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพแล้ว คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ใช้หรือจัดหาประโยชน์ก็ได้ แต่ถ้าจะโอนต่อไปยังเอกชน ให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ และถ้าจะนำไปจัดเพื่อประชาชนตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ดังนั้น เมื่อประมวลกฎหมายที่ดินได้กำหนดถึงกรณีการถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น หรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้อยู่แล้ว หากเป็นกรณีที่ทางราชการเลิกใช้หรือไม่ต้องการหวงห้ามหรือสงวนต่อไป การจะถอนสภาพหรือนำไปจัดเพื่อประชาชนไม่ว่าจะตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่น การถอนสภาพหรือการถอนการหวงห้ามหรือการถอนการสงวนไว้ก็ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่ประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดไว้ นอกจากนี้หากทางราชการได้หวงห้ามหรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามกฎหมายเฉพาะ การดำเนินการถอนการหวงห้ามหรือการถอนการสงวนก็ย่อมต้องดำเนินการตามที่กฎหมายเฉพาะนั้นได้กำหนดไว้ ฉะนั้น จึงเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติทั้งแปดฉบับดังกล่าวที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอ เป็นหลักการเดียวกันกับกรณีที่มีกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายเฉพาะอื่นซึ่งสามารถดำเนินการได้อยู่แล้ว การเสนอร่างพระราชบัญญัติทั้งแปดฉบับนี้จะเป็นการตรากฎหมายที่มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องตรากฎหมายขึ้นใหม่อีกแต่อย่างใด

(๒) ภาระและความคุ้มค่า

เมื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้งแปดฉบับดังกล่าวแล้วจะเห็นว่าหลักการที่จะตรากฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าครอบครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร เนื่องจากในปัจจุบันมีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ของทางราชการทับที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว ทางราชการก็ได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศสงวนหวงห้ามไว้จนมีราษฎรเข้าครอบครองในที่ดินนั้นจนกลายเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกิน และในร่างพระราชบัญญัติทั้งแปดฉบับนี้ได้กำหนดให้ผู้ครอบครองที่ดินที่ทางราชการสงวนหวงห้ามไว้ยื่นคำร้องขอให้ดำเนินการยกเลิกการสงวนหวงห้ามต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ และเมื่อได้รับคำร้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณา หากผลการพิจารณาปรากฏข้อเท็จจริง

ว่าที่ดินที่มีการสงวนหวงห้ามไว้แล้วได้เปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนหรือเป็นที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยแล้ว ให้ทำความเข้าใจเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดนำเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศยกเลิกหรือไม่ยกเลิกการสงวนหวงห้ามนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนต่อไป

การกำหนดกลไกทางกฎหมายเช่นนี้ย่อมทำให้ร่างพระราชบัญญัติทั้งแปดฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจเหนือกว่าบรรดากฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติในเรื่องเดียวกัน อันจะเป็นผลให้ระบบกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเกิดความขัดแย้งขึ้น นอกจากนั้นการตรากฎหมายนี้ขึ้นมาก็เพื่อรองรับสิทธิให้แก่ราษฎรที่ได้เข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยหรือเป็นที่ทำกินอันเป็นการรองรับสิทธิให้แก่ราษฎรที่ได้เข้าครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้เป็นการเข้าครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายและสามารถมีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ด้วย และหากพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการตรากฎหมายกับประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับแล้วจะเห็นได้ว่ายังไม่มีมูลค่าเพียงพอเพราะเป็นการตรากฎหมายขึ้นมาโดยมุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ เนื่องจากเห็นได้ว่าการตรากฎหมายนี้ขึ้นมาก็เพื่อใช้บังคับแก่ราษฎรที่ได้เข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยหรือเป็นที่ทำกินเป็นการเฉพาะซึ่งเป็นการตรากฎหมายที่ขัดต่อหลักการตรากฎหมายที่ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

๓.๒ การทับซ้อนกับที่ที่ราษฎรได้ครอบครองอยู่

เหตุผลประการหนึ่งในการเสนอร่างกฎหมายนี้เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่า กฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการมีการออกมาทับซ้อนกับที่ที่ราษฎรได้ครอบครอง ซึ่งในกรณีดังกล่าวหากพิจารณาหลักความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินแล้วย่อมเห็นได้ว่ามาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดว่าสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ดังนั้น กรณีที่ราษฎรอ้างว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้นต่อเนื่องมาก็ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ส่วนการจะออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินได้หรือไม่นั้น ต้องเป็นไปตามที่ประมวลกฎหมายที่ดินกำหนด กล่าวคือ ผู้มีสิทธิในที่ดินและที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่สามารถออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ตามกฎหมาย (เรื่องเสรีจที่ ๒๔๑/๒๕๔๐) ซึ่งการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์นั้น กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่สงวนหวงห้ามตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่สงวนหวงห้ามตามมาตรา ๒๐ (๓) และ (๔) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือที่สงวนหวงห้ามตามกฎหมายอื่นหรือที่ดินที่คณะรัฐมนตรีสงวนไว้เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น การที่ร่างพระราชบัญญัติทั้งแปดฉบับนี้กำหนดให้มีการประกาศยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินได้และให้ที่ดินนั้นพ้นจากการเป็นที่สงวนหวงห้ามตามกฎหมาย และบุคคลมีสิทธิได้มาตามประมวลกฎหมาย

ที่ดิน หากพิจารณาหลักเกณฑ์การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่าถ้าเป็นกรณีที่มีการครอบครองที่ดินที่ได้สงวนหวงห้ามไว้แล้วจะไม่สามารถออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้แต่อย่างใด

และในกรณีที่มีการประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการแล้วมีการอ้างว่าเป็นกรณีทับที่ที่ราษฎรครอบครองอยู่ก็ต้องดำเนินการเพื่อให้มีการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองว่า ราษฎรได้มีการครอบครองอยู่โดยชอบด้วยกฎหมายก่อนการประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามหรือเข้าไปบุกรุกภายหลังจากการประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้าม ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ต้องมีการพิสูจน์โดยใช้ระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศเพื่อประกอบการพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป แต่หากพิสูจน์แล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมายมาก่อนการประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้าม ราษฎรก็ย่อมได้รับความคุ้มครองในสิทธิของทรัพย์สินดังกล่าวตามกฎหมายซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมาเป็นไปตามที่ประมวลกฎหมายที่ดิน และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งราษฎรและคุ้มครองที่ดินของรัฐมิให้ถูกบุกรุกเพิ่มขึ้น

๓.๓ ผลทางกฎหมายกรณีกำหนดเขตสงวนหวงห้าม

เมื่อมีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการ สถานะทางกฎหมายของที่ดินจะเปลี่ยนไปเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ แต่ต้องพิจารณาการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นสำคัญ ถ้าทางราชการเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวก็จะทำให้ที่ดินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะตามมาตรา ๑๓๐๔ (๓) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ แต่ถ้าทางราชการยังมิได้เข้าใช้ประโยชน์ที่ดินที่หวงห้ามไว้ก็ยังไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ และยังคงมีสภาพเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่มีการสงวนหรือหวงห้ามอยู่ต่อไป (เรื่องเสร็จที่ ๓๑๓/๒๕๓๘ (ประชุมใหญ่)) และที่ดินที่ได้หวงห้ามไว้หากยังไม่ได้มีการถอนสภาพ หรือยกเลิกการหวงห้าม ก็ยังคงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่ ผู้ใดหาสิทธิครอบครองหรือมีกรรมสิทธิ์ไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๓๔/๒๕๔๕)

ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้าม ต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ทับซ้อนที่ดินที่ได้หวงห้ามไว้ก็มิได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพการหวงห้ามที่ดินแต่อย่างใด (เรื่องเสร็จที่ ๑๐๖/๒๕๔๐) รวมทั้งการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติทับซ้อนพื้นที่ที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินย่อมไม่มีผลเป็นการเพิกถอนความเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน เพราะการเพิกถอนความเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกันต้องดำเนินการโดยการตราพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่อย่างไรก็ตาม การที่ได้กำหนดเขตอุทยานแห่งชาติทับซ้อนทับซ้อนกับที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินเช่นนี้ พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติก็ไม่เสียไป (เรื่องเสร็จที่ ๒๗๑/๒๕๓๐)

อนึ่ง มีข้อสังเกตเพื่อประกอบการพิจารณาดังนี้

(๑) การตรากฎหมายเช่นนี้ นอกจากจะเป็นการตรากฎหมายที่มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่นที่มีอยู่ดังที่ได้กล่าวแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ราษฎรบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มมากขึ้น เพราะร่างพระราชบัญญัติทั้งแปดฉบับนี้ ประสงค์ที่จะให้ราษฎรที่เข้าครอบครองหรือทำประโยชน์ในที่สงวนหวงห้ามเป็นเวลานานจนกลายเป็นชุมชนหรือเป็นที่อยู่อาศัยทำกิน สามารถยื่นคำร้องขอให้ยกเลิกการหวงห้ามเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกินได้ หากปรากฏว่าที่ดินนั้นได้แปรสภาพเป็นชุมชนหรือเป็นที่อยู่อาศัยซึ่งเท่ากับว่าร่างกฎหมายนี้เป็นการรองรับสิทธิให้แก่ราษฎรที่มีการบุกรุกเข้าครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้เป็นการครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้ง ๆ ที่โดยกฎหมายแล้วราษฎรไม่มีสิทธิในการอ้างสิทธิต่อสู้ในการครอบครองที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแต่อย่างใด

(๒) ในกรณีที่ราษฎรไม่มีที่ดินทำกินหรืออยู่อาศัยก็มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจในการจัดที่ดินเพื่อเป็นที่ทำกินหรืออยู่อาศัยได้อยู่แล้ว เช่น กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ เป็นต้น รัฐจึงควรใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่แล้วนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหของราษฎรและจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องตามกฎหมายและก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ราษฎรโดยทั่วไป นอกจากนั้นยังเป็นการอนุรักษทรัพยากรธรรมชาติมิให้ถูกทำลายเพิ่มมากขึ้นด้วย

(๓) หากเห็นว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ยังมีขั้นตอนหรืออุปสรรคต่อการดำเนินการก็ควรใช้มาตรการทางบริหารในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้นแต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของความชอบด้วยกฎหมายเป็นสำคัญ

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมา จึงมีความเห็นว่าไม่สมควรที่คณะรัฐมนตรีจะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้งแปดฉบับดังกล่าวที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๓

ที่ราชพัสดุ*

คำว่า “ที่ราชพัสดุ” มาจากคำว่า “ที่ + ราช + พัสตุ” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของศัพท์แต่ละคำไว้ดังนี้

“ที่” หมายถึง แหล่ง ถิ่น สถานที่

“ราช” หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน

“พัสตุ” หมายถึง สิ่งของ ที่ดิน บ้านเรือน

เมื่อพิจารณาตามพจนานุกรมฯแล้ว จะเห็นได้ว่า “ที่ราชพัสดุ” หมายถึง ที่ดิน สถานที่ บ้านเรือนของพระเจ้าแผ่นดินสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช ซึ่งปกครองโดยระบบกษัตริย์หรือหมายถึงของรัฐบาลในปัจจุบันนั่นเอง

แต่เดิมคนทั่วไปมักจะเรียก “ที่ราชพัสดุ” ว่า ที่หลวง และบางคนก็เข้าใจว่าที่ดินจะเป็นที่ราชพัสดุต่อเมื่อได้ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ นอกจากนี้บางคนยังเข้าใจว่าที่ราชพัสดุมีเฉพาะที่ดิน หรือมีไว้เช่า เท่านั้น ซึ่งยังเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน กล่าวคือ

- ที่ราชพัสดุ เป็นเพียงที่ดินประเภทหนึ่งของที่หลวงเท่านั้น โดยความหมายที่หลวง จะรวมถึงที่สาธารณะที่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่พระคลังข้างที่ ที่ศาสนสมบัติ และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เช่นป่าไม้ รวมทั้ง ที่ป่าสงวนด้วย

- ที่ดินจะเป็นที่ราชพัสดุหรือไม่ ไม่ได้อยู่ที่ว่าขึ้นทะเบียนแล้วหรือไม่แต่ขึ้นอยู่กับว่าที่ดินแปลงนั้นมีองค์ประกอบครบตามความหมายของที่ราชพัสดุหรือไม่ หากองค์ประกอบครบถ้วนแม้ไม่ได้ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ ที่ดินแปลงนั้นก็เป็นที่ราชพัสดุตั้งแต่ต้น

- ที่ราชพัสดุมีอะไรบ้าง นอกจากที่ดิน แล้วยังมี อาคาร โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ต้นไม้ยืนต้น ฯลฯ

- ที่ราชพัสดุมีไว้เพื่ออะไร โดยแท้จริงแล้วที่ราชพัสดุเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ มีไว้เพื่อใช้ในราชการจะมีการนำไปจัดให้เช่าเพียงเล็กน้อย

นอกจากนี้ ยังมีบางคนเรียกหน่วยงานที่ดูแลที่ราชพัสดุคือสำนักงานราชพัสดุ จังหวัดหรือสำนักงานธนารักษ์จังหวัด หรือสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ว่า “ราชพัสดุ” และเข้าใจว่าราชพัสดุก็คือผู้ดูแลพัสดุของหลวง อีกทั้งยังมีส่วนราชการบางส่วนมิได้ปกครองดูแลที่ราชพัสดุให้เป็นไปตามกฎระเบียบหรือกฎหมายเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ เช่น

1. มิได้สำรวจที่ดิน หรือสิ่งปลูกสร้างขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุให้ครบถ้วน ทำให้ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน

2. ใช้ประโยชน์ที่ดินมากเกินไปจนเกิดความจำเป็นซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่คุ้มค่า และเกิดปัญหาการบุกรุกที่ราชพัสดุ

* ที่มา : เข้าถึงข้อมูลได้ที่ <http://www.oknation.net/blog/salid/2009/10/13/entry-1>

3. เข้าใช้ประโยชน์ที่ดินก่อนได้รับอนุญาตจากกรมธนารักษ์ สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาอุปสรรคในการบริหารที่ดินของรัฐ และทำให้รัฐต้องเสียเวลาบุคลากร และงบประมาณในการดำเนินคดี หรือแก้ไขปัญหาด้านกฎหมาย จึงสมควรที่หน่วยงานราชการและประชาชนทั่วไป ได้รู้หลักเกณฑ์ และระเบียบเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ เพื่อให้การบริหารที่ดินของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศตามหลักสากลโดยคำนึงถึงความจำเป็น ความเหมาะสม และความคุ้มค่า ตลอดจนการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะทำให้ประเทศสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนถาวร

ก่อนที่จะทำความรู้จักกับ กฎและระเบียบเกี่ยวกับที่ราชพัสดุเรามาทราบถึงประวัติ และที่มาของคำว่า “ที่ราชพัสดุ” ก่อนเป็นเบื้องต้น

“ที่ราชพัสดุ” มีมาตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราช เดิมเรียกว่า “ที่ดินของหลวง” ดังปรากฏอยู่ในมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติกรมราชพัสดุว่า “ถ้าเป็นตึกที่ดินของหลวง.....” ซึ่งพระราชบัญญัติทรงตั้งไว้ วันที่ 13 ธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก 109 หรือปี พ.ศ. 2434 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

ต่อมาก็ปรากฏคำว่า “ที่ดินราชพัสดุ” ในหนังสือหอรัษฎากรพิพัฒน์ที่ 205/234 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2464 ซึ่งเป็นหนังสือของกระทรวงพระคลังมหาสมบัติที่กราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 สรุปสาระได้ว่า “ที่ดินราชพัสดุ” เป็นพระราชทรัพย์คงพระคลังอย่างหนึ่งโดยมีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเป็นผู้ปกครองดูแล ได้แก่

1. ที่ดิน ตึก บ้านเรือน สวน นา ตลอดจนสถานที่ว่าการกระทรวง กรม ต่างๆ ซึ่งมีคงกระทรวงมาแต่เดิม แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีที่ราชพัสดุกระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงต่างๆ อีกจำนวนมาก

2. ได้รับ และ ยึดจากเจ้าภาษี นายอากรที่ค้างภาษี

3. รับโอนจากกระทรวงบางกระทรวง เช่นกระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงคมนาคม

4. ที่ดินเหลือจากการเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกา เช่น เขตถนน

กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ จึงขอพระบรมราชานุญาตรวบรวมบรรดาที่ดินของหลวงที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกกระทรวงมาขึ้นทะเบียนไว้ทางกระทรวงพระคลังฯ เสียหายเพื่อจ่ายแก่การปกครองดูแล ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้มีพระบรมราชโองการเห็นชอบตามกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ดังนี้

1. ให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ จัดการรวบรวมที่ราชพัสดุจากกระทรวงต่าง ๆ มาปกครองดูแลรักษาไว้แห่งเดียว

2. เมื่อกระทรวงใดจะใช้เพื่อราชการ ให้ยืมไปได้โดยไม่ต้องเช่า

3. ที่ดินใดควรขายก็ให้ ขายไปตามเวลาและราคาอันสมควร

4. ที่ใดยังไม่ควรขาย ก็จัดหาประโยชน์เก็บเป็นเงินงบประมาณ

อนึ่ง พระบรมราชโองการฯในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์เคยมีการพิจารณาทางกฎหมายว่ามีผลเป็นกฎหมาย แม้ปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุฯ บังคับใช้ก็ตาม พระบรมราชโองการส่วนใดที่ไม่ขัดแย้งหรือที่พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุฯ ยังไม่กำหนดไว้ ก็ยังมีผลใช้บังคับ

สำหรับคำจำกัดความของคำว่า “ที่ดินราชพัสดุ” ครั้งแรกปรากฏในระเบียบการปกครองและจัดประโยชน์ที่ดินสิ่งปลูกสร้างราชพัสดุพุทธศักราช 2485 ว่า “ที่ดินราชพัสดุ” หมายความว่า

1) ที่ดินซึ่งรัฐบาลปกครองใช้ในราชการอยู่ หรือสงวนไว้ใช้ในราชการภายนอก และรัฐบาลได้เข้าใช้ประโยชน์แล้ว นอกจากที่ดินในความปกครองกรมรถไฟ ทางหลวงในความปกครองกรมโยธา เทศบาล และทรัพย์สินของจังหวัดตามมติคณะรัฐมนตรี

2) ที่สาธารณประโยชน์เล็กใช้ เช่น คู คลอง ถนน ทางหลวงต่างๆ ซึ่งมีใช้เพื่อการสาธารณประโยชน์แล้ว

จากนั้น ก็มาถึงคำว่า “ที่ราชพัสดุ” ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ซึ่งกล่าวโดยย่อ ที่ราชพัสดุ คือ อสังหาริมทรัพย์ของรัฐบาลประเภทหนึ่งนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 มาตรา 4 กำหนดความหมายหรือคำจำกัดความของ ที่ราชพัสดุ ไว้ดังนี้

“ที่ราชพัสดุ” หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เว้นแต่ สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

1. ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืน หรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

2. อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมือง หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมือง ใช้ร่วมกันเป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

ส่วนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคล และขององค์การปกครองท้องถิ่นไม่ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ ”

แต่เพื่อให้สามารถ เข้าใจความหมายของที่ราชพัสดุ ได้อย่างลึกซึ้งจะขอแยกองค์ประกอบสำคัญของความหมายที่ราชพัสดุที่ควรรู้ ดังนี้

อสังหาริมทรัพย์ เรามักจะแปลตรงตัวว่า ทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ไม่ได้แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 139 หมายถึง

1. ที่ดิน คือพื้นดินทั่วไปแต่ไม่รวมถึงห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ ซึ่งใช้เฉพาะ ในประมวลกฎหมายที่ดินเท่านั้น สำหรับดินที่ขุดขึ้นมาจากพื้นดินแล้ว ไม่เป็นที่ดินต่อไปอีกจะเป็นเพียงสังหาริมทรัพย์(เคลื่อนย้ายได้)เท่านั้น

2. ทรัพย์สินติดกับที่ดิน

2.1 ทรัพย์สินที่เกิดหรือติดกับที่ดินโดยธรรมชาติ เช่น ไม้ยืนต้น (ต้นสัก, ประดู่, ยาง, พลุ, มะม่วง, มะพร้าว, มะขาม, หมาก, คุน เป็นต้น) ดังนั้นต้นไม้ยืนต้นจึงเป็นส่วนหนึ่งของที่ราชพัสดุด้วย สำหรับไม้ล้มลุกหรือธัญพืช (ข้าว, ข้าวโพด, ฝ้าย, มันสำปะหลัง) แม้จะติดกับที่ดินตามธรรมชาติ ก็เป็นเพียงสังหาริมทรัพย์เท่านั้น

2.2 ทรัพย์สินที่ติดกับที่ดินโดยมีผู้นำมาติดไว้ ซึ่งจะต้องติดในลักษณะ ตีงตราแน่นถาวร หากมีการรื้อถอนก็จะเสียสภาพ เช่น ตึก บ้าน โรงเรือน รั้วคอนกรีต แต่ไม่จำเป็นต้องติดจนกลบาวสาน อาจปลูกสร้างชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งแล้วรื้อออกไปก็ได้ กรมธนารักษ์จะใช้เป็นหลักเกณฑ์และองค์ประกอบดังกล่าวในการพิจารณารับขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ แต่ถ้าเป็นเพียงการวางไว้เช่นเครื่องจักร แม้จะมีมูลค่ามาก หนัก ใหญ่ หรือวางไว้นานเท่าใดก็ตามก็เป็นเพียงสิ่งหาทรัพย์สินเพราะสามารถโยกย้ายได้โดยไม่เสียสภาพ

3. ทรัพย์สินซึ่งประกอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพื้นดิน คือ ทรัพย์สินที่เป็นส่วนรวมหรือประกอบเป็นพื้นดิน เช่น แม่น้ำ ลำคลอง แร่ธาตุ กรวด หวายตามธรรมชาติ ฉะนั้น ดิน กรวด หวาย แร่ธาตุในที่ดินราชพัสดุ จึงเป็นที่ราชพัสดุด้วย

4. สิทธิอันเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

4.1 สิทธิโดยตรง ได้แก่ กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง สิทธิใช้สอยและได้ ดอกผล สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินคืน สิทธิจำนอง

4.2 สิทธิโดยอ้อม ได้แก่ สิทธิที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่อยู่ติดกับที่ดินอีกทอดหนึ่ง เช่น บ้านที่ปลูกบนที่ดิน หากจำนองบ้าน สิทธิจำนองบ้านถือเป็นสิทธิเกี่ยวกับที่ดิน

ทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 138 ได้กำหนดไว้ว่าทรัพย์สินจะต้องเป็น

1. ทรัพย์สิน (หรือวัตถุที่มีรูปร่าง) คือ สิ่ง que เห็นได้ด้วยตาจับต้อง สัมผัสได้ เช่น บ้าน โทรทัศน์ พัดลม รวมถึงกระแสไฟฟ้า
2. อาจเป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง คือ สิ่งที่ไม่เห็นด้วยตา จับต้องไม่ได้ เช่น แก๊ส พลังน้ำตก และยั้งรวมถึงสิทธิต่างๆที่กฎหมายรับรองเช่นกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง
3. อาจมีราคา คือมีค่าในตัวทรัพย์สินเอง
4. อาจถือเอาได้ คือ มีการหวงกันเพื่อตนไม่จำเป็นต้องเข้ายึดถือจับต้องจริงจั้ง

สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ในที่นี้หมายถึง ทรัพย์สินของแผ่นดิน ประเภทอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้ใช้ประโยชน์ร่วมกันกรณีที่เป็นประกาศสงวนหวงห้ามจะต้องมีการใช้ประโยชน์ในราชการจริง

ที่รกร้างว่างเปล่า หมายถึง ที่ดินที่ราษฎรไม่เคยมีกรรมสิทธิ์สิทธิ หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายมาก่อน

ที่ดินเวนคืน หมายถึง ที่ดินเอกชนที่เวนคืนเป็นของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 5 **ที่ดินทอดทิ้ง** หมายถึงที่ดินที่เอกชนมีสิทธิ ต่อมาทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์หรือปล่อยให้รกร้างว่างเปล่าภายในระยะเวลาที่กฎหมายที่ดินกำหนด เช่น โฉนด (5 ปี)

ที่ดินซึ่งกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่น เช่น การเวนคืนตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

อสังหาริมทรัพย์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือสงวนไว้ใช้ร่วมกัน หมายถึง ประชาชนทั่วไปไม่มีสิทธิใช้สอย หรือใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ เช่น

1. ที่ขายตลิ่ง (ที่ดินที่อยู่ติดริมแม่น้ำ ทะเล ซึ่งในฤดูปกติน้ำท่วม
2. ทางน้ำ (แม่น้ำ ลำคลอง คู หนอง) แม้ตั้งขึ้นเดินเรือไม่ได้แต่ถ้าเจ้าพนักงานปกครองดูแลอยู่ ก็ยังถือว่าเป็นทางน้ำ
3. ทางหลวง (ถนน ทางสาธารณะ) มิใช่ถนนหรือทางส่วนบุคคล
4. ที่ป่าช้าสาธารณะ
5. ที่ทำเลเลี้ยงสัตว์

ดังนั้น เมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่ราชพัสดุข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าที่ราชพัสดุ จะต้องเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินประเภทธรรมดา กล่าวคือ มิได้ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ได้แก่

- 1.1 ที่นา สวน ไร่
- 1.2 บ้านพักข้าราชการ
- 1.3 ที่ซึ่งไม่ได้สงวนไว้ใช้ในราชการและนำไปให้เอกชนเช่าปลูกบ้านอยู่อาศัย

หรือทำการค้า เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าที่ราชพัสดุนั้นเคยใช้ปลูกสำนักราชการแล้ว ต่อมาใช้ปลูกบ้านพักข้าราชการหรือจัดให้เช่า ที่ราชพัสดุก็นับว่าเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

2. เป็นสาธารณสมบัติที่ใช้เพื่อแผ่นดินโดยเฉพาะ ซึ่งอาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะนั่นเอง ได้แก่

- 2.1 ที่ดิน ที่ใช้เป็นที่ตั้งสถานที่ราชการ
- 2.2 อาคาร สิ่งปลูกสร้าง ที่ใช้ประโยชน์ทางราชการ
- 2.3 ต้นไม้ยืนต้นในที่ราชพัสดุ
- 2.4 ดิน หิน กรวด ทราย แร่ธาตุในที่ราชพัสดุ

3. ต้องไม่ใช่ ที่ดินของรัฐวิสาหกิจที่เป็นนิติบุคคลและที่ดินขององค์กรปกครองท้องถิ่น

4. ต้องไม่เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่ดินที่มีผู้เวนคืนที่ดินทอดทิ้งที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองใช้ร่วมกันหรือสงวนไว้ใช้ร่วมกัน

5. ไม่รวมถึงที่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ดินเอกชน (บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ที่ดินวัด (ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่กัลปนา)

6. นอกจากนี้ไม่รวมถึงที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ ที่ดินเขตอนุรักษ์ ที่ดินปฏิรูปการเกษตร ที่นิคมสร้างตนเอง

7. สำหรับที่ดินที่มีกฎหมายพิเศษยกเว้นมิให้เป็นที่ราชพัสดุ เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ดินนั้นก็ไม่ใช่ที่ราชพัสดุ

ที่ราชพัสดุ จึงมีทั้งทรัพย์สินทั้งที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินชนิดธรรมดา และจากการที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน 2 ประเภททำให้มีผลทางกฎหมายแตกต่างกันดังนี้

1) กรณีเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน จะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายคือ

1.1 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1306 ห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน กล่าวคือ แม้ใครจะครอบครองที่ราชพัสดุประเภทนี้นานเพียงใดก็ตามไม่ว่าจะเป็น 10 ปี 20 ปี หรือ 100 ปีก็ไม่อาจยกอายุความเรื่อง การแย่งการครอบครอง หรือครอบครองปรปักษ์มาต่อสู้กับรัฐได้คือไม่มีโอกาสได้กรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ

1.2 ตามประมวลกฎหมายแพ่งฯ มาตรา 1305 ห้ามมิให้โอนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะ หรือพระราชกฤษฎีกา เท่านั้น หากแม้มีผู้ซื้อจากการขายทอดตลาดของศาล ผู้ซื้อก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ (คำพิพากษาฎีกาที่ 149/2485)

2) กรณีเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินประเภทธรรมดา อาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองปรปักษ์ได้ เนื่องจากไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายเช่นกรณีที่ 1 ส่วนราชการที่ครอบครองดูแลที่ราชพัสดุประเภทนี้ จึงต้องดูแลและระมัดระวังเป็นพิเศษ ไม่ให้เกิดการบุกรุก

อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1307 ได้คุ้มครองความเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินไว้โดยของแผ่นดินห้ามมิให้ยึดทรัพย์สิน แม้ขณะที่ยึดไม่ทราบว่าเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินก็ไม่อาจทำให้การยึดนั้นมีผลย้อนต่อแผ่นดินได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 149/2485)

**การดำเนินการตามโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์
ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก
เพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท
(โครงการจัดที่ดินของรัฐ จัดความยากจน)**

1. ความเป็นมาของโครงการ

กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมที่ดินดำเนินการจัดที่ดินทำกินและอยู่อาศัยเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 จนถึงปัจจุบัน ตามแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ กรณีที่มีการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยคัดเลือกแปลงที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนเล็กใช้ประโยชน์ร่วมกัน และมีผู้บุกรุกเต็มแปลงหรือบางส่วน ซึ่งผู้บุกรุกดังกล่าว ต้องเป็นผู้ยากจน ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีน้อยแต่ไม่เพียงพอ และยอมรับการดำเนินการตามนโยบายแก้ไขปัญหาลังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ และได้ลงทะเบียนแสดงความประสงค์ขอที่ดินทำกินไว้ต่อทางราชการแล้วมาดำเนินการจัดที่ดินให้ตามสภาพเดิมที่ครอบครองอยู่ ครอบครัวยุคละไม่เกิน 15 ไร่ พร้อมทั้งออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ คราวละ 5 ปี และเสียค่าตอบแทน ตามข้อบัญญัติของท้องถิ่น สามารถดำเนินการจัดที่ดินให้แก่ราษฎร จำนวน 60,697 แปลง 50,282 ครัวเรือน

2. แนวทางการดำเนินงาน

กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมที่ดินรับผิดชอบดำเนินการตามแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ กรณีที่มีการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยให้จังหวัดเป็นผู้จัดส่งโครงการให้กรมที่ดินตรวจสอบ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินจากกรมที่ดิน สำหรับค่าใช้จ่ายในการรังวัดตรวจสอบหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ค่าใช้จ่ายในการรังวัดวางผังแปลงที่ดินและการจัดทำสาธารณูปโภค ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- 2.1 คัดเลือกแปลงที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีหลักฐานหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) หรือยังไม่มีหลักฐาน นสล. แต่สามารถดูประเมินการออก นสล. ไปในคราวเดียวกันที่ประชาชนเล็กใช้ประโยชน์ร่วมกัน และมีผู้บุกรุกเต็มแปลงหรือบางส่วน โดยให้อำเภอ/กิ่งอำเภอจัดทำโครงการจัดที่ดินเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาอนุมัติ
- 2.2 ผู้บุกรุกดังกล่าวต้องเป็นผู้ยากจนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีแต่น้อยไม่เพียงพอ
- 2.3 ผู้บุกรุกต้องยอมรับการดำเนินการตามนโยบายการแก้ไขปัญหาลังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ และได้ลงทะเบียนแสดงความประสงค์ขอที่ดินทำกินไว้ต่อทางราชการแล้ว
- 2.4 ให้อำเภอ/กิ่งอำเภอ ตรวจสอบคุณสมบัติผู้บุกรุกว่าเป็นผู้อยู่ในหลักเกณฑ์และจัดทำประชาคมเพื่อตรวจสอบว่าบุคคลดังกล่าวยากจน และไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่เพียงพอ
- 2.5 ดำเนินการจัดที่ดินให้ตามสภาพเดิมที่ครอบครองอยู่ (ไม่เกินครอบครัวละ 15 ไร่) โดยพิจารณาจาก
 - ☞ จำนวนสมาชิกในครอบครัว
 - ☞ อาชีพ
 - ☞ ความสามารถในการผลิตของครัวเรือน

- 2.6 ออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ และเสียค่าตอบแทนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอัตราไร่ละไม่เกิน 1,000 บาท (โดยส่วนใหญ่ อปท. ได้กำหนด ไร่ละ 10, 20 หรือ 100 บาท / ไร่ / ปี)
- 2.7 หนังสืออนุญาต คราวละ 5 ปี และต่ออายุการอนุญาตได้
- 2.8 กรณีผู้ได้รับอนุญาตถึงแก่กรรม ให้ทายาทโดยธรรมมีสิทธิที่จะขอใช้ที่ดินนั้นก่อนบุคคลอื่น โดยให้แจ้งความประสงค์ภายใน 90 วัน นับแต่ ผู้รับอนุญาตถึงแก่กรรม

3. ระเบียบการอนุญาตฯ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ พ.ศ. 2547

4. การบูรณาการร่วมกัน

นอกจากนี้กรมที่ดินยังได้ดำเนินการเพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งในสังกัดกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดทำโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบ สนับสนุนให้มีการบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในพื้นที่ดิน โดยกรมที่ดินได้จัดทำโครงการนำร่องร่วมกับจังหวัด เพื่อสนับสนุนให้เกิดโครงการบูรณาการร่วมกันในที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งได้มีการดำเนินการจัดที่ดินไปแล้ว ได้แก่

1. การจัดทำระบบระบายน้ำและระบบส่งน้ำไปยังแปลงที่สาธารณประโยชน์ “โนนหนองฮู” ตำบลธาตุ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ตามโครงการจัดหาน้ำเพื่อการเกษตร ดำเนินการในพื้นที่ 400 ไร่ มีพี่น้องประชาชนได้รับประโยชน์ จำนวน 60 ครัวเรือน สามารถสร้างรายได้เฉลี่ยวันละ 300 บาท หรือ 9,000 บาทต่อเดือนและตลอดไป
2. โครงการสร้างศูนย์การเรียนรู้เกษตรกรชุมชนบ้านโคกล่าม แปลง “หนองน้ำเลี้ยงสัตว์” หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งสร้าง อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งราษฎรได้ปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ สามารถสร้างรายได้ให้แก่พี่น้องเพิ่มขึ้น เฉลี่ยวันละ 200 บาท หรือ 6,000 บาท ต่อเดือน
3. โครงการก่อสร้างถังเก็บน้ำและระบบท่อส่งน้ำเพื่อการเกษตร แปลง “ป่าเขาไก่เขี่ยสาธารณประโยชน์” ตำบลวังแดง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ และแปลง “โนนหนองฮูสาธารณประโยชน์” ตำบลธาตุ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ

5. แผนงานและผลการดำเนินการ

ปีงบประมาณ	เป้าหมาย (คร่าวๆ)	ผลงาน		คิดเป็น ร้อยละ	พื้นที่ (จังหวัด)
		คร่าวๆ	แปลง		
พ.ศ. 2547	2,500	3,268	3,829	153.16	11
พ.ศ. 2548	9,200	10,118	12,155	132.11	27
พ.ศ. 2549	9,200	10,521	13,280	144.34	27
พ.ศ. 2550	9,100	10,166	12,075	132.69	24
พ.ศ. 2551	9,100	8,167	9,886	108.63	21
พ.ศ. 2552	9,100	8,042	9,472	104.09	27
รวม	48,200	50,282	60,697		

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 จัดที่ดินในพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร ชัยนาท นครราชสีมา นครสวรรค์ ปัตตานี พิษณุโลก ยะลา ร้อยเอ็ด สงขลา สุพรรณบุรี และจังหวัดสุรินทร์

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 จัดที่ดินในพื้นที่ 26 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ กำแพงเพชร ขอนแก่น ชลบุรี เชียงใหม่ เชียงราย ตัง นครปฐม นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ นราธิวาส พะเยา พิจิตร พัทลุง พิษณุโลก ร้อยเอ็ด ราชบุรี ลพบุรี ลำพูน ศรีสะเกษ สกลนคร สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี อุบลราชธานี และจังหวัดมหาสารคาม

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 จัดที่ดินในพื้นที่ 27 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น เชียงราย ชัยภูมิ ชุมพร ตาก นครพนม นครสวรรค์ บุรีรัมย์ ปัตตานี แพร่ พิจิตร พิษณุโลก มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ลำพูน ลพบุรี ศรีสะเกษ สงขลา สุโขทัย สุพรรณบุรี สุรินทร์ หนองคาย อุดรธานี อุบลราชธานี อุทัยธานี และจังหวัดอุดรดิตถ์

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 จัดที่ดินในพื้นที่ 24 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น จันทบุรี เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ ประจวบคีรีขันธ์ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ราชบุรี ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ แม่ฮ่องสอน สุราษฎร์ธานี สุรินทร์ สุโขทัย สงขลา อุดรธานี อุดรดิตถ์ อานาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 จัดที่ดินในพื้นที่ 21 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ กำแพงเพชร ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ พระนครศรีอยุธยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ร้อยเอ็ด ราชบุรี เลย สงขลา สุรินทร์ ศรีสะเกษ หนองบัวลำภู อุดรธานี อุดรดิตถ์ และจังหวัดอุทัยธานี

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 จัดที่ดินในพื้นที่ รวม 27 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด กำแพงเพชร ขอนแก่น ชัยนาท เชียงราย เชียงใหม่ ชุมพร นครปฐม นครศรีธรรมราช นครราชสีมา น่าน บุรีรัมย์ พะเยา พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แม่ฮ่องสอน ยโสธร ร้อยเอ็ด ลำปาง เลย ศรีสะเกษ สงขลา สุโขทัย สุราษฎร์ธานี สุรินทร์ หนองบัวลำภู อุดรธานี และจังหวัดอุดรดิตถ์

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 เป้าหมายดำเนินงาน จำนวน 9,100 แปลง โดยกรมที่ดินให้พิจารณาเห็นชอบการดำเนินการตามโครงการในพื้นที่ 27 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี กำแพงเพชร กระบี่ ขอนแก่น ชลบุรี ชุมพร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก ตรัง นครพนม บุรีรัมย์ ประจวบคีรีขันธ์ พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สงขลา สุพรรณบุรี สุรินทร์ อ่างทอง อุตรดิตถ์ และจังหวัดอุบลราชธานี คาดว่า จะมีราษฎรได้รับการจัดที่ดิน จำนวน 9,577 แปลง 9,608 ครัวเรือน ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการรังวัดแบ่งแปลงในพื้นที่

6. ปัญหา-อุปสรรค

6.1 ราษฎรผู้ยากจนกลุ่มเป้าหมายที่รัฐจะแก้ไขปัญหาให้ เรียกร้องจะขอรับแต่เอกสารสิทธิในที่ดินเท่านั้น ทั้งๆ ที่ยอมรับในเบื้องต้นแล้วว่าเข้าอยู่อาศัยในที่สาธารณประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องทำความเข้าใจกับราษฎรเหล่านี้ให้ยอมรับการดำเนินการจัดที่ดินตามโครงการดังกล่าว

6.2 ราษฎรผู้ยากจนที่ต้องการได้ที่ดินทำกินมีจำนวนมาก แต่ทรัพยากรที่จะนำมาดำเนินการมีจำนวนจำกัด ต้องนำมาใช้ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ไว้เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันในอนาคตด้วย ประกอบกับแปลงที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ดำเนินการอยู่อย่างกระจัดกระจายบางแปลงมีแนวเขตไม่ชัดเจน

6.3 โครงการนี้เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จำเป็นต้องเน้นการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลสำเร็จของโครงการ และประโยชน์แก่ราษฎรผู้ยากจน

6.4 การดำเนินการจัดที่ดินดำเนินการในพื้นที่ที่มีการบุกรุกการดำเนินการรังวัดแบ่งแปลงและการจัดทำสาธารณูปโภคต้องได้รับความยินยอมจากผู้บุกรุกด้วย

6.5 ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ในช่วงไตรมาสที่ 1 และที่ 2 เป็นระยะเวลาเริ่มต้นโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุกเพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท โดยอำเภอ/กิ่งอำเภอ จะดำเนินการสำรวจและคัดเลือกแปลงที่ดิน ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากราษฎรในพื้นที่ รวมทั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อได้รับความเห็นชอบจึงเสนอโครงการฯ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติ จากนั้น จึงส่งเรื่องให้กรมที่ดินพิจารณาและจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดดำเนินการ โดยให้สำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการรังวัดและจัดทำข้อมูลรายละเอียด สำหรับผลการดำเนินการจะนับเมื่อสำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา ได้ดำเนินการรังวัดวางผังแบ่งแปลงและส่งผลการรังวัดให้ อำเภอ/กิ่งอำเภอ ดำเนินการต่อไป โดยในขั้นตอนการดำเนินการรังวัดบางพื้นที่เกิดปัญหาอุปสรรค เนื่องจากสภาพพื้นที่และสถานภูมิอากาศ ซึ่งมีฝนตกชุก ซึ่งในภาพรวมทั้งหมด งานดังกล่าวจะดำเนินการแล้วเสร็จตามเป้าหมายภายในไตรมาสที่ 3 และที่ 4 ของปีงบประมาณ

7. แนวทางการแก้ไข

การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาชนบทควรให้ผู้ปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ชี้แจงทำความเข้าใจถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ราษฎรได้รับทราบว่าทางราชการไม่สามารถออกเอกสารสิทธิให้แก่ผู้ที่อยู่ในที่สาธารณประโยชน์ได้อย่างแน่นอน แต่การเข้าร่วมโครงการราษฎรจะเป็นผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้อยู่ในที่สาธารณประโยชน์โดยทางราชการออกหนังสืออนุญาตให้เป็นหลักฐาน และจะดำเนินการในที่ที่มีการบุกรุกแล้วเท่านั้น และจำกัดเนื้อที่ซึ่งอนุญาตครอบครัวยุติไม่เกิน 15 ไร่ หากถือครองเนื้อที่เกินจะต้องยอมคืนเพื่อนำไปจัดให้กับครอบครัวอื่น โดยจะไม่นำที่สาธารณประโยชน์ที่ไม่มีการบุกรุกมาดำเนินการแต่อย่างใด

8. แนวทางการเสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชนในโครงการ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นชอบให้มีการบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจังของทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะอยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทยหรือกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงคมนาคม โดยแจ้งให้หน่วยงานดังกล่าวให้การสนับสนุนโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท และพิจารณาจัดทำโครงการสนับสนุนให้มีการต่อยอดโครงการ เพื่อให้ประชาชนที่ได้รับการจัดที่ดินไปแล้ว สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้จริงและใช้ที่ดินได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

9. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

1. ประชาชนที่อยู่อาศัยในที่ดินของรัฐได้รับการจัดระเบียบการถือครองที่ดิน และสามารถอยู่อาศัยและทำกินได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย
2. ประชาชนผู้ยากจนมีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยอย่างมั่นคง
3. เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น
4. ช่วยให้ประชาชนมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้
5. ลดข้อพิพาทและความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับภาครัฐ

10. ประโยชน์ทางราชการจะได้รับ

1. เป็นการจัดระเบียบการถือครองที่ดินและออกหนังสืออนุญาตให้ทำกินในที่ดินของรัฐ ให้แก่ประชาชนที่อยู่อาศัยและทำกินในที่ดินของรัฐ
2. เป็นการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

3. เป็นการเพิ่มศักยภาพและโอกาสให้แก่ประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ให้สามารถมีอาชีพทำกินเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ อันเป็นการแก้ไขปัญหาคความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการลดปัญหาคความยากจน

4. ลดข้อพิพาทและความขัดแย้งระหว่างราษฎรกับทางราชการเกี่ยวกับที่ดินสาธารณะประโยชน์
5. สามารถบริหารจัดการที่ดินสาธารณะประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนรักและหวงแหนในที่ดินของตน

ข้อมูล ณ วันที่ 9 สิงหาคม 2553

นโยบายรัฐกับการกระจายการถือครองที่ดิน : จะเป็นจริงหรือไม่ ?*

ผศ.ดร.ดวงมณี เลาวกุล

โดยภาพรวมประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 320.7 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2504 มีพื้นที่ป่าประมาณร้อยละ 50 และพื้นที่ใช้ประโยชน์อย่างอื่นประมาณร้อยละ 50 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ในปี พ.ศ. 2549 พื้นที่ป่าลดลงเหลือประมาณร้อยละ 33 ส่วนพื้นที่เกษตรกรรมเพิ่มขึ้นเป็นกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งประเทศ โดยมีจำนวนแปลงที่ดินเกษตรกรรม 5,795,541 แปลง ขนาดของฟาร์มโดยเฉลี่ย 22.48 ไร่ต่อครัวเรือน

หากพิจารณาถึงการกระจายการถือครองที่ดินในปัจจุบัน จากข้อมูลใน 8 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร นครนายก นนทบุรี ปทุมธานี ภูเก็ต ระนอง สมุทรปราการ และอ่างทอง พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วร้อยละ 8 ของพื้นที่ที่สามารถถือครองได้ทั้งหมดอยู่ในมือของผู้ถือครองที่มีที่ดินมากที่สุด 50 อันดับแรก โดยจังหวัดภูเก็ตมีการกระจุกตัวของการถือครองที่ดินในมือของเจ้าของที่ดิน 50 อันดับแรกมากที่สุด (ร้อยละ 14.2) เมื่อการถือครองที่ดินมีการกระจุกตัวค่อนข้างมากดังกล่าว ทำให้ปัญหาที่ดินที่ทำกินของเกษตรกรและปัญหาการไม่มีที่อยู่อาศัยของคนยากจน เป็นปัญหาสำคัญที่เรื้อรังมาเป็นเวลานาน

การที่จะทำให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินที่เป็นธรรมและยั่งยืนนั้น รัฐจะต้องอาศัยมาตรการและเครื่องมือในหลายด้านประกอบกัน และต้องมีการนำมาใช้อย่างเป็นระบบ มาตรการและเครื่องมือที่รัฐบาลได้นำเสนอเป็นนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินและการกระจายการถือครองที่ดินมี 3 เครื่องมือที่สำคัญ คือ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง การจัดตั้งธนาคารที่ดิน และโฉนดชุมชน มาตรการและเครื่องมือเหล่านี้จะสามารถทำให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยและเงื่อนไขหลายประการ

ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เป็นการเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สิน ซึ่งฐานภาษีก็คือมูลค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง อัตราภาษีที่กำหนดมีอัตราสูงสุดไม่เกินร้อยละ 0.5 ของมูลค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง โดยอัตราจะแตกต่างกันไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

* ที่มา : ประชาชาติธุรกิจ วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 ปีที่ 34 ฉบับที่ 4227 (คอลัมน์ เศรษฐธรรมศาสตร์ ตลาดวิชา)

การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนี้ ในเบื้องต้นจะก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ในที่ดินมากขึ้น เพราะที่ดินที่ไม่ได้มีการใช้ประโยชน์จะต้องเสียภาษีในอัตราสูงสุดคือร้อยละ 0.5 และหากไม่ได้มีการนำมาใช้ประโยชน์อีกจะถูกเก็บภาษีเพิ่มขึ้นอีก 1 เท่าทุก ๆ 3 ปี แต่อัตราสูงสุดจะไม่เกินร้อยละ 2 ซึ่งหวังว่าจะมีส่วนในการลดการกักตุนที่ดินเพื่อเก็งกำไร เพราะผู้กักตุนที่ดินจะมีต้นทุนเกิดขึ้นในการถือครองที่ดิน (จากเดิมที่ไม่มีต้นทุนใด ๆ ในการกักตุนที่ดิน) อย่างไรก็ตามจากราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดินทั่วประเทศของกรมธนารักษ์ปี 2551-2554 พบว่า ราคาที่ดินในภูมิภาค 75 จังหวัดเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.5 ต่อปี ส่วนราคาที่ดินในกรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.5 ต่อปี ดังนั้นการเก็บภาษีในอัตราสูงสุดที่ร้อยละ 2 สำหรับที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ อาจจะไม่สามารถลดการกักตุนที่ดินในต่างจังหวัดได้มากนัก แต่อาจจะมีผลต่อที่ดินในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นผลของการเก็บภาษีที่จะมีต่อการกระจายการถือครองที่ดินจะยังไม่ส่งผลได้มากนัก

ข้อที่พึงระวังในการเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนั้น ควรจะมีการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีให้น้อยที่สุด และมีมาตรฐานเดียวกัน เช่น การยกเว้นหรือลดหย่อนโดยกำหนดตามมูลค่าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเป็นมาตรฐานเดียว (ฐานภาษีคือมูลค่าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง) มิฉะนั้นแทนที่จะเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้กับคนที่มีกำลังจ่ายน้อย จะกลับเป็นการก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น เพราะหากมีการใช้ขนาดในการยกเว้นภาษี ผู้ที่มีทรัพย์สินในเขตที่ดินที่มีราคาแพง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจ่ายภาษี จะได้รับการยกเว้นภาษี ในขณะที่ผู้ที่มีทรัพย์สินในเขตที่ดินที่มีราคาถูก (แต่ที่ดินมีขนาดใหญ่) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจ่ายภาษีที่ต่ำกว่า จะเป็นผู้ที่ต้องเสียภาษีมากกว่า

ธนาคารที่ดิน

เป้าหมายของธนาคารที่ดิน คือ การบริหารจัดการที่ดินเพื่อให้เกษตรกร ผู้ยากจนได้เข้าถึงที่ดิน และเกิดการกระจายการถือครองที่เป็นธรรมและยั่งยืน

พันธกิจสำคัญของธนาคารที่ดิน คือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดินของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ และจัดซื้อที่ดินจากเอกชนเพื่อนำมาจัดให้เกษตรกร ผู้ยากจน หรือผู้ประสงค์จะใช้ประโยชน์ในที่ดินได้เช่า เช่าซื้อ หรือเข้าทำประโยชน์ และสนับสนุนทางการเงินแก่การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ธนาคารที่ดินจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และเกิดการกระจายการถือครองที่ดิน ซึ่งเชื่อมโยงกับมาตรการทางภาษีนั่นคือ การเก็บภาษีในอัตราที่สูงกับที่ดินที่ไม่ใช้ประโยชน์ จะทำให้เจ้าของที่ดินนำที่ดินเข้ามาที่ธนาคารที่ดิน เพื่อหาผู้ที่ต้องการจะทำประโยชน์ หรืออาจขายให้กับธนาคารที่ดิน โดยธนาคารที่ดินสามารถนำไปให้เช่ากับผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์ในที่ดิน หรือให้เช่าซื้อกับเกษตรกรหรือผู้ยากจนต่อไป ที่ดินที่ได้กรรมสิทธิ์มาจากธนาคารที่ดิน หากเจ้าของต้องการขายจะต้องขายกลับมายังธนาคารที่ดิน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการหลุดมือของที่ดินไปให้แก่นายทุนที่มากว้านซื้อที่ดินจากชาวบ้าน

ทั้งนี้ ธนาकारที่ดินจะสามารถช่วยให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่าธนาकारที่ดินจะมีงบประมาณมากน้อยเพียงใด เพื่อมาจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรและผู้ยากจน รวมทั้งเกษตรกรและผู้ยากจนจะมีกำลังในการเช่าซื้อที่ดินเหล่านั้นได้มากน้อยเพียงใด

โฉนดชุมชน

ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า โฉนดชุมชนไม่ใช่โฉนดที่ดิน โฉนดชุมชนเป็นการรับรองสิทธิของชุมชนในการใช้ประโยชน์ในที่ดิน รวมถึงการปกป้อง ดูแลที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติด้วย ชาวบ้านจะไม่สามารถนำโฉนดชุมชนที่ได้รับไปซื้อขายได้

หลักคิดเกี่ยวกับระบบสิทธิในที่ดินของชุมชนนั้น การใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด คือ การมีกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล การใช้ที่ดินที่มีประสิทธิภาพรองลงมาคือ สิทธิร่วมของชุมชน ส่วนการใช้ที่ดินที่ไม่มีประสิทธิภาพ คือ การที่ทุกคนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินได้โดยไม่มีข้อจำกัด ต่างคนจึงต่างใช้ ประเด็นอยู่ที่ว่าการมีกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล แม้ว่าจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด แต่เมื่อแต่ละคนอยู่ภายใต้กลไกตลาด จึงมีความเสี่ยงต่อการสูญเสียที่ดินไปโดยง่าย จากการกว้านซื้อที่ดินของนายทุน

ในส่วนของที่ดินที่เป็นของเอกชน การบริหารจัดการที่ดินในลักษณะของกรรมสิทธิ์ร่วมของชุมชน จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ที่ดินไม่หลุดมือจากเกษตรกรหรือคนยากจนไปโดยง่าย

ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 จะเน้นไปที่การแก้ปัญหาที่ดินในที่ดินที่เป็นของรัฐ ในพื้นที่ที่ชุมชนมีความเข้มแข็งและชุมชนได้เข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินมานานแล้ว รัฐจะให้สิทธิในการใช้ประโยชน์ในที่ดินรูปแบบของโฉนดชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านสามารถทำมาหากินบนที่ดินตรงนั้นได้ รวมทั้งการรักษาดูแลทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณนั้นด้วย มิใช่การทำประโยชน์แต่เพียงอย่างเดียว ในส่วนนี้จะช่วยแก้ปัญหาการไม่มีที่ดินทำกินของชาวบ้านได้ส่วนหนึ่ง

หากรัฐต้องการให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน รัฐจะต้องให้การสนับสนุนในการบริหารจัดการที่ดินในรูปแบบของโฉนดชุมชน ในที่ดินของเอกชนที่ชุมชนร้องขอด้วย (แนวคิดและหลักการในส่วนนี้ได้ถูกตัดออกไปจากระเบียบในขั้นตอนของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งมีความจำเป็นต้องระบุไว้เพื่อให้เห็นแนวคิดและหลักการของโฉนดชุมชนที่แท้จริง ที่ไม่ใช่เพียงการแก้ปัญหาในที่ดินของรัฐเท่านั้น) เนื่องจากที่กล่าวมาแล้วว่า การมีกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลแม้ว่าจะเป็นการใช้ที่ดินที่มีประสิทธิภาพ แต่ก็เสี่ยงต่อการหลุดมือของที่ดิน ทำให้ชาวบ้านต้องเข้าไปสู่วงจรของการไม่มีที่ดินทำกินหรืออยู่อาศัยอีก ซึ่งก็จะไม่เกิดการกระจายการถือครองที่ดินที่เป็นธรรมและยั่งยืน

เราจะได้เห็นการกระจายการถือครองที่ดินที่เป็นธรรมและยั่งยืนหรือไม่ ก็ขึ้นกับการดำเนินนโยบายต่าง ๆ เหล่านี้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ซึ่งรัฐบาลจะต้องใช้ความจริงใจในการผลักดันและดำเนินการอย่างเต็มที่ มิเช่นนั้นก็จะเป็เพียงนโยบายประชานิยมที่ใช้เพื่อการหาเสียงทางการเมืองเท่านั้น ไม่ได้เป็นนโยบายที่เป็นที่นิยมของประชาชนอย่างแท้จริง

ปฏิรูปที่ดิน...ปฏิรูประบบการถือครองที่ดิน*

ระบบการจัดการที่ดินเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่อง จวบจนกระทั่งปัจจุบัน การกระจุกตัวของ การถือครองที่ดินในบางกลุ่มและการทิ้งร้างไม่ทำประโยชน์ การขาดแคลนและการสูญเสียที่ดินทำกินของเกษตรกร การเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ของรัฐและเอกชน ล้วนเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วและรวมถึงการสร้างระบบกฎหมายเพื่อทำให้เกิดความเป็นธรรมในระบบการจัดการที่ดินให้เกิดขึ้น

ที่ดินเอกชน

สภาพปัญหาของการถือครองที่ดินโดยเอกชนในสังคมไทยได้สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบการจัดการที่ดินโดยรัฐไทยได้อย่างชัดเจนในด้านหนึ่ง มีข้อมูลที่แสดงให้เห็น การกระจุกตัวของ การถือครองที่ดินจำนวนมหาศาลภายในกลุ่มคนจำนวนน้อย เช่น การถือครองที่ดินในพื้นที่กรุงเทพฯ โดยบุคคลและนิติบุคคลจำนวน 50 รายแรก ถือครองที่ดินเป็นจำนวนถึง 10 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด จากจำนวนประชากรอย่างเป็นทางการมากกว่า 5.7 ล้านคน หรือหากพิจารณาจากจำนวนถือครองที่ดินของชนชั้นนำในสังคมไทยที่มีการเปิดเผยสู่สาธารณะจะพบว่าการถือครองที่ดินเป็นจำนวนมาก ดังปรากฏอย่างชัดเจนในหมู่บ้านการเมืองที่ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สิน ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงข้าราชการระดับสูงที่ไม่ปรากฏข้อมูลต่อสาธารณะ แต่ก็เป็นที่น่าคิดว่ามีแนวโน้มในลักษณะเช่นเดียวกัน

ข้อมูลดังกล่าวเป็นไปในลักษณะตรงกันข้ามกับการถือครองที่ดินของเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่ต้องใช้ที่ดินเป็นฐานทรัพยากรสำคัญในการผลิตเพื่อดำรงชีพ ข้อมูลจากการสำรวจพบว่าในปัจจุบันเกษตรกรรายย่อยไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินทำกินแต่ไม่เพียงพอต่อเข้าสู่ผู้อื่นเพิ่มเติม มีจำนวนถึง 1.2 ครั้วเรือน รวมทั้งข้อมูลการสูญเสียที่ดินทำกินของเกษตรกรรายย่อยที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ก็ยังพบว่าในการถือครองที่ดินจำนวนมากได้ถูกทิ้งร้างไว้โดยไม่ทำประโยชน์ การสำรวจของมูลนิธิสถาบันที่ดินพบว่ามีที่ดินที่ถูกปล่อยทิ้งร้างไว้โดยไม่ทำประโยชน์มีจำนวนถึง 30 ล้านไร่ และทำให้เกิดการสูญเสียเปล่าทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนขั้นต่ำ 127,384.03 ล้านบาท ทั้งนี้ที่ดินซึ่งถูกทิ้งร้างเหล่านี้เป็นที่ดินซึ่งเกิดจากการกว้านซื้อเพื่อเก็งกำไรโดยมิได้ต้องการนำมาใช้ประโยชน์ให้เกิดการผลิตที่แท้จริงแต่อย่างใด

* ที่มา : รายงานการศึกษาของคณะทำงานศึกษามาตรการทางกฎหมายและนโยบายเพื่อรองรับการกระจายการถือครองที่ดิน มิถุนายน 2552

ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนถึงปัญหาการถือครองที่ดินที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อทำให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินและการสร้างความมั่นคงในการถือครองที่ดินให้แก่ประชาชน

ระบบกฎหมาย

ระบบกฎหมายเกี่ยวกับการถือครองที่ดินในสังคมไทยเปิดโอกาสให้มีการถือครองที่ดินโดยเอกชนได้อย่างเสรี แม้จะมีการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและบำรุงท้องที่แต่ก็เป็นไปในอัตราที่ต่ำและไม่มีการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผลให้ระบบภาษีที่มีอยู่ไม่เป็นภาระแก่ผู้ถือครองที่ดินจำนวนมากแต่อย่างใด จึงเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่นำมาสู่การพยายามครอบครองที่ดินจำนวนมากในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การกว้านซื้อที่ดินในพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อการเก็งกำไร การซื้อที่ดินซึ่งไม่มีเอกสารสิทธิในราคาต่ำก่อนนำไปสู่การออกเอกสารสิทธิโดยกระบวนการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย การขอรับสิทธิในที่ดินซึ่งรัฐต้องการแจกจ่ายให้แก่เกษตรกรโดยที่ตนเองไม่มีสิทธิ ดังที่เกิดในการแจกจ่ายที่ดินแก่เกษตรกรตามนโยบายการปฏิรูปที่ดิน

แม้ในกฎหมายที่ดินจะมีการควบคุมไม่เกิดการทิ้งร้าง แต่ในสภาพความเป็นจริงไม่มีกระบวนการตรวจสอบอย่างจริงจังเกิดขึ้น ที่ดินจำนวนมากจึงถูกปล่อยปละละเลยโดยไม่มีการทำประโยชน์เกิดขึ้น หรือในส่วนของ การปฏิรูปที่ดินที่แม้จะห้ามโอนสิทธิให้แก่บุคคลภายนอก แต่ก็เช่นเดียวกันมีการโอนสิทธิเกิดขึ้นระหว่างบุคคลด้วยกันโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สำหรับกฎหมายผังเมืองซึ่งควบคุมลักษณะการใช้ประโยชน์ของแต่ละพื้นที่ แต่การกำหนดพื้นที่ดังกล่าวก็สามารถถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่ยาก ทำให้การคาดหวังว่าจะมีการจำกัดกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ไม่สามารถเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ การเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำให้เกิดความสูญเปล่าเป็นจำนวนมากมหาศาล เช่น การเปลี่ยนพื้นที่เกษตรกรรมเป็นหมู่บ้านจัดสรร ทำให้การลงทุนในระบบชลประทานเพื่อการเกษตรเกิดการสูญเปล่าขึ้น

ทางแก้ไข

จำเป็นต้องเปลี่ยนมิติการมองที่ดินจาก “ทรัพย์สินส่วนตัว” มาเป็น “ต้นทุนทางสังคม” การใช้ประโยชน์ในที่ดินและการถือครองที่ดินต้องคำนึงประโยชน์ของสังคมและความเป็นธรรมเข้ามากำกับ การถือครองที่ดินไม่อาจอนุญาตให้เกิดขึ้นได้อย่างเสรีภายใต้การแสวงประโยชน์ส่วนบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว เป้าหมายของการใช้กฎหมายในการกำกับระบบการจัดการที่ดินต้องดำเนินไปภายใต้วัตถุประสงค์สำคัญ คือการกระจายการถือครองที่ดินและการสร้างความมั่นคงในการถือครองที่ดินให้เกิดขึ้นกับคนในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับชนชั้นล่าง ซึ่งสามารถกระทำได้ด้วยการใช้มาตรการหลายด้านประกอบกัน นับตั้งแต่การใช้ระบบภาษีที่ดินแบบก้าวหน้าเพื่อทำให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินจากคนส่วนน้อยในสังคมและทำให้ที่ดินไม่อยู่ในการแสวงหาประโยชน์ด้วยการเก็งกำไร หากสามารถทำให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินออกมาได้ก็จะทำให้รัฐสามารถนำที่ดินเหล่านี้ไปกระจายสู่เกษตรกร

หรือผู้ขาดแคลนที่ดินทำกินได้มากขึ้น จากเดิมที่ต้องอาศัยที่ดินของรัฐเป็นหลัก นโยบายการปฏิรูปที่ดินหรือการใช้ธนาคารที่ดินมาเป็นเครื่องมือก็จะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือการกำหนดลักษณะการใช้ประโยชน์ของแต่ละพื้นที่ก็จะสามารถกระทำได้อย่างเป็นจริงมากขึ้น

การใช้ระบบภาษีที่ดินจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดิน แต่ทั้งนี้ภาษีดังกล่าวต้องเป็นไปในลักษณะก้าวหน้าเพื่อเป็นแรงกดดันไม่ให้เกิดการถือครองที่ดินในจำนวนมาก และต้องมีลักษณะที่ก้าวหน้าโดยยิ่งถือครองเป็นจำนวนมากก็ยิ่งมีภาระเพิ่มมากขึ้นเพื่อทำให้เกิดภาระกับผู้ถือครองจนไม่เป็นแรงจูงใจให้เกิดการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบอื่นจากการถือครองที่ดินดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ที่ดินของรัฐ

สภาพปัญหา

การกระจุกตัวของการถือครองที่ดินด้านหนึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติที่ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการที่ดิน โดยกำหนดว่าที่ดินทั้งหมดของประเทศซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 320 ล้านไร่ ให้แบ่งเพื่อนำมาใช้ทำประโยชน์ 120 ล้านไร่ และที่เหลือกำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์

ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวนำไปสู่การมีนโยบายเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินอีกมากมายหลายนโยบาย มีการบัญญัติกฎหมายและจัดตั้งองค์กร พร้อมทั้งกำหนดอัตรากำลังและจัดตั้งหน่วยงานในระดับต่างๆ และกลไกเพื่อปกป้องรักษาพื้นที่ป่าไม้ตามนโยบายดังกล่าวมีการจัดสรรพื้นที่ป่าออกเป็นประเภทต่างๆ เพื่อการอนุรักษ์ เพื่อการใช้ประโยชน์ ซึ่งดำเนินการโดยมีกฎหมายต่างๆ บัญญัติกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการ มีการสร้างแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ

นโยบายเหล่านี้เป็นผลให้พื้นที่จำนวนมากเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐและอยู่ภายอานาจการจัดการของหน่วยงานรัฐซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย พร้อมกับการปฏิเสธสิทธิของชุมชนท้องถิ่นทำให้ประชาชนจำนวนมากกลายเป็นผู้บุกรุกพื้นที่ของรัฐโดยเฉพาะในพื้นที่ป่า แม้จะอยู่ในพื้นที่ป่าอย่างผิดกฎหมายแต่หน่วยงานรัฐก็ไม่สามารถผลักดันกลุ่มคนเหล่านี้ออกมาได้ และกลายเป็นปัญหาเรื้อรังสืบเนื่องมา

นอกจากมีนโยบายในการจัดการพื้นที่ทั้งในด้านการคุ้มครองพื้นที่และนโยบายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินแล้ว ยังมีนโยบายในด้านอื่นซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ดินในเขตป่า เช่น นโยบายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ส่งผลให้เกิดการสัมปทานป่าไม้ มีการเปิดพื้นที่ป่าสมบูรณ์เพื่อทำไม้แต่ขาดการฟื้นฟูทำให้เกิดป่าเสื่อมโทรม, นโยบายส่งเสริมการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อการส่งออก เช่น ปอ ข้าวโพด

ฝ่าย มันสำปะหลัง ยางพารา ฯลฯ ซึ่งยิ่งส่งเสริมให้มีการส่งออกก็ยิ่งทวีขยายการสูญเสียพื้นที่ป่า, นโยบายการสร้างโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะถนนที่สร้างเข้าไปในพื้นที่ป่า การสร้างเขื่อน เป็นต้น อันเป็นผลให้พื้นที่ดังกล่าวจำนวนมากตกอยู่ในความครอบครองและการใช้ประโยชน์ของธุรกิจเอกชน

นอกจากที่ดินในเขตป่าดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ที่ดินของรัฐในลักษณะอื่นๆ เช่น ที่ราชพัสดุ ที่รกร้างว่างเปล่า ที่ดินซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ที่ดินซึ่งส่วนราชการต่างๆ ได้รับการอนุมัติให้ใช้ประโยชน์ดังกล่าวนี้ก็ประสบปัญหาและเริ่มทวีความรุนแรง เนื่องจากที่ดินของรัฐในลักษณะเช่นนี้ไม่ค่อยถูกจัดการไม่ว่าจะเป็นในด้านระบบฐานข้อมูล ด้านนโยบาย ด้านกลไกและเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในด้านการบริหารจัดการที่มีคุณภาพมาก่อน ดังนั้น เมื่อหน่วยงานของรัฐที่ดูแลที่ดินเริ่มใช้นโยบายการนำที่ดินไปแสวงหาผลประโยชน์ที่เข้มข้นมากยิ่งขึ้น

การกระจุกตัวการถือครองที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ ส่งผลให้ผู้ที่เคยได้รับการจัดสรรที่ดินไม่แน่ใจในความมั่นคงในสิทธิที่จะอยู่ในที่ดินอีกต่อไป มีการนำมาตรการทางกฎหมาย อาญา มาตรการตามกฎหมายแพ่งมาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาโดยใช้ทัศนคติในการมองประชาชนว่าเป็นผู้กระทำความผิดในทางกฎหมาย จึงต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่อไม่ให้เบี่ยงอย่างอีกต่อไป

ในขณะที่ความต้องการในการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่อยู่ในความดูแลของรัฐในลักษณะต่างๆ เพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยหรือประกอบการกลับมีความต้องการสูงขึ้นทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ลักษณะดังกล่าวมักจะมีอยู่ในเขตเมืองซึ่งมีโอกาสที่จะหางานทำได้สูงกว่า ในขณะที่จำนวนของผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์จากที่ดินลักษณะดังกล่าวก็มีสูงขึ้นเนื่องจากความล้มเหลวของภาคการเกษตรจึงทำให้เกิดการไหลเข้ามาขายแรงงานในเมืองของแรงงานภาคการเกษตร

ขณะที่ในพื้นที่ชนบทประชาชนที่ครอบครองและทำประโยชน์ก็ถูกปฏิเสสิทธิในผืนดินที่ได้ครอบครองอยู่ แม้จะเป็นการครอบครองมาก่อนการประกาศเป็นพื้นที่ของรัฐประเภทต่างๆ เช่น พื้นที่ป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น การไม่ยอมรับสิทธิของประชาชนในลักษณะเช่นนี้เป็นผลให้เกิดความขัดแย้งอย่างกว้างขวางระหว่างชุมชนที่อาศัยในพื้นที่ป่ากับหน่วยงานเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งอาศัยอำนาจตามกฎหมาย

ระบบกฎหมาย

ในการจัดการที่ดินของรัฐทั้งหมดดังที่กล่าวมา แม้จะมีการจัดสรรที่ดินเพื่อให้ใช้เป็นที่ทำกินโดยมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามารับผิดชอบดำเนินการ เช่น การจัดสรรสิทธิในรูปของสิทธิทำกินเขตป่า (สทก.) การจัดสรรที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) การจัดตั้งเป็นนิคมพัฒนาตนเอง หมู่บ้านป่าไม้ โครงการจัดสรรที่ดินทำกินในเขตป่า (คจก.) ฯลฯ แต่เมื่อประเมินการดำเนินการตามนโยบายเพื่อกระจายการถือครองที่ดินภายใต้โครงการต่างๆ ดังที่กล่าวมากลับพบว่าไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินก็ยังคงสูญเสียที่ดินทำกิน และในรายที่ยังคงถือครองที่ดินที่ได้รับการจัดสรรอยู่ก็พบว่ายังขาดความมั่นคงในชีวิต ยังคงเป็นหนี้และมี

ความเสี่ยงที่จะสูญเสียที่ดินทำกินสูง ทั้งๆ ที่มีสิทธิในการตัดสินใจในการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเต็มที่

ทั้งนี้ปัญหาพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งก็คือ การไม่ยอมรับรองสิทธิของประชาชนที่ได้ใช้ครอบครองและประโยชน์ในที่ดินของรัฐประเภทต่างๆ ทำให้มีการผลักดันและขับไล่ประชาชนออกจากพื้นที่ซึ่งถูกกำหนดเป็นแนวเขตของรัฐ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจะแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินทำกินจึงต้องสร้างแนวทางใหม่เพื่อตอบโจทก์เรื่องการถือครองที่ดิน ซึ่งคำถามเรื่องการถือครองที่ดินไม่ได้มีคำถามว่าจะให้สิทธิประเภทใด จำนวนการถือครองที่เหมาะสมควรจะเป็นเท่าไร วิธีการหรือเครื่องมือเพื่อให้เข้าถึงสิทธิในที่ดินควรจะเป็นอย่างไร

แต่คำถามเรื่องการถือครองที่ดินควรจะเป็นคำถามที่ว่าจะมีการปฏิรูประบบบริหารจัดการการถือครองที่ดินของประเทศอย่างไร ทั้งนี้เนื่องจากว่าจากอดีตที่ผ่านมาความล้มเหลวของระบบการกระจายการถือครองที่ดินทำกินอยู่ตรงที่การดำเนินการเฉพาะจุด ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบการบริหารการกระจายการถือครองที่ดินเสียใหม่ทั้งระบบ ซึ่งระบบการบริหารการกระจายการถือครองที่ดินที่จะดำเนินการอย่างน้อยจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. การรับรองสิทธิของประชาชนที่จะทำกินในพื้นที่ที่ดินของรัฐตามสถานะต่างๆ อย่างเป็นธรรม
2. การรับรองหน่วยของผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายในรูปของกลุ่มหรือชุมชน
3. การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ในที่ดินออกเป็นเขตต่างๆ ตามศักยภาพและความสามารถในการรองรับของที่ดินในแต่ละพื้นที่
4. การมีส่วนร่วมของประชาชนและของชุมชนในการเข้ามาดำเนินการกำหนดและจัดสรรที่ดิน การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล
5. การกำหนดมาตรการที่เป็นรูปธรรมของฝ่ายบริหารเพื่อดำเนินการออกเป็นระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และจะต้องมีสถานะและสภาพบังคับในทางกฎหมายเพื่อกำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการต่างๆ ที่จะต้องรับผิดชอบและดำเนินการ
6. การปฏิรูประบบกฎหมายทั้งระบบเพื่อวางระบบการบริหารจัดการการกระจายการถือครองที่ดิน
7. การปฏิรูประบบการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการกระจายการถือครองและทำประโยชน์ในที่ดิน
8. การวางระบบการคุ้มครองการใช้ประโยชน์ในที่ดินประเภทต่างๆ อย่างเข้มงวดและจริงจัง

9. การสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางระบบการบริหารจัดการที่ดินสมัยใหม่ อาทิเช่น ระบบฐานข้อมูลการถือครองที่ดิน ระบบการให้สิทธิในการถือครองที่ดิน ในรูปของกลุ่ม อาทิเช่น โฉนดชุมชน สิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น หรือ การใช้มาตรการทางการเงินและการคลังเข้ามาเสริมการดำเนินการ เช่น ธนาคารที่ดิน กฎหมาย ภาษีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือที่เรียกว่าภาษีทรัพย์สิน

10. ในระยะการเริ่มต้นดำเนินการมีความจำเป็นที่จะต้องมีนโยบายของรัฐที่ชัดเจน และสั่งการไปยังส่วนราชการต่างๆ รวมถึงการตราพระราชกฤษฎีกาหรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อปูทางไปสู่การดำเนินการในการปฏิรูปที่ดิน (ในระยะกลางและในระยะยาว)

ปฏิรูประบบกรรมสิทธิ์ที่ดิน*

ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

ปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญอื่น ๆ อาทิ ปัญหาความยากจน ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ปัญหาความขัดแย้งในการเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและที่สงวนหวงห้าม ปัญหาที่ดินรกร้างว่างเปล่าหรือใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ ปัญหาดินเสื่อมโทรม ฯลฯ

สาเหตุสำคัญของปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน คือ หน่วยงานบริหารจัดการที่ดินของประเทศไทยยังขาดเอกภาพ ที่ดินของรัฐส่วนใหญ่จึงขาดความชัดเจนของกรรมสิทธิ์ที่ดิน เพราะมีขอบเขตพื้นที่ทับซ้อนกันหรือมีหลักเขตไม่ชัดเจน ที่ดินสาธารณประโยชน์ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ขณะที่ที่ดินราชพัสดุและที่ดินสงวนหวงห้ามขาดเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างเพียงพอ ส่วนที่ดินของเอกชนถึงร้อยละ 40 ที่เจ้าของที่ดินไม่ได้มีสิทธิเหนือที่ดินของตนเองอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งปัญหาทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐในการออกเอกสารสิทธิอย่างไม่ถูกต้อง

โดยหลักการแล้ว ระบบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน (property right) ที่เข้มแข็งเป็นองค์ประกอบมูลฐานที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจแบบตลาด การศึกษาในเชิงทฤษฎีและหลักฐานเชิงประจักษ์ทั่วโลกแสดงให้เห็นว่า การที่เอกชนมีกรรมสิทธิ์อย่างสมบูรณ์ในทรัพย์สิน ได้สร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพย์สินอย่างเป็นธรรม ทำให้เกิดเสรีภาพในการครอบครอง ใช้ประโยชน์ และจำหน่ายถ่ายโอนทรัพย์สิน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการใช้ทรัพย์สินนั้นอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และทำให้ระบบเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยหลักการดังกล่าว ปัญหาข้างต้นจึงน่าจะสามารรถแก้ไขได้ หากมีการปฏิรูประบบกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อให้กรรมสิทธิ์ที่ดินมีความสมบูรณ์มากขึ้น ผมจึงได้นำเสนอแนวทางปฏิรูประบบกรรมสิทธิ์ที่ดินในประเทศไทย ดังนี้

บูรณาการการจัดการที่ดินทั่วประเทศ โดยหน่วยงานต่าง ๆ ควรร่วมกันแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อน และร่วมกันจัดทำแผนที่และฐานข้อมูลกรรมสิทธิ์ที่ดินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยใช้เทคโนโลยีในการกำหนดระวางที่ดินทั่วประเทศที่ถูกต้องและแม่นยำ และสำรวจรังวัดและทำหลักหมุดที่ดิน และป้ายแสดงขอบเขตที่ดินชัดเจน ตลอดจนจัดทำระบบข้อมูลที่ดินโปร่งใส เปิดให้ประชาชนเข้าถึงฐานข้อมูลกรรมสิทธิ์ที่ดิน เพื่อให้เกิดการตรวจสอบข้อมูลกรรมสิทธิ์ที่ดินได้โดยง่าย

ทำให้เอกสารสิทธิที่ดินมีกรรมสิทธิ์สมบูรณ์มากขึ้น โดยการแปลงเอกสารสิทธิที่ดินเอกชนประเภทอื่น ๆ ให้เป็นโฉนดที่ดิน เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิบนที่ดินเท่าเทียมกัน ทำให้ระบบการจัดการที่ดินมีประสิทธิภาพ และลดปัญหาที่เกิดจากความไม่สมบูรณ์ของกรรมสิทธิ์ที่ดิน

* ที่มา : เข้าถึงข้อมูลที่ <http://www.kriengsak.com/node/1749>

ถึงแม้ว่าการแปลง ส.ป.ก.4-01 ให้มีลักษณะคล้ายโฉนด มีข้อถกเถียงมาก โดยฝ่ายคัดค้านกล่าวว่า เกษตรกรจะขายที่ดินทำให้ที่ดินหลุดมือไปเป็นของนายทุน และเมื่อขายที่ดินแล้วจะไปบุกรุกป่าอีก อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายห้ามขายที่ดิน ส.ป.ก.4-01 แต่ไม่สามารถห้ามเกษตรกรขายที่ดิน (อย่างไม่เป็นทางการ) ให้ผู้อื่นได้ ข้อจำกัดในการใช้ที่ดิน ส.ป.ก.4-01 ยังทำให้ขายที่ดินได้ราคาต่ำ ผู้ครอบครองที่ดิน ส.ป.ก.4-01 ขาดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ และไม่สามารถหาทุนมาประกอบอาชีพ โดยนำที่ดินไปขอเงินกู้ได้ ทำให้ไม่สามารถยกคุณภาพชีวิตขึ้นมาได้

ปฏิรูประบบภาษีที่ดิน โดยเปลี่ยนการคำนวณภาษีจากฐานรายได้เป็นฐานมูลค่าทรัพย์สิน หรือคำนวณภาษีจากราคาประเมินของที่ดิน โดยอัตราภาษียังต้องคำนึงถึงมิติอื่น ๆ ด้วย อาทิ จำนวนและขนาดของการครอบครองที่ดินเพื่อป้องกันการกระจุกตัวของที่ดิน และการกักตุนที่ดินเพื่อเก็งกำไรที่ดิน โดยไม่ใช่ประโยชน์ในที่ดินนั้น ลักษณะการใช้ประโยชน์จากที่ดิน และความสอดคล้องกับผังเมือง แผนการใช้ที่ดิน และสมรรถนะของดิน การปฏิรูปภาษีที่ดินควรมีการจัดระบบฐานข้อมูลที่ดินที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สามารถประมวลผลภาวะการกระจุกตัวของที่ดิน สามารถตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ (อาจใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียม) และสามารถเชื่อมโยงและประมวลผลข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันได้

จัดตั้งธนาคารที่ดิน เนื่องจากปัจจุบัน มีประชาชนที่ขาดแคลนที่ดินทำกินจำนวนมาก โดยประชาชนที่ไร้ที่ดินทำกินมีถึง 811,871 ครอบครัว และเกษตรกรที่ต้องเช่าที่ดินทำกินมีจำนวนถึง 1- 1.5 ล้านครอบครัว ธนาคารที่ดินจะเป็นกลไกในการแก้ปัญหาการกระจุกตัวของกรรมสิทธิ์ที่ดิน และแก้ปัญหาการใช้ที่ดินไม่เต็มพื้นที่และที่ดินรกร้างว่างเปล่า ธนาคารที่ดินจะนำที่ดินรกร้างว่างเปล่ามาทำประโยชน์ เช่น นำที่ราชพัสดุที่ว่างเปล่ามาจัดสรรให้คนยากจนเช่า การซื้อที่ดินรกร้างของภาคเอกชนมาจัดสรรให้คนยากจนเช่าซื้อ หรือการนำที่ดินที่เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ (Non-Performing Asset) มาทำประโยชน์ในระหว่างที่อยู่ระหว่างฟ้องร้องดำเนินคดี เป็นต้น

พัฒนานวัตกรรมจัดการที่ดินร่วมกัน โดยเฉพาะโฉนดที่ดินที่ชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยนำที่ดินสาธารณประโยชน์มาออกเป็นโฉนดที่ดินของชุมชน หรือโอนให้เป็นกรรมสิทธิ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์บนที่ดินสาธารณะ และป้องกันปัญหาผู้มีอิทธิพลยึดที่ดินสาธารณะเป็นของตนเอง รวมทั้งทำให้มีผู้รับผิดชอบจัดการและบำรุงรักษาที่ดินสาธารณะ

รวมทั้งการพัฒนากระบวนการพื้นที่สงวนหวงห้ามร่วมกัน โดยการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานของรัฐ ชุมชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อร่วมกันจัดการ ใช้ประโยชน์ ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ และบำรุงรักษาพื้นที่สงวนหวงห้าม โดยเฉพาะการป้องกันการบุกรุกป่าสงวนและป่าอนุรักษ์ต่าง ๆ

ระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินที่สมบูรณ์ จึงเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพในการลดข้อขัดแย้งเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของที่ดินนั้น ทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินเต็มที่ ทำให้ผู้ครอบครองที่ดินได้รับประโยชน์สูงสุด ทำให้ผู้ครอบครองที่ดินมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพและการใช้ประโยชน์จากที่ดินนั้น

รายงานคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดิน ทำกินของประชาชนที่ทางการยังไม่ออกเอกสารสิทธิ์ให้

การประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๘

คณะกรรมการวิสามัญ ได้ศึกษาถึงสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง แนวทางแก้ไข และผลที่จะได้รับ รวมทั้งข้อเสนอแนะและแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ให้ประชาชน โดยแบ่งสภาพปัญหา ดังนี้

๑. ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตของที่ดินสงวนหวงห้าม

สภาพปัญหา การออกโฉนดที่ดิน ในพื้นที่ติดต่อกับของเขตที่ดินสงวนหวงห้าม (ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าไม้ถาวร ที่ราชพัสดุ อุทยานแห่งชาติที่สาธารณประโยชน์ไม่สามารถออกโฉนดที่ดินในแปลงที่ติดต่อกับพื้นที่เหล่านั้นได้ เนื่องจากไม่มีหลักเขตที่แสดงให้เห็นชัดเจน

ข้อเท็จจริง เขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าไม้ถาวรและที่ราชพัสดุ ไม่มีแนวเขตที่ชัดเจนในพื้นที่จริง แม้จะมีการรับรองแนวเขตในระวางแผนที่ก็ตามจำเป็นต้องเว้นแปลงที่ติดต่อกับแนวเขตไว้ก่อน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา

แนวทางแก้ไข รัฐต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนงบประมาณแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปักหลักเขตพื้นที่สงวนหวงห้ามที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ชัดเจน

ผลที่ได้รับ

- สามารถออกโฉนดที่ดินให้แก่ราษฎรจนขีดแนวเขตที่ดินสงวนหวงห้ามประเภท ต่าง ๆ ได้

- มีแนวเขตที่เห็นได้ชัดเจน ซึ่งง่ายต่อการตรวจพิสูจน์ หากมีการบุกรุก

๒. ปัญหาเกี่ยวกับเขตปฏิรูปที่ดิน

สภาพปัญหา เนื่องจากการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่สามารถจะออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ครอบครองและทำประโยชน์อยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่แจ้ง ส.ค.๑ หรือแจ้งตามมาตรา ๒๗ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หรือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินหลังประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับได้

ข้อเท็จจริง ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๒๕ วรรคสาม ให้ถือเขตอำเภอเป็นหลักในการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน ต่อตามมาตรา ๒๕ วรรคสามดังกล่าวได้ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทน โดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ให้ถือเขตตำบลเป็นหลักในการประกาศเขตปฏิรูปก็ได้ ดังนั้น ในแต่ละอำเภอ และกิ่งอำเภอใด มีโครงการดำเนินการปฏิรูปที่ดินฯ เฉพาะในบางตำบลได้ เช่น อำเภอหนึ่งมี ๑๐ ตำบล แต่มีโครงการดำเนินการปฏิรูปที่ดินฯ เพียง ๒ ตำบล อีก ๘ ตำบล ไม่มีโครงการดำเนินการปฏิรูปที่ดินฯ แต่อย่างใด

แนวทางแก้ไข การแก้ไขเขตปฏิรูปที่ดินที่กำหนดเขตทั้งอำเภอไว้ ๒๑๐ อำเภอ ๓๘ กิ่งอำเภอ ให้เหลือเฉพาะเขตตำบลที่ดำเนินการ เพื่อกรมที่ดินจะได้ดำเนินการเดินสำรวจ ออกโฉนดที่ดินให้กับราษฎรที่ครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ที่ไม่ทำการปฏิรูป

ผลที่ได้รับ ราษฎรจะได้รับโฉนดที่ดินในตำบลที่อยู่นอกพื้นที่ที่ ส.ป.ก. ประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน

๓. ปัญหาโฉนดที่ดินไม่มีหลักหมายเขตที่ดิน

สภาพปัญหา กรมที่ดินได้เดินสำรวจออกโฉนดที่ดินให้แก่เจ้าของที่ดินตามโครงการพัฒนากรรมที่ดินและเร่งรัดออกโฉนดที่ดินตามโครงการพัฒนากรรมที่ดินและเร่งรัดออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ ให้แล้วเสร็จภายใน ๒๐ ปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้โฉนดที่ดินประมาณ ๙ ล้านกว่าแปลง ในจำนวนนี้เป็นโฉนดที่ดินที่ปรับแก้โดยการย้ายรูปแปลงจากหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามแบบ น.ส.๓ ก. ซึ่งออกจากระวางรูปถ่ายทางอากาศ ตามมาตรา ๕๘ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน จำนวนประมาณ ๓ ล้านแปลง เป็นโฉนดที่ดินที่ไม่มีหลักหมายเขตที่ดิน

ข้อเท็จจริง เมื่อเจ้าของที่ดินที่ได้รับโฉนดที่ดินดังกล่าว ไปขอทำนิติกรรมใด ๆ คู่กรณีที่เกี่ยวข้องมักจะเกี่ยงให้เจ้าของที่ดินไปขอรังวัดสอบเขตที่ดินเสียใหม่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ดินได้ปักหลัก หมายเขตที่ดินให้เป็นการแน่นอนเสียก่อน ทำให้เจ้าของที่ดินได้รับความเดือดร้อน ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่าย

แนวทางแก้ไข ควรให้กรมที่ดินทำโครงการสอบเขตที่ดินทั้งตำบล ตามมาตรา ๖๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ทั้งนี้ หลังจากที่กรมที่ดินได้ออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศเสร็จแล้ว

ผลที่ได้รับ โฉนดที่ดินทุกแปลงมีหลักหมายเขตที่ดินและได้รูปแผนที่เนื้อที่ที่ถูกต้อง

๔. ปัญหาโฉนดที่ดินที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมถูกห้ามโอนโดยไม่มีกำหนด สภาพปัญหา

โฉนดที่ดินที่ออกจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ห้ามโอนตลอดไป โดยไม่มีกำหนดเวลา บางกรณีหากทายาทรับราชการหรือประกอบอาชีพอื่นก็ไม่อาจรับที่ดินต่อจากบิดามารดา

ข้อเท็จจริง เนื่องจากกฎหมายกำหนดห้ามโอนสิทธิในที่ดินไปยังผู้อื่น ยกเว้นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรมหรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือ ส.ป.ก. นอกจากนี้ ยังเป็นปัญหาในการใช้เป็นหลักประกันอีกด้วย

แนวทางแก้ไข

- ในการปฏิรูปที่ดินฯ ควรจัดให้เกษตรกรเช่าซื้อ โดยมีระยะเวลาการเช่าซื้อไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี

- เมื่อ ส.ป.ก. ได้จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่เช่าซื้อให้กับเกษตรกร ผู้เช่าซื้อแล้ว ให้มีการห้ามโอนต่อไปอีก ๕ ปี หรือ ๑๐ ปี นับตั้งแต่วันจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขที่จะต้องดำเนินการเสียก่อน ดังนี้
 - ให้มีการปักหลักเขตที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าไม้ถาวร อุทยานแห่งชาติ ฯลฯ และ สาธารณะอื่น ๆ ทุกแปลงครบถ้วนแล้ว ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการบุกรุกที่ดินเหล่านั้นต่อไป
 - มีการออกกฎหมายกำหนดสิทธิการถือครองที่ดินของบุคคล มีการจัดเก็บภาษี ในอัตราก้าวหน้า และเรียกเก็บภาษีมรดก
 - แก้ไขกฎหมายให้มีการโอนสิทธิ์ที่ดินได้ แต่ยังคงให้พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่การเกษตร เท่านั้น

ผลที่ได้รับ

- โฉนดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินทุกแปลงในอนาคต จะเป็นโฉนดที่ดินในนาม เกษตรกร จะมีโดยการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการและการใช้ประโยชน์ที่ดินไว้
- พื้นที่ ส.ป.ก. ยังคงเป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรตลอดไป

๕. ปัญหาโครงการจัดที่ดินของรัฐทับซ้อนกับพื้นที่สงวนฯ เนื่องจากการจัดที่ดินของรัฐ

สภาพปัญหา เนื่องจากการจัดที่ดินของรัฐ โดยหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมประมง สงเคราะห์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้น เกิดการทับซ้อนกับพื้นที่สงวนต่าง ๆ เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เป็นต้น ทำให้สมาชิกในพื้นที่เขตจัดที่ดินนั้น ๆ ไม่สามารถมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินหรือโฉนดที่ดิน

ข้อเท็จจริง โครงการจัดที่ดินของรัฐและการสงวนหวงห้ามที่ดินของรัฐมีหลายหน่วยงานและแต่ละหน่วยงาน มุ่งที่จะดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนการประสานงาน ที่ผ่านมามีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุให้เกิดการทับซ้อนของที่ดิน เช่น กรณีพื้นที่จัดที่ดินทับซ้อนกับพื้นที่ที่สงวน

แนวทางแก้ไข

- เร่งรัดให้มีการตรวจสอบและปักหลักเขตที่ดินของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน
- ปรับปรุงการประกาศเขตจัดที่ดิน และสงวนที่ดินให้ตรงตามข้อเท็จจริงเพื่อราษฎรสามารถมีเอกสารสิทธิ์เป็นของตนเอง

ผลที่ได้รับ ราษฎรสามารถมีเอกสารสิทธิ์อย่างสมบูรณ์

บทสรุป

การแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินทำกินของประชาชนที่ทางการยังไม่ออกเอกสารสิทธิให้ นั้น รัฐบาลต้องกำหนดเป็นนโยบายและมีการเร่งรัดหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่ดินให้ ดำเนินการตามภาระหน้าที่ของตนอย่างเป็นรูปธรรมและในระยะเวลาอันสั้น นอกจากนี้ รัฐบาลต้องกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่ใช้ที่ดินสงวนหวงห้ามเพื่อประโยชน์ในราชการ กำหนดพื้นที่ที่จะใช้จริงให้มีความชัดเจนว่าต้องการใช้จำนวนเท่าใด รวมทั้งเพื่อใช้ในการรักษา ความสมดุลทางธรรมชาติตามหลักสากล ส่วนที่เหลือ รัฐบาลควรดำเนินการให้ประชาชนที่ ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินแล้วได้มีเอกสารสิทธิ (โฉนดที่ดิน) โดยการเช่าซื้อหรือโดย วิธีกรอื่น ซึ่งจะช่วยให้มีการพัฒนาที่ดินและมีรายได้เข้ารัฐมากขึ้น

กระทู้ถามที่ ๐๕๘ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๑ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ตามรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงมหาดไทย ดังต่อไปนี้

ปัจจุบันได้มีการบุกรุกที่ดินของรัฐเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการขาดแคลนที่ดินทำกินของราษฎร การไม่รู้คุณค่า ความสำคัญ และโทษของการบุกรุกที่ดินของรัฐ รวมทั้งการใช้อิทธิพลอำนาจมืด เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ โดยมีชอบของผู้มีอำนาจ และทางราชการได้กำหนดเขตในภูมิประเทศไว้ไม่ชัดเจน เพราะแผนที่หวงห้ามไม่ได้มาตรฐาน กำหนดเขตผิดพลาด บกพร่อง การดูแลไม่ทั่วถึง ขาดเอกภาพในการบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ หรือประสานงานบกพร่อง เป็นเหตุให้เมื่อมีปัญหากรณีราษฎรบุกรุกที่ดินของรัฐไม่อาจหาข้อยุติได้ และราษฎรไม่มีความเชื่อมั่นในอำนาจของรัฐ ที่จะทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ดังนั้น จึงขอเรียนถามว่า

๑. กระทรวงมหาดไทยมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กระทรวงมหาดไทยมีกลยุทธ์ที่จะแก้ไขปัญหาการบุกรุกอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

เปรมศักดิ์ เพียยุระ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคความหวังใหม่

จังหวัดขอนแก่น

คำตอบกระทู้ถามที่ ๐๕๘ ร.

ของ นายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น

เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

ข้าพเจ้า ร้อยตำรวจเอก ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอตอบ
กระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำถามที่ ๑ กระทรวงมหาดไทย มีมาตรการในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐหรือไม่
อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบ กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนชี้แจงดังนี้

๑. สภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ดินของรัฐที่สงวนหวงห้าม หมายถึง ที่ดินที่รัฐได้ประกาศ หรือสงวนหวงห้าม
หรือมีพระราชกฤษฎีกาสงวนหวงห้ามไว้เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือใช้เพื่อประโยชน์ของ
แผ่นดินโดยเฉพาะ ได้แก่ การประกาศหวงห้ามของนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด ก่อนพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๘ ใช้บังคับ
(ก่อนวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๘) หรือการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้าม ตามพระราช
บัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๘ หรือ
การสงวนหวงห้ามของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๐ (๔) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
หรือที่ดินที่ได้กำหนดให้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ตามกฎหมาย
ป่าไม้

๑.๒ ที่ดินของรัฐที่สงวนหวงห้าม แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ ดังนี้

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า คือ

- ที่ดินรกร้างว่างเปล่าทั่วไป และที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศ
หวงห้ามตามมาตรา ๕ (๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้แก่ ที่เขาหรือภูเขา และปริมาตรรอบที่เขา
หรือภูเขา ๕๐ เมตร อยู่ในความดูแลของทบวงการเมืองที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย
ตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ดูแลรักษา ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัด เมืองพัทยา
เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

- ที่ดินที่กำหนดให้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตวนอุทยาน และเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า อยู่ในความดูแลของกรมป่าไม้

(๒) ที่สาธารณประโยชน์ที่พลเมืองใช้ร่วมกัน อยู่ในความดูแลรักษาของนายอำเภอท้องที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด

(๓) ที่ดินสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ (ที่ราชพัสดุ) อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งอยู่ในความดูแลรักษาของกระทรวงการคลัง โดยกรมธนารักษ์

สถิติการบุกรุกที่ดินของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง	จำนวน (ราย)	จำนวน (แปลง)	จำนวนเนื้อที่ (ไร่)
ที่ดินของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย ที่ถูกรายการบุกรุก	๑๘,๔๓๕	๕๖๕	๗๕๔,๖๕๓-๐-๔๖.๕

ข้อมูลของกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕

๒. กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ กฎเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติ

๒.๑ ประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๘ บัญญัติว่า บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณี อำนาจหน้าที่ดังว่านี้ รัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้ใช้ก็ได้

๑๑๑

มาตรา ๑๐๘ บัญญัติว่า ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕ อยู่ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ฝ่าฝืนปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ถ้าผู้ฝ่าฝืนเพิกเฉยหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ฝ่าฝืนออกจากที่ดินและหรือรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างในที่ดินนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในการกำหนดระเบียบตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจะกำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนต้องเสียค่าตอบแทนในการใช้ที่ดินนั้นให้แก่รัฐหรือราชการบริหารส่วนท้องถิ่นด้วยก็ได้

มาตรา ๑๐๘ ทวิ บัญญัติว่า นับตั้งแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำแก่ที่ดินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน หรือที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคสองได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินกว่าห้าสิบไร่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่คำพิพากษาว่าผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรานี้ ศาลมีอำนาจสั่งในคำพิพากษาให้ผู้กระทำความผิด กงงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของผู้กระทำความผิดออกไปจากที่ดินนั้นด้วย บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดดังกล่าว ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีส่วนถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

๒.๒ ระเบียบคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการแจ้งและออกคำสั่งแก่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน อยู่ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๕ ใช้บังคับ

๓. มาตรการดำเนินการและผลการดำเนินการ

มาตรการในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ของกระทรวงมหาดไทย มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

๓.๑ กรณีการบุกรุกที่ดินของรัฐ ก่อนวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๑๕

- ผู้บุกรุกจะมีความผิดตามมาตรา ๑๐๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

๓.๒ กรณีการบุกรุกที่ดินของรัฐ ตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๑๕ เป็นต้นไป

- ผู้บุกรุกจะมีความผิดตามมาตรา ๑๐๘ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

๓.๓ นโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (ตามมติคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖)

(๑) รัฐควรเร่งรัดให้มีการดำเนินการออกเอกสารสิทธิให้แก่ราษฎร ในกรณีที่ผู้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินสามารถพิสูจน์ได้ว่าได้อยู่มาก่อนการสงวนหวงห้ามเป็นที่ดินของรัฐ หรือเป็นหมู่บ้านเก่าที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้อยู่มาแต่ดั้งเดิม หรือครอบครองต่อเนื่องมาจากผู้ครอบครองเดิม ก่อนการสงวนหวงห้ามเป็นที่ดินของรัฐ

(๒) รัฐไม่ควรออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินให้แก่ผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ

(๓) ที่ดินของรัฐ (ยกเว้นเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตพื้นที่ต้นน้ำลำธาร พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ และชั้น ๒ พื้นที่สงวนหวงห้ามไว้ใช้ประโยชน์ในทางราชการและที่ดินที่ยังไม่หมดสภาพการเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน) ถ้ามีผู้บุกรุกครอบครอง และรัฐไม่มีความจำเป็นจะต้องสงวนไว้อีกต่อไป ให้ดำเนินการตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน

คำถามที่ ๒ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กระทรวงมหาดไทยมีกลยุทธ์ที่จะแก้ไขปัญหาการบุกรุกอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

คำตอบ กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนชี้แจงดังนี้

มาตรการดำเนินการและผลการดำเนินการ

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐไว้ ดังนี้

(๑) กรณีราษฎรเข้าอยู่อาศัยในที่ดินของรัฐก่อนวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๑๕ ถ้ามีเหตุผลและความจำเป็นเป็นพิเศษ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๐๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน จะพิจารณาผ่อนผันให้อยู่อาศัยหรือใช้ประโยชน์เป็นการชั่วคราว โดยเสียค่าตอบแทนหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ส่วนการบุกรุกเข้าอยู่อาศัยตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๑๕ เป็นต้นไป ผู้บุกรุกจะต้องถูกดำเนินคดีตามมาตรา ๑๐๘ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยไม่มีกรณีที่จะขอผ่อนผันให้อยู่อาศัยและทำกินได้

(๒) ถ้าเป็นกรณีที่มีการโต้แย้งสิทธิในที่ดินของรัฐ หรือราษฎรประสงค์จะขอยู่อาศัยหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นการชั่วคราวที่ไม่ใช่กรณีตาม (๑) เจ้าหน้าที่จะนำเสนอคณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กปร. ส่วนจังหวัด) พิจารณาเพื่อให้มีการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖ ต่อไป

คำถามที่ ๓ องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ กระทรวงมหาดไทย ขอเรียนชี้แจงดังนี้

มาตรการดำเนินการและผลการดำเนินการ

องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๖,๗๔๕ แห่ง มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ดังนี้

๑. มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด คือ

(๑) พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๘ (๘)

(๒) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ (๒๗)

(๓) คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒/๒๕๕๓ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๔

๒. การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง โดยช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการรังวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการมอบหมายให้สภาพัฒนาการหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือในการดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๕๓

๓. จัดทำทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ ประเภทที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันและขอออกหนังสือสำหรับที่หลวง จำนวน ๔ ชุด โดยให้เก็บไว้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ๑ ชุด อำเภอ/กิ่งอำเภอ ๑ ชุด จังหวัด ๑ ชุด และส่งกรมที่ดิน ๑ ชุด

๔. สนับสนุนงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ดังนี้

(๑) การดำเนินคดี

(๒) การขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

(๓) การตรวจสอบแนวเขต

(๔) การดำเนินการใดๆ เพื่อป้องกันการบุกรุกหรือเข้าไปยึดถือครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือแก้ไขปัญหาการบุกรุก

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

พ.ศ. ๒๕๕๕

โดยที่เห็นเป็นการสมควรปรับปรุงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น กับเพื่อให้การประสานนโยบายและการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินของรัฐประเภทต่างๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร ทั้งในทางสังคม การเมือง การปกครอง และเสริมสร้างความสมดุลมั่นคงแข็งแรงในทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในระยะยาว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๕”

ข้อ ๒ ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารบูกูกที่
ที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อ
อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกระทรวงหรือกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น
รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ที่ดินของรัฐ” หมายความว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท
เช่น ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สงวนหวงห้ามของรัฐ ที่สาธารณประโยชน์ และที่ราชพัสดุ
เป็นต้น

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานครด้วย

ข้อ ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการแก้ไขปัญหา
การบุกรุกที่ดินของรัฐ” เรียกโดยย่อว่า “กบร.” ประกอบด้วย

(๑) รองนายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย	
(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองประธานกรรมการ
(๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม	รองประธานกรรมการ
(๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการ
(๕) ปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
(๖) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ

(๗) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	กรรมการ
(๘) ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
(๙) อัยการสูงสุด	กรรมการ
(๑๐) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	กรรมการ
(๑๑) เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ
(๑๒) ผู้บัญชาการทหารบก	กรรมการ
(๑๓) ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
(๑๔) ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
(๑๕) อธิบดีกรมธนารักษ์	กรรมการ
(๑๖) เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม	กรรมการ
(๑๗) อธิบดีกรมป่าไม้	กรรมการ
(๑๘) อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	กรรมการ
(๑๙) อธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
(๒๐) อธิบดีกรมที่ดิน	กรรมการ
(๒๑) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประธาน กบร. แต่งตั้ง อีกไม่เกินสามคน	กรรมการ

เล่ม ๑๒๐ ตอนพิเศษ ๒ ง ราชกิจจานุเบกษา ๗ มกราคม ๒๕๔๖

- (๒๒) รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่รับผิดชอบ การปฏิบัติราชการของสำนักแก้ไข ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
- (๒๓) ข้าราชการสำนักแก้ไขปัญหา การบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงานปลัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ที่ได้รับมอบหมายไม่เกินสองคน

ข้อ ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันที่ ได้รับแต่งตั้ง

ในกรณีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธาน กพร. แต่งตั้ง พ้นจาก ตำแหน่งก่อนวาระ หรือในกรณีที่ประธาน กพร. แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้เดิมยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน หรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้ง เพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการแต่งตั้งไว้เดิม

เมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นกำหนดตามวาระดังกล่าวในวาระหนึ่ง หากยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจาก ตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินการต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ ๗ นอกจากการพ้นวาระจากตำแหน่งตามวาระ ตามข้อ ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ประชาน กพร. ให้ออก

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ข้อ ๘ ให้ กพร. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบายหรือแผนงานในการแก้ไขปัญหา และป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) กำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหา และมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๓) กำกับ ติดตาม ดูแล และตรวจสอบให้หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน มาตรการในการแก้ไขปัญหาและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๔) รวบรวมข้อมูล เอกสารหลักฐาน และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการครอบครองที่ดินของบุคคลใดๆ ในที่ดินของรัฐ

(๕) เรียกให้หน่วยงานของรัฐส่งข้อมูลเอกสารหลักฐานและข้อเท็จจริง หรือขอให้ส่งผู้แทนมาชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาของ กพร. หรือคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานที่ กพร. แต่งตั้ง

(๖) ให้การสนับสนุนแก่หน่วยงานของรัฐในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐในการขอตั้งงบประมาณ และในเรื่องอื่นๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความรวดเร็ว

(๗) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ให้ปฏิบัติงานตามที่มอบหมาย

(๘) ให้หน่วยงานของรัฐและจังหวัดดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐตามที่กำหนด

(๙) ดำเนินการหรือปฏิบัติงานอื่นใดที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๕ ให้สำนักแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นฝ่ายเลขานุการของ กบร. กับให้มีอำนาจหน้าที่ประสานนโยบายการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ ให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ กบร. มอบหมาย

ข้อ ๑๐ การดำเนินการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๑ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หน้า ๑

เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๑๘ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารุกที่ดินของรัฐ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๗

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาคารุกที่ดินของรัฐตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารุกที่ดินของรัฐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการแก้ไขปัญหาคารุกที่ดินของรัฐ” เรียกโดยย่อว่า “กบร.” ประกอบด้วย

(๑) รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองประธานกรรมการ

หน้า ๒

เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๑๘ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

(๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รองประธานกรรมการ
(๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการ
(๕) ปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
(๖) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
(๗) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
(๘) ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
(๙) อัยการสูงสุด	กรรมการ
(๑๐) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	กรรมการ
(๑๑) เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ
(๑๒) ผู้บัญชาการทหารบก	กรรมการ
(๑๓) ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
(๑๔) ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
(๑๕) อธิบดีกรมธนารักษ์	กรรมการ
(๑๖) อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	กรรมการ
(๑๗) อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	กรรมการ
(๑๘) เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	กรรมการ
(๑๙) อธิบดีกรมป่าไม้	กรรมการ

เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๑๘ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

- (๒๐) อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า
และพันธุ์พืช กรรมการ
- (๒๑) อธิบดีกรมการปกครอง กรรมการ
- (๒๒) อธิบดีกรมที่ดิน กรรมการ
- (๒๓) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธาน กปร.
แต่งตั้งอีกไม่เกินสามคน กรรมการ
- (๒๔) รองปลัดกระทรวงทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ซึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติราชการ
ของสำนักแก้ไขปัญหา
การบุกรุกที่ดินของรัฐ กรรมการและเลขานุการ
- (๒๕) ข้าราชการในสำนักแก้ไขปัญหา
การบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงาน
ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมซึ่งได้รับมอบหมาย
ไม่เกินสองคน กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ”

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก

:

- : ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.
- : รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร
- : ใบแทรกคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.
- : ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
พ.ศ.
(นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(๑)
(สำเนา)

เลขที่รับ ๑๒๙๙๓/๒๕๕๓ วันที่ ๘ ต.ค. ๒๕๕๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๔๐๔/๑๐๙๖๒

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๘ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

เรียน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ สผ ๐๐๑๔/๙๖๕๗

ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓

๒. หนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ สผ ๐๐๑๔/๙๙๔๗

ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินซึ่งนายกรัฐมนตรีลงนามรับรองแล้ว จำนวน ๒ ฉบับ

ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ส่งร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวน
หวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติการบริหาร
จัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นายนคร มาฉิม กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ไปเพื่อนายกรัฐมนตรีพิจารณา
ลงนามรับรองเนื่องจากเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน นั้น

บัดนี้ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณาและลงนามรับรอง
ร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าวแล้ว ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) รุฐะปาณีย์ อาจารย์วงศ์

(นางรุฐะปาณีย์ อาจารย์วงศ์)

ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีฝ่ายข้าราชการประจำ

ด้านประสานกิจการภายในประเทศ

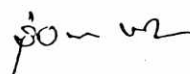
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักประสานงานการเมือง

โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๔๒๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๓๖๗๒

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวรุ่งนภา ชันธิโชติ)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานระเบียบวาระ

จิราภา พิมพ์

 ทาน

(๓)

(สำเนา)

เลขรับ ๕๙/๒๕๕๓ วันที่ ๑๑ ส.ค. ๒๕๕๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. ร่างพระราชบัญญัติ
 ๒. บันทึกหลักการและเหตุผล
 ๓. บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ข้าพเจ้ากับคณะขอเสนอร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบกันมา เพื่อได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาและหากสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ก็ขอได้โปรดนำเสนอ วุฒิสภาพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ผ่องศรี ธาราภูมิ ผู้เสนอ

(นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ) วิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้เสนอ (ลงชื่อ) เรวัต อารีรอบ ผู้เสนอ
(นายวิรัตน์ กัลยาศิริ) (นายเรวัต อารีรอบ)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ) สุวโรช พะลัง ผู้เสนอ (ลงชื่อ) นคร มาฉิม ผู้เสนอ
(นายสุวโรช พะลัง) (นายนคร มาฉิม)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(โปรดพลิก)

(ลงชื่อ)	นริศ ชำนาญกุล (นายนริศ ชำนาญกุล)	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	ศุภชัย ศรีหาล้า (นายศุภชัย ศรีหาล้า)	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	
(ลงชื่อ)	ยุคล ชนะวัฒน์ปัญญา (นายยุคล ชนะวัฒน์ปัญญา)	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	ประกอบ รัตนพันธ์ (นายประกอบ รัตนพันธ์)	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	
(ลงชื่อ)	เจอะอามิง โต๊ะตาหยง (นายเจอะอามิง โต๊ะตาหยง)	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	สมบุรณ์ อุทัยเวียนกุล (นายสมบุรณ์ อุทัยเวียนกุล)	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	
(ลงชื่อ)	สัมพันธ์ ตั้งเบญจผล (นายสัมพันธ์ ตั้งเบญจผล)	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	วุฒิพงษ์ นามบุตร (นายวุฒิพงษ์ นามบุตร)	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	
(ลงชื่อ)	วิรัตน์ วิริยะพงษ์ (นายวิรัตน์ วิริยะพงษ์)	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	สุขวิชชาญ มุสิกกุล (นายสุขวิชชาญ มุสิกกุล)	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	
(ลงชื่อ)	พุดิพงศ์ สงวนวงศ์ชัย (นายพุดิพงศ์ สงวนวงศ์ชัย)	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	สมบัติ ยะสินธุ์ (นายสมบัติ ยะสินธุ์)	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	
(ลงชื่อ)	เชน เทือกสุบรรณ (นายเชน เทือกสุบรรณ)	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	พิมพ์ภัทรา วิชัยกุล (นางสาวพิมพ์ภัทรา วิชัยกุล)	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	
(ลงชื่อ)	วิชัย ล้ำสุทธิ (นายวิชัย ล้ำสุทธิ)	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	สุพัชรี ธรรมเพชร (นางสาวสุพัชรี ธรรมเพชร)	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	
(ลงชื่อ)	ปารเมศ โภธารากุล (นายปารเมศ โภธารากุล)	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	รัชฎาภรณ์ แก้วสนิท (นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท)	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	
(ลงชื่อ)	มนตรี ปาน้อยนนท์ (นายมนตรี ปาน้อยนนท์)	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ)	ภุชงค์ รุ่งโรจน์ (นายภุชงค์ รุ่งโรจน์)	ผู้เสนอ
	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์			สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี วีระ อนันตกุล ผู้เสนอ (วีระ อนันตกุล) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	(ลงชื่อ) ปรีชญา ขำเจริญ ผู้เสนอ (นางสาวปรีชญา ขำเจริญ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
(ลงชื่อ) สามารถ พิริยะปัญญาพร ผู้เสนอ (นายสามารถ พิริยะปัญญาพร) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	(ลงชื่อ) ณรงค์ จันทนดิษฐ์ ผู้เสนอ (นายณรงค์ จันทนดิษฐ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
(ลงชื่อ) มานิตย์ ภาวสุทธิ ผู้เสนอ (นายมานิตย์ ภาวสุทธิ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	(ลงชื่อ) ทศพล เพ็งส้ม ผู้เสนอ (นายทศพล เพ็งส้ม) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
(ลงชื่อ) พจนารถ แก้วผลึก ผู้เสนอ (นางพจนารถ แก้วผลึก) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	(ลงชื่อ) ประมวล เอ็มเปีย ผู้เสนอ (นายประมวล เอ็มเปีย) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
(ลงชื่อ) ประมวล พงศ์ถาวราเดช ผู้เสนอ (นายประมวล พงศ์ถาวราเดช) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	(ลงชื่อ) อภิรัฐพล โทธิพิพิธ ผู้เสนอ (นายอภิรัฐพล โทธิพิพิธ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
(ลงชื่อ) พงศ์เวช เวชชาชีวะ ผู้เสนอ (นายพงศ์เวช เวชชาชีวะ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	(ลงชื่อ) ผุสดี ตามไท ผู้เสนอ (นางผุสดี ตามไท) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
(ลงชื่อ) นริศา อติเทพวรพันธ์ ผู้เสนอ (นางสาวนริศา อติเทพวรพันธ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	(ลงชื่อ) รังสิมา รอดรัศมี ผู้เสนอ (นางสาวรังสิมา รอดรัศมี) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
(ลงชื่อ) กัลยา รุ่งวิจิตรชัย ผู้เสนอ (นางสาวกัลยา รุ่งวิจิตรชัย) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	(ลงชื่อ) กันตวรรณ ตันเถียร กุลจรรยาวิวัฒน์ ผู้เสนอ (นางกันตวรรณ ตันเถียร กุลจรรยาวิวัฒน์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
(ลงชื่อ) อนุชา บุรพชัยศรี ผู้เสนอ (นายอนุชา บุรพชัยศรี) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	(ลงชื่อ) สาคกร เกี้ยวข้อง ผู้เสนอ (นายสาคกร เกี้ยวข้อง) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
(ลงชื่อ) บรรพต ตันธีรวงศ์ ผู้เสนอ (นายบรรพต ตันธีรวงศ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	(ลงชื่อ) เขียวชัย สุวรรณเพ็ญ ผู้เสนอ (นายเขียวชัย สุวรรณเพ็ญ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(๖)

(ลงชื่อ) วรงค์ เดชกิจวิกรม ผู้เสนอ
 (นายวรงค์ เดชกิจวิกรม)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ) อาคม เอ่งฉ้วน ผู้เสนอ
 (นายอาคม เอ่งฉ้วน)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

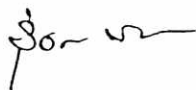
(ลงชื่อ) ชุมพล จุลใส ผู้เสนอ
 (นายชุมพล จุลใส)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ) อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ ผู้เสนอ
 (นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวรุ่งนภา ชันธิโชติ)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานระเบียบวาระ

สำนักงานการประชุม

จิราภา พิมพ์

Appl ทาน

Des ตรวจ

(๗)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการบริหารจัดการที่ดินของรัฐยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยการจำแนกพื้นที่และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมทั้งการอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้มีการจำแนกและกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวแล้วได้ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ยังเป็นการรักษาสมดุลระหว่างพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ทำกินและพื้นที่อยู่อาศัย และเป็นการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ในที่ดิน โดยรัฐควบคุมการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์การใช้ประโยชน์
ที่ดิน

“การจำแนกประเภทที่ดิน” หมายความว่า การแบ่งเขตพื้นที่ที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินและการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และ
ความสมดุลทางธรรมชาติ

“ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” หมายความว่า ที่ดินที่ได้มีการสงวนหวงห้าม
เพื่อประโยชน์ของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการ
ตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ
แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย
เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อธิบดี
กรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมที่ดิน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่ง
มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงเป็นที่ประจักษ์ในด้านที่ดิน การบริหารจัดการที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎหมายหรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ในการ
บริหารจัดการที่ดินของรัฐ เป็นกรรมการ

ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี
ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๖ วาระสอง

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๗) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

มาตรา ๙ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับ

การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้คณะกรรมการรับไปดำเนินการโดยอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย หรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

(๒) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภทเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) กำหนดให้มีการจำแนกประเภทที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐและจัดทำแนวเขตที่ดินให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๔) กำหนดแผนปฏิบัติการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามโครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๕) ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย หรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อใช้ในการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน

(๗) พิจารณานุมัติแผนงานหรือโครงการในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย หรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนงบค่าใช้จ่ายเสนอนายกรัฐมนตรี

(๘) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย หรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนแบบสัญญาเช่าที่จะทำกับผู้ที่มิสิทธิจะได้รับที่ดิน

(๙) ออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๐) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๑) ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหาและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๑๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๐ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๑ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำกรอัยการจังหวัด นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธารักษ์พื้นที่ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน

(๓) ผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเลือกกันเอง จำนวนสามคน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ผู้แทนเกษตรกร ผู้แทนชุมชน และผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่มีกิจกรรมและผลงานด้านการจัดการที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

การคัดเลือกผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม (๓) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๒) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) ดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ และเสนองบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อคณะกรรมการ

(๔) พิสูจน์สิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการในการพิจารณาให้สิทธิในที่ดินแก่ประชาชนผู้มีสิทธิหรือให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน

(๕) กำกับดูแล และติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ รวมทั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

(๖) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้าม ของรัฐ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๓ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณา ทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของ คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการ ของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ กับให้มีอำนาจหน้าที่ในการประสาน นโยบายการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหาและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินสงวนหวงห้าม ของรัฐ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๒

การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

ส่วนที่ ๑

การจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามโดยรัฐ

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐหรือ คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการสำรวจและจัดทำ แนวเขตที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้าม ของรัฐ โดยให้มีรายละเอียดในการจำแนกประเภทที่ดินให้เป็นที่ชัดเจน ลักษณะการใช้ประโยชน์ ของรัฐและการใช้ประโยชน์ของประชาชนในที่ดินนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ กำหนด

มาตรา ๑๗ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์
ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้จำแนกประเภทที่ดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไป
ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้
ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวง
ห้ามอีกต่อไป และไม่ใช่ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ
การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการอาจพิจารณาดำเนินการในพื้นที่ใด
พื้นที่หนึ่งตามข้อมูลที่ได้รับหรือตามที่เห็นเหมาะสมก่อนได้

มาตรา ๑๘ เมื่อคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดิน
ของรัฐและได้จำแนกประเภทที่ดินแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไป
ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้
ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้ที่ดิน
ประเภทนี้เป็นที่ดินที่จำเป็นต้องมีการสงวนหวงห้ามไว้ และห้ามคณะกรรมการนำมาดำเนินการ
ให้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่บุคคลใด เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวง
ห้ามอีกต่อไป และไม่ใช่ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ
การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการเพื่อจัดให้
ประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๙ ที่ดินที่คณะกรรมการประกาศให้เป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการ
เพื่อจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๑๘ (๒) ได้นั้น
ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ทางราชการได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามเพื่อ
ใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มาเป็นเวลานานแล้ว และปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นที่ดินซึ่งมิได้
ใช้ประโยชน์ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม นั้น หรือไม่มีสภาพที่เหมาะสม
แก่การใช้ประโยชน์ตามที่สงวนหวงห้ามแล้ว

(๒) ที่ดินนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง
และมีการเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีแล้ว

มาตรา ๒๐ เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้ที่ดินตามมาตรา ๑๘ (๒) ในพื้นที่ใดเป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะกรรมการจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

การจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบนั้น ให้คณะกรรมการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ที่ดินที่สมควรเพิกถอนการสงวนหวงห้าม และนำไปจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง

(๒) ที่ดินที่ควรให้คงการสงวนหวงห้ามไว้ แต่ให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามเงื่อนไขที่กำหนด

ในกรณีที่เป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้นำไปจัดกรรมสิทธิ์แก่ประชาชน เว้นแต่เป็นผู้ที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่า ได้ครอบครองที่ดินก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการและแผนงาน เพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดให้ที่ดินตามบริเวณพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามในที่ดินบริเวณใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และเมื่อมีการเพิกถอนการสงวนหวงห้ามแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่นำมาจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

สำหรับที่ดินที่มีได้เพิกถอนการสงวนหวงห้าม แต่เป็นที่ดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการให้สิทธิแก่ประชาชนในการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น โดยจะนำไปจัดกรรมสิทธิ์มิได้

มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพิสูจน์สิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้

หลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สิทธิตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การพิสูจน์สิทธิเพื่อให้กรรมสิทธิ์แก่บุคคลใดให้เป็นไปตามสภาพข้อเท็จจริงของการครอบครองหรือทำประโยชน์ต่อเนื่อง แต่สำหรับการพิสูจน์สิทธิเพื่อให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยไม่มีกรรมสิทธิ์บุคคลที่จะได้รับสิทธิจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย
(๒) บรรลุนิติภาวะ
(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง และไม่มีลักษณะเป็นผู้แสวงหาประโยชน์เพื่อครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) เป็นผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินแต่ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ
(๕) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด อาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้

มาตรา ๒๓ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาหรือดำเนินการของคณะกรรมการ

(๒) เข้าไปในที่ดินเพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองหรือทำประโยชน์ที่ดินและให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง เรียกเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่ในที่ดินนั้นมาตรวจพิจารณาได้ตามความจำเป็น ในการนี้ บุคคลดังกล่าวต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

(๓) เข้าไปในที่ดินซึ่งได้จัดเป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ที่นำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย เพื่อตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้ได้รับสิทธิให้ใช้เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการพิสูจน์สิทธิให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้บุคคลนั้นครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไป

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการพิสูจน์สิทธิให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติการได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทั้งนี้ ตามจำนวนเนื้อที่ดินและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่เป็นการพิจารณาการครอบครองที่ดินในลักษณะเป็นชุมชน คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดเป็นผู้อนุมัติแทนได้

มาตรา ๒๖ บุคคลใดได้รับการพิจารณาให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ได้มีการประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการสั่งให้บุคคลนั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้ และนับตั้งแต่วันที่รับคำสั่งให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๗ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยในพื้นที่ใดแล้ว หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีที่ดินอยู่ในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐไม่ได้แจ้งจำนวนเนื้อที่ดินและการทำประโยชน์ในที่ดินต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการครอบครองและการทำประโยชน์ในที่ดินนั้น

มาตรา ๒๘ ผู้ใดไม่มีสิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินภายในเขตที่ดินที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยโดยชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรื้อถอน ขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นออกจากพื้นที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการ

หากไม่ปฏิบัติตามการภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นออกจากพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้ โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือค่าอย่างใดเสียหายมิได้และต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นด้วย

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐจำหน่ายจ่ายโอน หรือก่อภาระผูกพัน หรือมีการครอบครองที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพิ่มเติม

ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งตายและทายาทประสงค์จะเป็นผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสืบสิทธิต่อไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ส่วนที่ ๒

การร้องขอเพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

มาตรา ๓๐ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการยังมีได้มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนเป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดว่า ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ทางราชการจะได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้าม เพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ได้

เมื่อได้รับคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาโดยต้องตรวจพิสูจน์สิทธิให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ทางราชการจะได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาแล้วปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ทางราชการจะได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้าม ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาและแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ต่อไป

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินของรัฐที่มีการสงวนหวงห้ามบริเวณใดมิได้มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม หรือมีสภาพเปลี่ยนไปเป็นชุมชนแล้ว และคณะกรรมการยังมีได้มีประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ ผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินได้

เมื่อได้รับการร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาตรวจพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามหรือสภาพที่ดินเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สมควรใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม

(๒) ที่ดินนั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยและเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีแล้ว

(๓) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการตรวจพิสูจน์ต่อคณะกรรมการเพื่ออนุมัติให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และให้นำความในมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๐ การให้สิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยที่ยังมิได้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามจะจัดกรรมสิทธิ์ให้กับผู้ร้องขอมิได้

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตรวจพิสูจน์แล้วเห็นว่าผู้ร้องขอไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ ให้ยกคำร้องนั้น

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๒ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๓ ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ผู้ใดจำหน่ายจ่ายโอน หรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซื้อหรือรับโอนที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยต่อจากผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
พ.ศ.

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

ตามที่ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร นั้น จึงได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ โดยการจำแนกพื้นที่และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมทั้งการอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้มีการจำแนกและกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวแล้วได้ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัยซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ยังเป็นการรักษาสมดุลระหว่างพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ทำกินและพื้นที่อยู่อาศัยและเป็นการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม และจะเป็นการสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

๒.๑ เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเป็นไปอย่างมีระบบและมีนโยบายที่มีเอกภาพ โดยให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐมีอำนาจและหน้าที่ในการเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้วให้คณะกรรมการรับไปดำเนินการโดยอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

๒.๒ การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

๒.๒.๑ การจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามโดยรัฐ

(๑) ให้คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้จำแนกประเภทที่ดิน ดังต่อไปนี้

(ก) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

(ข) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช่ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

สำหรับการดำเนินการนั้นคณะกรรมการอาจพิจารณาพิจารณาดำเนินการในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งตามข้อมูลที่ได้รับหรือตามที่เห็นถึงความเหมาะสมก่อนก็ได้

(๒) เมื่อคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐและได้จำแนกประเภทที่ดินแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(ก) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้ที่ดินประเภทนี้เป็นที่ดินที่จำเป็นต้องมีการสงวนหวงห้ามไว้ และห้ามคณะกรรมการนำมาดำเนินการให้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่บุคคลใด เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ

(ข) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช่ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ที่ดินที่คณะกรรมการประกาศให้เป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยได้นั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(ก) ทางราชการได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มาเป็นเวลานานแล้ว และปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามนั้น หรือไม่มีสภาพที่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ตามที่สงวนหวงห้ามแล้ว

(ข) ที่ดินนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีแล้ว

(๔) เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้ที่ดิน ในพื้นที่ใดเป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะกรรมการจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อ

คณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ การจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินของรัฐ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบนั้นให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย คือ ที่ดินที่สมควร เพิกถอนการสงวนหวงห้าม และนำไปจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่อยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง ที่ดิน ที่ควรให้คงการสงวนหวงห้ามไว้ แต่ให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่ อาศัยตามเงื่อนไขที่กำหนด

สำหรับที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ หรือ เขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้นำไปจัดกรรมสิทธิ์แก่ประชาชน เว้นแต่เป็นผู้ที่มี หลักฐานพิสูจน์ได้ว่าได้ครอบครองที่ดินก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี

(๕) เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการและแผนงาน เพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนด ให้ที่ดินตามบริเวณพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือ เป็นที่อยู่อาศัยในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามในที่ดินบริเวณใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น และ เมื่อมีการเพิกถอนการสงวนหวงห้ามแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่นำมาจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชน ที่ได้ครอบครองหรือทำประโยชน์ในที่ดินนั้นโดยต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรี กำหนดต่อไป

สำหรับที่ดินที่มีได้เพิกถอนการสงวนหวงห้าม แต่เป็นที่ดิน ที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรืออยู่อาศัย ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการให้สิทธิแก่ประชาชนในการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น โดยจะนำไปจัดกรรมสิทธิ์มิได้ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำ จังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพิสูจน์สิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม ของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการพิสูจน์สิทธิให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้บุคคลนั้น ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไป

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำ จังหวัดรายงานผลการพิสูจน์สิทธิให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติการได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับ สิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทั้งนี้ ตามจำนวนเนื้อที่ดินและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่เป็นการพิจารณาการครอบครองที่ดินในลักษณะเป็นชุมชน คณะกรรมการอาจกำหนด หลักเกณฑ์ทั่วไปเพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด เป็นผู้อนุมัติแทนได้

(๗) บุคคลใดได้รับการพิจารณาให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ที่ได้มีการประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หากไม่ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด คณะกรรมการอาจสั่งให้บุคคล นั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้นับตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่งให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตาม พระราชบัญญัตินี้

ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยในพื้นที่ใดแล้ว หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีที่ดินอยู่ในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐไม่ได้แจ้งจำนวนเนื้อที่ดินและการทำประโยชน์ในที่ดินต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการครอบครองและการทำประโยชน์ในที่ดินนั้น

ผู้ใดไม่มีสิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินภายในเขตที่ดินที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยโดยชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรื้อถอน ขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นออกจากพื้นที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการ

หากไม่ปฏิบัติตามภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นออกจากพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือค่าอย่างใดเสียหายมิได้และต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นด้วย

ห้ามมิให้ผู้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐจำหน่ายจ่ายโอนหรือก่อภาระผูกพัน หรือมีการครอบครองที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพิ่มเติม ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งตายและทายาทประสงค์จะเป็นผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสืบสิทธิต่อไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

๒.๒.๒ การร้องขอเพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

พื้นที่ใดที่คณะกรรมการยังมีมติประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนเป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดว่า ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ทางราชการจะได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามได้ เมื่อได้รับคำร้องขอให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาโดยต้องตรวจพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่า ผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ทางราชการจะได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาแล้วปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ทางราชการจะได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้าม ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาและแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ต่อไป

ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินของรัฐที่มีการสงวนหวงห้ามบริเวณใดมิได้มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม หรือมีสภาพเปลี่ยนไปเป็นชุมชนแล้ว และคณะกรรมการยังมีได้ประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกิน หรืออยู่อาศัย ผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินได้ เมื่อได้รับการร้องขอแล้ว ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาตรวจสอบพิสูจนให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามหรือสภาพที่ดินเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สมควรใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม

(ข) ที่ดินนั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย โดยต่อเนื่องและเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีแล้ว

(ค) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด
ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการตรวจสอบพิสูจนต่อคณะกรรมการเพื่ออนุมัติให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการพิสูจนสิทธิให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้บุคคลนั้นครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไป

การให้สิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยที่ยังมิได้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามจะจัดกรรมสิทธิ์กรรมสิทธิ์ให้กับผู้ร้องขอมิได้

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตรวจสอบพิสูจนแล้วเห็นว่าผู้ร้องขอไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ ให้ยกคำร้องนั้น

๒.๓ บทกำหนดโทษ

(๑) ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ผู้ใดจำหน่ายจ่ายโอน หรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๓) ผู้ใดซื้อหรือรับโอนที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยต่อจากผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
พ.ศ.
สภาผู้แทนราษฎร

รายงาน

ของ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดิน

สงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

สภาผู้แทนราษฎร

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๒๙)

ด่วนที่สุด
ที่ ๓๖๑ / ๒๕๕๔

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นพร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นางสาวมิ่งศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นายนคร มาฉิม กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นายอำนาจ คลังผา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายสุวโรช พะลัง กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายเววัต ลิรินกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายสุวโรช พะลัง กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นางวรศุณี สุวรรณปริสุทธิ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายปัญญา ศรีปัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายพีระเดช ศิริวันสามนต์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายนิยม วรปัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายอารีเพ็ญ อุดรสินธุ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญชั้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกมล บันไดเพชร	๒. นายกมลวิศว์ แก้วแฝก
๓. นายไกร ดาบธรรม	๔. นายจุมพฏ บุญใหญ่
๕. นายชูการ์โน มะทา	๖. นางดวงแข อรรถนพพร
๗. นายทวีชัย ลิย์เก	๘. นายนคร มาฉิม
๙. นายนพพล เกร็ฤกษ์	๑๐. นายนริศ ชำนุรักษ์
๑๑. นายนิรมิต สุจาร์	๑๒. นายประนอม โพธิ์คำ
๑๓. นายปวีณ แซ่จิ่ง	๑๔. นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ

๑๕. นางเปล่งมณี เร่งสมบูรณ์สุข

๑๗. นายไพจิตร ศรีวรขาน

๑๙. นายมานิต นพอมรบดี

๒๑. นายเรวัต สิริบุญกุล

๒๓. นายวิรัตน์ วิริยะพงษ์

๒๕. นายสงวน พงษ์มณี

๒๗. นายสามารถ พิริยะปัญญาพร

๒๙. นายสุวโรช พะลัง

๓๑. นางสาวอรุณี ชำนาญยา

๓๓. นายอาคม เองฉ้วน

๓๕. นายอำนาจ คลังผา

๑๖. นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ

๑๘. นายมานัส ฉั่วสวัสดิ์

๒๐. นายยุคล ชนะวัฒน์ปัญญา

๒๒ นายวารุจ ศิริวัฒน์

๒๔. นายศุภชัย ศรีหล้า

๒๖. นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย

๒๘. นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์

๓๐. นายอดุลย์ เหลืองบริบูรณ์

๓๒. นายอัฐพล โพธิพิพิธ

๓๔. นายอารีเพ็ญ อุตสินธุ์

๓๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว
จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) สาทิตย์ วงศ์หนองเตย

(นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๕ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๔

สำเนาถูกต้อง

(นายธงชัย ดุลยสุข)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

รัฐวิทย์ วงศ์ชัยธนกุล / ร่าง

นวรรคิน ศรีงาม / พิมพ์

ธงชัย ดุลยสุข / ทาน

ตรวจทาน

ครั้งที่ ๑ รัฐวิทย์ วงศ์ชัยธนกุล /

กนกวรรณ วงศ์กวี / สนับสนุน สุขเอก

ครั้งที่ ๒ นายธงชัย ดุลยสุข

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ครั้งที่ ๒๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ และครั้งที่ ๒๔ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นายนคร มาฉิม กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นายอำนาจ คลังผา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายสุวโรช พะลัง กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายเรวัต สิริบุญกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายสุวโรช พะลัง กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นางสาววรศุติ สุวรรณปริสุทธ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายปัญญา ศรีปัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายพีระเดช ศิริวันสาณฑ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายนิยม วรรณปัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา กำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติของนางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ เป็นหลักในการพิจารณา นั้น

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญ ได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายสุวโรช พะลัง	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายไพจิต ศรีวรขาน	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายมานิต นพอมรบดี	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายนคร มาฉิม	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
(๖) นายเรวัต สิริบุญกุล	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
(๗) นายอาคม เองฉ้วน	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ

(๘) นางสาวผ่องศรี ชาราภูมิ	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๙) นายนพดล เกียรติยศ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
(๑๐) นายไกร ดาบธรรม	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๑) นายจุมพฏ บุญใหญ่	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๒) นายสุภชัย ศรีหาล้า	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๓) นายอคุฏ์ เหลืองบริบูรณ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๑๔) นายอำนาจ คลังผา	เป็นโฆษกคณะกรรมการ

อนึ่ง พันตำรวจโท สมชาย เพศประเสริฐ ได้ลาออกจากตำแหน่งกรรมการ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร จึงได้แต่งตั้งนางเป็ล่งมณี เร่งสมบูรณ์สุข เป็นกรรมการแทน

๒. คณะกรรมการได้มีมติตั้งนางสาวฐิตารีย์ วงศ์ชัยชนกุล นิติกร ระดับ ๕ กลุ่มงานคณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๒

๓. ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

กระทรวงการคลัง

นายทวีชัย ลีเยเก

ผู้อำนวยการส่วนทะเบียนและ

หลักฐานที่ราชพัสดุ ๒

สำนักบริหารจัดการฐานข้อมูลที่ราชพัสดุ

๔. ผู้ซึ่งคณะกรรมการได้เชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

๔.๑ กระทรวงกลาโหม

สำนักงานปลัดกระทรวง

(๑) พันเอก สุรสิทธิ์ โมมรัตน์

รองผู้อำนวยการกองอสังหาริมทรัพย์

สำนักโยธาธิการ สำนักงานสนับสนุน

(๒) พันเอก กฤษฏีวุฒิ อัครผดุง

นายช่างใหญ่ สำนักโยธาธิการ

สำนักงานสนับสนุน

- (๓) พันโท อัฐรัฐพล ศรีจันทร์ หัวหน้าที่ดินและรังวัด สำนักโยธาธิการ
สำนักงานสนับสนุน

กรมพระธรรมนุญ

- (๑) พลโท รัตนพันธุ์ โรจนะภิรมย์ รองเจ้ากรมพระธรรมนุญ
(๒) พลตรี จิระ โกมุทพงศ์ ผู้ช่วยเจ้ากรมพระธรรมนุญ
(๓) นาวาอากาศโท สุรัชย์ ฉลาบเต๊ะ หัวหน้าแผนกตรวจและร่างกฎหมาย
กองกฤษฎีกาทหารและการต่างประเทศ
(๔) พันโท พัฒนชัย พัฒนเจริญ หัวหน้าวิชาการและค้นคว้า
กองกฤษฎีกาทหารและการต่างประเทศ
(๕) ร้อยโทหญิง ณัฐพันธ์ ทรัพย์แสง ประจำแผนกตรวจและร่างกฎหมาย
กองกฤษฎีกาทหารและการต่างประเทศ

กองทัพไทย

- นาวาโท ทวีวัฒน์ กล้าสวาด หัวหน้าพัฒนาฐานทัพ
กรมส่งกำลังบำรุงทหาร
กองบัญชาการกองทัพไทย

กองทัพบก

- (๑) พลตรี สุภกร สงวนชาติสรไกร เจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหารบก
กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก
(๒) พลตรี วีระศักดิ์ รักษาทรัพย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ กองทัพบก
(๓) พันเอก ธนพัฒน์ โชคคารา ประจำกองอสังหาริมทรัพย์
กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก
(๔) พันเอก อภิชาติ เชียงอารีย์ รองผู้อำนวยการกองบริการ
สำนักส่งกำลังบำรุงร่วม
กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก
(๕) พันเอก ปิยะพันธ์ วัฒนวงษ์ รองผู้อำนวยการกองที่ดิน
กรมยุทธโยธาทหารบก

กองทัพอากาศ

(๑) นาวาเอก นิพร สุขเกษม	รองเจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือ
(๒) นาวาเอก สุพจน์ ภูระหงษ์	รองเจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือ
(๓) นาวาเอก วรรณพล กล่อมแก้ว	รองเจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือ
(๔) นาวาเอก เสนอ เงินสูง	ผู้อำนวยการกองการฐานทัพและ
อสังหาริมทรัพย์
กรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือ
(๕) นาวาโท อาภาพงษ์ ประเสริฐจิต	นายทหารฝ่ายเสนาธิการ
ประจำกรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือ
(๖) นาวาตรี یمانพ มุณีชัย	หัวหน้าแผนกที่ดิน
กองการฐานทัพและอสังหาริมทรัพย์
กรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือ
(๗) นาวาเอก พันธุ์รัช สุภาชัย	รองผู้อำนวยการกองคดี
สำนักงานพระธรรมนูญทหารเรือ
(๘) นาวาโท ประสพ สงค์ประเสริฐ	นายทหารพระธรรมนูญ
สำนักงานพระธรรมนูญทหารเรือ

กองทัพอากาศ

(๑) นาวาอากาศเอก หัตถยุทธ
ถาวรประเสริฐ	รองผู้อำนวยการกองแผนที่และที่ดิน
กรมส่งเสริมกำลัง บำรุงทหารอากาศ
(๒) นาวาอากาศโท มนต์ชัย นามวงษ์	หัวหน้าแผนกที่ดิน
กรมส่งเสริมกำลังบำรุงทหารอากาศ

๔.๒ กระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

(๑) นายสุรพล ศรีวิโรจน์	ผู้อำนวยการส่วนมาตรฐาน
การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
(๒) นางเอมอร ประสิทธิ์สุข	หัวหน้ากลุ่มพัฒนามาตรฐาน
การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
(๓) นางสาวอัมไพพรรณ ศรีธากุล	หัวหน้ากลุ่มงานจัดการที่ดินของรัฐ
ที่ปรึกษาด้านข้อมูลที่ดินและแผนที่
แห่งชาติ
(๔) นายประทีป เจริญพร	

(๕) นางสาวสุกสิริ เวสชาวรินทร์	นิติกร ชำนาญการ กองนิติการ
(๖) นางสิวพร ฉั่วสวัสดิ์	นักวิชาการที่ดิน ชำนาญการพิเศษ
(๗) นายสุรัตน์ สมสานต์	นักวิชาการที่ดิน ชำนาญการ
(๘) นางวราภรณ์ แก้วแฝก	นักวิชาการที่ดิน ชำนาญการ

๔.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(๑) นายชวลิต ชูขจร	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(๒) นายสถิตย์พงษ์ สุขชูเกียรติ	รองเลขาธิการสำนักงาน
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
(๓) นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
(๔) นายจักริน พลายชุมพล	นิติกร ปฏิบัติการ
สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
(๕) นายธีรพงศ์ สติตรง	นักวิชาการที่ดิน ชำนาญการพิเศษ

๔.๔ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

(๑) นายชำนาญ เอกวัฒน์ โชตบุตร	รองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
(๒) นายธิตี กนกทวีฐากร	ผู้อำนวยการกองนิติการ
(๓) นายวัลลภ หอมสุวรรณ	ผู้อำนวยการส่วนจัดการที่ดิน
และชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

กรมป่าไม้

(๑) นายสุวิทย์ รัตนมณี	อธิบดีกรมป่าไม้
(๒) นายสุวัฒน์ ควรชม	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
(๓) นายกฤษณะ พฤกษ์วัน	ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินป่าไม้
(๔) นายชนาธิป กุลดิลก	ผู้อำนวยการส่วนปลูกป่าภาครัฐ
(๕) นายเถลิงเดช กาบคำ	ผู้อำนวยการส่วนกำหนดเขตที่สวนป่า
(๖) นายประสงค์ กันฟอง	นายช่างสำรวจ ชำนาญงาน
(๗) นายประวิทย์ ชะรอยรัมย์	นิติกร ชำนาญการ สำนักกฎหมาย
(๘) นายพัทธ์ชนัน รุ่งอินทร์	นิติกร

(๘) นายสมยุทธ ไตรยะพานิช	นักวิชาการป่าไม้ ชำนาญการ
(๑๐) นายชนะวัตต์ รุ่งสิทธิ์สุกรรัฐ	นักวิชาการป่าไม้ ชำนาญการ
สำนักการอนุญาต
(๑๑) นายนิวัติ กษานันท์	เจ้าพนักงานป่าไม้ ชำนาญงาน
สำนักส่งเสริมการปลูกป่า

๔.๕ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นางสาวอนิษา เกษมสันต์ ณ อยุธยา นักกฎหมายกฤษฎีกา ปฏิบัติการ

๔.๖ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

(๑) นางสาวอารีรัตน์ กมลธรรมวงศ์	คณะทำงานรัฐมนตรีประจำ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
(๒) นายบุรฤทธิ์ ศิริวิชัย	คณะทำงานรัฐมนตรีประจำ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๕ ผู้เข้าร่วมประชุม

(๑) พลเอก สมชาย วิษณุวงศ์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดกาญจนบุรี
(๒) นายนิคม วรรณปัญญา	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดลพบุรี
(๓) นายณชพัฒน์ พิมพะ	อดีตหัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดิน
จังหวัดพิษณุโลก

๖. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผู้เสนอคำแปรญัตติ จำนวน ๒ คน คือ

- (๑) นายสมบูรณ์ อุทัยเวียนกุล
- (๒) นายนิคม วรรณปัญญา

๗. ผลการพิจารณา

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ ไม่มีการแก้ไข

คำปรารภ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓	มีการแก้ไข
มาตรา ๔	ไม่มีการแก้ไข
หมวดที่ ๑ คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน สงวนหวงห้ามของรัฐ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๕	มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายนคร มาฉิม นายจุมพฏ บุญใหญ่ และนางสาวผ่องศรี ชาราภูมิ
(กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็นโดยขอให้คงไว้ตามร่างเดิม

นายสุวโรช พะลัง (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ความ
ในมาตรา ๕ (๑) เป็นดังนี้

“(๑) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวง
มหาดไทย อัยการสูงสุด นายกษมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย และอธิบดีกรมส่งเสริม
ปกครองส่วนท้องถิ่น อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อธิบดีกรมป่าไม้
อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมที่ดิน”

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิตร ศรีวรรณ และนายนิรมิต สุจารี (กรรมวิธีการ)
ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ความในมาตรา ๕ (๑) เป็นดังนี้

“(๑) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวง
มหาดไทย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

ประจำกองทัพไทย ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการทหารเรือ อธิบดีกรมชนารักษ์ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมที่ดิน”

นายนิคม วรรณปัญญา ขอแปรญัตติ แก่ความในมาตรา ๕ (๓) เป็นดังนี้

“(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย อัยการสูงสุด นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทยและอธิบดีกรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น อธิบดีกรมชนารักษ์ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมที่ดิน”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๖

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายสงวน พงษ์มณี (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขความในมาตรา ๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ ซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนที่ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวัน หักตั้งในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่”

มาตรา ๗

มีการแก้ไข

มาตรา ๘

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิต ศรีวรขาน และนายนิรมิต สุจารี (กรรมวิธีการ)
ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก่ความในมาตรา ๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อให้ความเห็นชอบและเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้คณะกรรมการรับไปดำเนินการ โดยอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือค้ำฝืนตราบให้เป็นที่ดินไปตมขงรัฐชด

(๒) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภทเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) กำหนดให้มีการจำแนกประเภทที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐและจัดทำแนวเขตที่ดินให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๔) กำหนดแผนปฏิบัติการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามโครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๕) ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือค้ำฝืนตราบให้เป็นที่ดินไปตมขงรัฐชด

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อใช้ในการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน

(๗) พิจารณานุมัติแผนงานหรือโครงการในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือค้ำฝืนตราบให้เป็นที่ดินไปตมขงรัฐชด ตลอดจนงบค่าใช้จ่ายเสนอนายกรัฐมนตรี

(๘) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือค้ำฝืนตราบให้เป็นที่ดินไปตมขงรัฐชด ตลอดจน แบบสัญญาเช่าที่จะทำกับผู้ที่มีสิทธิจะได้รับที่ดิน

(๙) ออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๐) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๑) ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหาและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๑๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ หรือที่พระราชกฤษฎีกา หรือที่รัฐมนตรี หรือที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย”

มาตรา ๑๐

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายสุวโรช พะลัง และนายจุมพฏ บุญใหญ่ (กรรมการ)

ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ความในมาตรา ๑๑ (๒) เป็นดังนี้

“(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำกรอัยการจังหวัด นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ฌนารักษ์พื้นที่ ปฎิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน และผู้แทนประธานสภาทนายความจังหวัดหรือผู้แทน”

นายกมลวิศว์ แก้วแฝก (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ความในมาตรา ๑๑ (๒) เป็นดังนี้

“(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำกรอัยการจังหวัด นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ฌนารักษ์พื้นที่ ปฎิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน”

นายสมบูรณ์ อุทัยเวียนกุล ขอแปรญัตติ แก้ความในมาตรา ๑๑ (๒)

และ (๔) เป็นดังนี้

“(๒) กรรมการ โดยตำแหน่ง ได้แก่ อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำการอัยการจังหวัด นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคน ทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธารักษ์พื้นที่ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน”

“(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากข้าราชการหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ ผู้แทนเกษตรกร ผู้แทนชุมชน และผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่มีกิจกรรมและผลงานด้านการจัดการที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

นายนิยม วรรณปัญญา ขอแปรญัตติ แก้ความในมาตรา ๑๑ (๒) เป็นดังนี้

“(๒) กรรมการ โดยตำแหน่ง ได้แก่ อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำการอัยการจังหวัด นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคน ทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธารักษ์พื้นที่ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน และผู้แทนประธานสภาทนายความจังหวัดหรือผู้แทน”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๑๒	มีการแก้ไข
มาตรา ๑๓	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๔	ไม่มีการแก้ไข
หมวดที่ ๒ การบริหารจัดการที่ดิน สงวนหวงห้ามของรัฐ	ไม่มีการแก้ไข
ส่วนที่ ๑ การจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามโดยรัฐ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๕	มีการแก้ไข
มาตรา ๑๖	มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗

มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายปวีณ แซ่จิ่ง นายมานิต นพอมรบดี และนายยุคล ชนะวัฒน์ปัญญา
(กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความในมาตรา ๑๘ (๓) เป็นดังนี้

“(๓) ที่ดินที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ ห้ามคณะกรรมการนำมาดำเนินการ
ให้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่บุคคลใด รวมทั้งห้ามนำบริหารจัดการในการให้ประชาชนทำประโยชน์โดย
เด็ดขาด

(ก) ที่เขา หรือ ภูเขา และรอบๆ ปริมณฑล ที่เขา หรือ ภูเขาสี่สิบเมตร

(ข) แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง และพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธาร

(ค) พื้นที่ที่กำหนดเป็นชั้นคุณภาพลุ่มน้ำตามมาตรการกำหนดชั้น

คุณภาพลุ่มน้ำ”

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิต ศรีวรขาน และนายนิรมิต สุจารี (กรรมการ)
ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความในมาตรา ๑๘ (๓) เป็นดังนี้

“(๓) ที่ดินที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ ห้ามนำมาจัดให้ประชาชนได้รับสิทธิ
ในที่ดินเด็ดขาด

(ก) ที่เขาหรือภูเขา และบริเวณโดยรอบปริมณฑลที่เขาหรือภูเขาเป็น

ระยะสี่สิบเมตร

(ข) แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง และพื้นที่แหล่งต้นน้ำ

(ค) พื้นที่ที่กำหนดเป็นชั้นคุณภาพลุ่มน้ำตามมาตรฐานการกำหนดชั้น

คุณภาพลุ่มน้ำ”

มาตรา ๑๙

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายกมลวิศว์ แก้วแฝก (กรรมการ) ขอสงวนความเห็นให้คงไว้ตามร่างเดิม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวน
ความเห็น โดยขอแก้ความในมาตรา ๑๕ (๒) เป็นดังนี้

“(๒) ที่ดินนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย
ต่อเนื่องหรือมีการเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมากกว่าสิบปีแล้ว”

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิต ศรีวรขาน และนายนิรมิต สุจารี (กรรมาธิการ)
ขอสงวนความเห็น โดยขอแก้ความในมาตรา ๑๕ (๒) เป็นดังนี้

“(๒) ที่ดินนั้นได้มีประชาชนครอบถือครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย
ต่อเนื่องหรือมีการเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ”

มาตรา ๒๐

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายกมลวิศว์ แก้วแฝก นางสาวผ่องศรี ชาราภูมิ และนายนพดล เกร็ดฤกษ์
(กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็นโดยขอให้คงไว้ตามร่างเดิม และเห็นด้วยที่เพิ่มมาตรา ๒๐ (๓) และเห็น
ควรให้แก้ความในมาตรา ๒๐ วรรคสาม เป็นดังนี้

“ในกรณีที่เป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้นำไปจัดกรรมสิทธิ์แก่ประชาชน เว้นแต่เป็น
ผู้ที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าได้ครอบครองที่ดินก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี”

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิต ศรีวรขาน และนายนิรมิต สุจารี (กรรมาธิการ)
ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ความในมาตรา ๒๐ วรรคสาม เป็นดังนี้

“ในกรณีที่พื้นที่ดินตามมาตรา ๑๘ (๒) เป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้นำไปจัด
กรรมสิทธิ์แก่ประชาชน ห้ามมิให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามเพื่อให้ประชาชนได้รับสิทธิในที่ดิน เว้นแต่
เป็นผู้ที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าได้ครอบครองที่ดินและมีสิทธิในที่ดินตามกฎหมายอื่นก่อนกำหนดเป็นเขตป่า
สงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวร ตามมติคณะรัฐมนตรี หรือ
เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการหรือหน่วยงานของรัฐ และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี”

นายนคร มาฉิม (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดความ
ในมาตรา ๒๐ วรรคสองออก

นายสุวโรช พะลัง และนายเรวัต สิริบุญกุล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น
โดยขอเพิ่มความในมาตรา ๒๐ (๓) เป็นดังนี้

“(๓) แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารจัดการ
ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว
ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ”

นายนิยม วรรณปัญญา ขอแปรญัตติเพิ่มความในมาตรา ๒๐ (๓) เป็นดังนี้

“(๓) แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารจัดการ
ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว
ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๒๑

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายกมล บันไดเพชร นายกมลวิศว์ แก้วแฝก นางสาวผ่องศรี ชาราภูมิ
นายไพจิต ศรีวรขาน นายนิรมิต สุจารี และนายนพดล เกร์ฤกษ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็นโดย
ขอให้คงไว้ตามร่างเดิม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวน
ความเห็น โดยขอเพิ่มความในมาตรา ๒๑ วรรคสี่ เป็นดังนี้

“หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดตาม
วรรคสาม ให้คำนึงถึงมาตรฐานการจัดที่ดินตามกฎหมายอื่นและคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิได้รับที่ดินเพื่อให้ผู้
ที่สมควรได้รับการช่วยเหลือได้รับที่ดินทำกินหรืออยู่อาศัยตามความจำเป็นแก่การครองชีพ โดยมิให้มีการ
ถือครองที่ดินแทนกัน”

มาตรา ๒๒

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายกมลวิศว์ แก้วแฝก นางสาวพองศรี ชารานุมิ และนายนพดล เถรีฤกษ์
(กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้คงไว้ตามร่างเดิม

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิต ศรีวรขาน และนายนิรมิต สุจारी
(กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอแก้ความในมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในดำเนินการพิสูจน์สิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ที่ดิน ต่อพระราชบัญญัติ^๑ ในที่ดินของผู้ที่ถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๒๓

มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิต ศรีวรขาน และนายนิรมิต สุจारी (กรรมวิธีการ)
ขอสงวนความเห็น โดยแก้ความในมาตรา ๒๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๔ ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม ของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการพิสูจน์สิทธิให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้บุคคลนั้นต่อข้อยกข้อร้อง และทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไปเป็นการชั่วคราว ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๒๕

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิต ศรีวรขาน และนายนิรมิต สุจारी
(กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยแก้ความในมาตรา ๒๕ วรรคสอง เป็นดังนี้

“ในกรณีที่เป็นการศึกษาการก่อสร้างถือครองที่ดินในลักษณะเป็นชุมชน
คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวน
หวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดเป็นผู้อนุมัติแทนได้”

มาตรา ๒๖

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๗

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิต ศรีวรขาน และนายนิรมิต สุจารี (กรรมการ)
ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ความ ดังนี้

“มาตรา ๒๗ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดเขตที่ดิน
ให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่
อาศัยในพื้นที่ใดแล้ว หากเจ้าของหรือผู้ก่อสร้างถือครองที่ดินซึ่งมีที่ดินอยู่ในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวน
หวงห้ามของรัฐไม่ได้แจ้งจำนวนเนื้อที่ดินและการทำประโยชน์ในที่ดินต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดนับแต่วันที่ได้รับ
แจ้ง ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการครอบครองและการทำประโยชน์ในที่ดินนั้น”

มาตรา ๒๘

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็นและผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายสุวโรช พะลัง (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ความ
ในมาตรา ๒๘ วรรคสอง เป็นดังนี้

“หากไม่ปฏิบัติการภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ
หรือพิจารณาสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดสิ่งปลูกสร้างให้ตกเป็นของแผ่นดินโดยไม่ทำลายหรือ
รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่เห็นว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศนั้นออกจากพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวน
หวงห้ามของรัฐได้ โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือค่าอย่างใดเสียหายอย่างใดมิได้และต้องเป็นผู้รับผิดชอบ
ค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นด้วย”

นายนิคม วรปัญญา ขอแปรญัตติ แก้ความในมาตรา ๒๘ วรรคสอง เป็นดังนี้

“หากไม่ปฏิบัติการภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ
หรือพิจารณาสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดสิ่งปลูกสร้างให้ตกเป็นของแผ่นดินโดยไม่ทำลายหรือ
รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่เห็นว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศนั้นออกจากพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวน

หวงห้ามของรัฐได้ โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือค่าชดเชยใดเสียหาอย่างใดมิได้และต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นด้วย”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติของสงวน

มาตรา ๒๘

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายจุมพฏ บุญใหญ่ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอแก้ไขความในมาตรา ๒๘ วรรคสอง เป็นดังนี้

“ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งตายโดยสหราชอาณาจักรจะเป็นผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดสรรที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อพื้นที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยให้ซึ่งเป็นผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีแต่ไม่เพียงพอแก่การครองชีพมีสิทธิยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสืบสิทธิต่อไป ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

ส่วนที่ ๒ การร้องขอเพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดิน

ไม่มีการแก้ไข

สงวนหวงห้ามของรัฐ

มาตรา ๓๐

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิต ศรีวรขานและนายนิรมิต สุจารี (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอแก้ไขความในมาตรา ๓๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๐ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการยังมีได้มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนเป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ เว้นช่องหรือผู้ครอบครองที่ดินผู้ถือครองที่ดินหรือผู้ถือครองที่ดินแทนอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดว่า ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาที่พื้นที่ทำกินหรือได้มีครอบครองที่ดินที่ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์ต่อวัตถุประสงค์ ได้การเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้

เมื่อได้รับคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณา โดยต้องตรวจพิสูจน์สิทธิให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้ง
ว่า ผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ที่สงวนหวงห้ามของรัฐได้มีที่สงวนหวงห้าม
ไว้ที่ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามหรือไม่การเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ประจำจังหวัดพิจารณาแล้วปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์
ในที่ดินมาก่อนที่ที่สงวนหวงห้ามของรัฐได้มีที่สงวนหวงห้ามไว้ที่ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามการเป็นที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาและแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ต่อไป”

มาตรา ๓๑

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็นและผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายกมลวิศว์ แก้วแฝก (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็นโดยขอให้
คงไว้ตามร่างเดิม

นายกมล บันไดเพชร นายไพจิต ศรีวรขานและนายนิรมิต สุจารี (กรรมวิธีการ)
ขอสงวนความเห็น โดยตัดความในมาตรา ๓๑ ออกทั้งมาตรา

นายสุวโรช พะลัง (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอแก้ไข
ความในมาตรา ๓๑ วรรคท้าย เป็นดังนี้

“ ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ประจำจังหวัดตรวจพิสูจน์แล้วเห็นว่าผู้ร้องขอไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ ให้ยกคำร้องนั้น และให้
รายงานให้คณะกรรมการทราบ”

นายนิคม วรปัญญา ขอแปรญัตติ แก่ความในมาตรา ๓๑ วรรคท้าย เป็นดังนี้

“ ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
ประจำจังหวัดตรวจพิสูจน์แล้วเห็นว่าผู้ร้องขอไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ ให้ยกคำร้องนั้น และให้
รายงานให้คณะกรรมการทราบ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย ผู้แปรญัตติขอสงวน

หมวดที่ ๓ บทกำหนดโทษ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๒ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๓ ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายนคร มาฉิม (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอแก้ไขความ
ในมาตรา ๓๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๓ ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือ
เป็นที่อยู่อาศัยผู้ใดจำหน่ายจ่ายโอน หรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน๕๐
ห้าปีหรือปรับ ไม่เกินห้าหมื่นหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซื้อหรือรับ โอนที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของ
รัฐเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยต่อจากผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกินสี่สิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

๘. ข้อสังเกตของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เริ่มตั้งแต่ชื่อร่าง
พระราชบัญญัติ คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้วและพิจารณาเห็นว่าควรเสนอ
เป็นข้อสังเกตไว้ท้ายร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา ดังนี้

เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
สมควรที่จะมีการลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ที่มีการปฏิบัติหรือ
ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ โดยต้องดำเนินการลงโทษตามที่ประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมาย
ว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนกำหนดไว้อย่างเคร่งครัดด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานสัมฤทธิ์ผลและมี
ประสิทธิภาพ

(๕๐)

๕. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมคราวเดิมและ
ข้อสังเกตของคณะกรรมการ มาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นางสาวห้องศรี ธารากุมิ)

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

(๕๑)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการบริหารจัดการที่ดินของรัฐยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ โดยการจำแนกพื้นที่และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน รวมทั้งการอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้มีการจำแนกและกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวแล้วได้ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ยังเป็นการรักษาสมดุลระหว่างพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ทำกินและพื้นที่อยู่อาศัย และเป็นการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๕๓)

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

พระราชบัญญัตินี้ให้เป็นอันยกเลิกเมื่อครบกำหนดสิบปีนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” หมายความว่า ที่ดินของรัฐที่ได้มีการสงวนหรือหวงห้ามไว้ตามกฎหมายหรือเป็นที่สงวนหรือหวงห้ามโดยสภาพการใช้เพื่อประโยชน์ของรัฐ

“การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” หมายความว่า การนำที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐมาจำแนก เพื่อประโยชน์ในการใช้ที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน หรือการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยรัฐควบคุมการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์การใช้ประโยชน์ที่ดิน

“การจำแนกประเภทที่ดิน” หมายความว่า การแบ่งเขตพื้นที่ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินและการใช้ที่ดินให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความสมดุลทางธรรมชาติ

“ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” หมายความว่า ที่ดินที่ได้มีการสงวนหวงห้ามเพื่อประโยชน์ของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองนายกรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ

(๒/๑) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็น
กรรมการ

(๑) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมชนวิทย์ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมอุทกศาสตร์แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และอธิบดีกรมที่ดิน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงเป็นที่ประจักษ์ในด้านที่ดิน การบริหารจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎหมายหรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ในการ บริหารจัดการที่ดินของรัฐ เป็นกรรมการ

ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการ ได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทน ตำแหน่งว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระ ที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่โดยเร็วที่สุดซึ่งในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไป จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้ง อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการ ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๖ วาระสอง

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจาก ตำแหน่ง เมื่อ

(๕๖)

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๗) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาที่ไม่พรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

มาตรา ๕ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้คณะกรรมการรับไปดำเนินการ โดยอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล
- (๒) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภทเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
- (๓) กำหนดให้มีการจำแนกประเภทที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐและจัดทำแนวเขตที่ดินให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
- (๔) กำหนดแผนปฏิบัติการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามโครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
- (๕) ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล
- (๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อใช้ในการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน

(๗) พิจารณาอนุมัติแผนงานหรือโครงการในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนงบค่าใช้จ่ายเสนอนายกรัฐมนตรี

(๘) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนแบบสัญญาเช่าที่จะทำกับผู้มีสิทธิจะได้รับที่ดิน

(๙) ออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๐) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๑) ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหาและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๑๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๐ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการ โดยอนุโลม

มาตรา ๑๑ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการจังหวัด นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธารักษ์พื้นที่ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน

(๑) ผู้แทนผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเลือกตั้งหรือ สภานิติบัญญัติ

(๒) ผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบพิเศษ จำนวนหนึ่งคน ผู้แทนผู้บริหารเทศบาล จำนวนหนึ่งคน และผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหนึ่งคน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งในจำนวนนี้ อย่างน้อยต้องประกอบด้วย ผู้แทนกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน สภาวัดหรือผู้ศรัทธาที่ที่ดิน ผู้แทนเกษตรกร ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่มีกิจกรรมและผลงานด้านการจัดการที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้แทนเจ้าของหรือผู้ถือครองที่ดิน

ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

การคัดเลือกผู้แทนผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตาม (๑) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๒) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) ดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ และเสนองบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อคณะกรรมการ

(๔) พิจารณาสถานการณ์ในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการในการพิจารณาให้สิทธิในที่ดินแก่ประชาชนผู้มีสิทธิหรือให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน

(๕) กำกับ ดูแล และติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ รวมทั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

(๖) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๓ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด โดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ กับให้มีอำนาจหน้าที่ในการประสานนโยบายการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหา และมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๒

การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

ส่วนที่ ๑

การจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามโดยรัฐ

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐหรือคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการสำรวจและจัดทำแนวเขตที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ โดยให้มีรายละเอียดในการจำแนกประเภทที่ดินให้เป็นที่ชัดเจน ลักษณะการใช้ประโยชน์ของรัฐและการใช้ประโยชน์ของประชาชนในที่ดินนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๗ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์
ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้จำแนกประเภทที่ดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไป
ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้
ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช้ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุล
ทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการอาจพิจารณาดำเนินการในพื้นที่ใด
พื้นที่หนึ่งตามข้อมูลที่ได้รับหรือตามที่เห็นเหมาะสมก่อนได้

มาตรา ๑๘ เมื่อคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดิน
ของรัฐและได้จำแนกประเภทที่ดินแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไป
ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้
ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้ที่ดินประเภทนี้
เป็นที่ดินที่จำเป็นต้องมีการสงวนหวงห้ามไว้ และห้ามคณะกรรมการนำมาดำเนินการให้กรรมสิทธิ์
หรือสิทธิแก่บุคคลใด เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช้ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุล
ทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้คณะกรรมการมีอำนาจ
ดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๙ ที่ดินที่คณะกรรมการประกาศให้เป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อ
จัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๑๘ (๒) ใต้นั้นต้องเป็นไป
ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ทางราชการได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามเพื่อใช้
ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่เป็นวัตถุประสงค์แล้ว และปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์
ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามนั้น หรือไม่มีสภาพที่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์
ตามที่สงวนหวงห้ามแล้ว และ

(๒) ที่ดินนั้น ได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีแล้ว ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๐ เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้ที่ดินตามมาตรา ๑๘ (๒) ในพื้นที่ใดเป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะกรรมการจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

การจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบนั้น ให้คณะกรรมการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ที่ดินที่สมควรเพิกถอนการสงวนหวงห้าม แต่ยังไม่ขัดต่อกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง และการให้สิทธิในที่ดิน

(๒) ที่ดินที่ควรให้คงการสงวนหวงห้ามไว้ แต่ให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามเงื่อนไขที่กำหนด

(๓) แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่เป็นที่ดินตามมาตรา ๑๘ (๒) เป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้พื้นที่ป่าขัดต่อกรรมสิทธิ์แก่ประชาชน ห้ามมิให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามเพื่อให้ประชาชนได้รับสิทธิในที่ดิน เว้นแต่เป็นผู้ที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าได้ครอบครองที่ดินก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ โครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดให้ที่ดินตามบริเวณพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามในที่ดินบริเวณใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น แต่เมื่อมีผลกระทบต่อการสงวนหวงห้ามแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่ห้ามขัดต่อกรรมสิทธิ์ให้แก่

ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้ประชาชนได้รับสิทธิในที่ดิน

สำหรับที่ดินที่ไม่ได้พิพัต่อนควรให้กองการสงวนหวงห้าม แต่เป็นที่ดินที่ไว้และคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้สิทธิให้นำไปจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาให้สิทธิแก่ประชาชนในกรณีใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น โดยสงวนไว้จัดสรรสิทธิมิได้ ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดิน เพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดนำไปดำเนินการ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคสาม ให้คำนึงถึงมาตรฐานการจัดที่ดินตามกฎหมายอื่น และคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิได้รับที่ดิน เพื่อให้ผู้ที่สมควรได้รับการช่วยเหลือได้รับที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยตามความจำเป็นแก่การครองชีพ

มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในดำเนินการพิสูจน์สิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้ ในที่ดินของผู้ที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สิทธิตามวรรคหนึ่งให้ยื่นไปต่อหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การพิสูจน์สิทธิเพื่อให้กรรมสิทธิ์แก่บุคคลใดให้ยื่นไปต่อศาลแพ่งหรือที่อธิบดีของศาลปกครองหรือทำประโยชน์ต่อเนื่อง แต่สำหรับกรณีพิสูจน์สิทธิเพื่อให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยไม่มีกรรมสิทธิ์ บุคคลที่จะได้รับสิทธิจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) บรรลุนิติภาวะ
- (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยต่อเนื่อง และไม่มีลักษณะเป็นผู้แสวงหาประโยชน์เพื่อครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) เป็นผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินแต่ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ
- (๕) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๖๓)

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด อาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้

มาตรา ๒๓ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาหรือดำเนินการของคณะกรรมการ

(๒) เข้าไปในที่ดินเพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองหรือทำประโยชน์ที่ดินและให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง เรียกเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่ในที่ดินนั้นมาตรวจพิจารณาได้ตามความจำเป็น ในการนี้ บุคคลดังกล่าวต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

(๓) เข้าไปในที่ดินซึ่งได้จัดเป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ที่นำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย เพื่อตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้ได้รับสิทธิให้ใช้เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการพิสูจน์สิทธิให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้บุคคลนั้นครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไป

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการพิสูจน์สิทธิให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติการได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทั้งนี้ ตามจำนวนเนื้อที่ดินและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่เป็นการพิจารณาการครอบครองที่ดินในลักษณะเป็นชุมชน คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดเป็นผู้อนุมัติแทนได้

มาตรา ๒๖ บุคคลใดได้รับการพิจารณาให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ได้มีการประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการสั่งให้บุคคลนั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้ และนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่งให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๗ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยในพื้นที่ใดแล้ว หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีที่ดินอยู่ในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐไม่ได้แจ้งจำนวนเนื้อที่ดินและการทำประโยชน์ในที่ดินต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการครอบครองและการทำประโยชน์ในที่ดินนั้น

มาตรา ๒๘ ผู้ใดไม่มีสิทธิในทรัพย์สินที่เข้าไปถือครองหรือทำประโยชน์ในที่ดินภายในเขตที่ดินที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรื้อถอน ขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นออกจากพื้นที่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการ

หากไม่ปฏิบัติตามภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นออกจากพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือค่าชดเชยไม่ได้เสียอย่างใดมิได้และต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นด้วย

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐจำหน่ายจ่ายโอน หรือก่อการระผูกพัน หรือมีการครอบครองที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพิ่มเติม

ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งตายและทายาทประสงค์จะเป็นผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสืบสิทธิต่อไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ส่วนที่ ๒

การร้องขอเพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

มาตรา ๓๐ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการยังมีได้มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนเป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดว่า ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่พระราชกฤษฎีกาได้มีที่รประเทศสำหรับที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ประสงค์ได้การเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้

เมื่อได้รับคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาโดยต้องตรวจพิสูจน์สิทธิให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่า ผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่พระราชกฤษฎีกาได้มีที่รประเทศสำหรับที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามหรือไม่การเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาแล้วปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่พระราชกฤษฎีกาได้มีที่รประเทศสำหรับที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามการเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาและแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ต่อไป

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินของรัฐที่มีการสงวนหวงห้ามบริเวณใดมิได้มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม หรือมีสภาพเปลี่ยนไปเป็นชุมชนแล้ว และคณะกรรมการยังมีได้ประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ ผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินได้

เมื่อได้รับการร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาดูพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามหรือสภาพที่ดินเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สมควรใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสงวนหวงห้าม

(๒) ที่ดินนั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยและเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๖๖)

(๑) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการตรวจพิสูจน์ต่อคณะกรรมการเพื่ออนุมัติให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และให้นำความในมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๐ การให้สิทธิใช้ประโยชน์ที่ดินโดยที่ยังมิได้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามจะจัดกรรมสิทธิ์ให้กับผู้ร้องขอมิได้

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตรวจพิสูจน์แล้วเห็นว่าผู้ร้องขอไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ ให้ยกคำร้องนั้น

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๒ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๓ ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ผู้ใดจำหน่ายจ่ายโอน หรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซื้อหรือรับโอนที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยต่อจากผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

ใบแทรก

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

คณะกรรมการขอแก้ไขเอกสาร ดังนี้

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

๑. หน้า (๗) ระหว่างบรรทัดที่ ๕ และบรรทัดที่ ๖

แก้ไขข้อความดังนี้

หมวด ๑ คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ

ไม่มีการแก้ไข

ระหว่างบรรทัดที่ ๗ และบรรทัดที่ ๘

แก้ไขข้อความดังนี้

มาตรา ๕

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็นและผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

๒. หน้า (๘) บรรทัดที่ ๒๖

แก้ไขข้อความดังนี้

มาตรา ๘

มีการแก้ไข

๓. หน้า (๑๑) ระหว่างบรรทัดที่ ๒๐ และบรรทัดที่ ๒๑

แก้ไขข้อความดังนี้

หมวด ๒ การบริหารจัดการที่ดิน
สงวนหวงห้ามของรัฐ

ไม่มีการแก้ไข

๔. หน้า (๓๙) บรรทัดที่ ๒

แก้ไขข้อความดังนี้

หมวด ๓ บทกำหนดโทษ

ไม่มีการแก้ไข

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ร่างพระราชบัญญัติ
การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว)

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน (๖๙)

วุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ..... 1384
วันที่..... 28. 01. 2554
เวลา..... 10.00 น.

ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๘๗๒

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล
และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป)
วันพุธที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการ
ที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ

ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๖

อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายชัย ชิดชอบ)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๒๐๒ / ๕๘ วันที่ ๒๗ / ๒๗ / ๕๔
เวลา ๑๐.๐๕ ถึง ชม.
สำนักงานประชุม

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ ๕ / ๒๕๕๔
วันที่ ๒๗ / ค.พ. / ๕๔
เวลา ๑๑.๑๐ น.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๒๔

สำนักงานประชุม

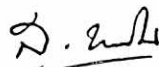
สารบบ

เรื่อง การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นายนคร มาฉิม กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. (นายอำนาจ คลังผา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายสุวโรช พะลัง กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายเรวัต สิริบุญกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายสุวโรช พะลัง กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นางวรศุณี สุวรรณปริสฺฐ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายปัญญา ศรีปัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายพีระเดช ศิริวันสาธิต กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายนิยม วรปัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. (นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้งสิบเอ็ดฉบับนี้ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ครั้งที่ ๒๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓ ครั้งที่ ๒๓ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ และครั้งที่ ๒๔ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้งสิบเอ็ดฉบับดังกล่าว และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา โดยถือเอาร่างของนางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นหลักในการพิจารณา เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว จึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติวาระที่สาม ในครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

(นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันการบริหารจัดการที่ดินของรัฐยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐโดยการจำแนกพื้นที่และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมทั้งการอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งได้มีการจำแนกและกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวแล้วได้ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ยังเป็นการรักษาสมดุลระหว่างพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ทำกินและพื้นที่อยู่อาศัยและเป็นการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(นายนคร มาฉิม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(นายอำนาจ คลังผา กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

4

(๗๕)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ
พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ของ
ทางราชการทับที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว
แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศสงวนหวงห้ามไว้จนมีราษฎรเข้าครอบครอง
ใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกินจึงสมควรมีกฎหมายกำหนด
วิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดิน
ได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมายอันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และ
เป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นายสุวโรช พะลัง กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(นายเรวัต สิริบุญกุล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(นายสุวโรช พะลัง กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(นางวรศลี สุวรรณปริสุทธิ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(นายปัญญา ศรีปัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

(นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

1/4

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ
พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของ
ทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ของ
ทางราชการทับที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว
แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศสงวนหวงห้ามไว้จนราษฎรเข้าครอบครอง
ใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นที่ชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกิน จึงสมควรมีกฎหมายกำหนด
วิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดิน
ได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมายอันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และ
เป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นายพีระเดช ศิริวันสานต์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) / ๕

(๗๙)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ
พ.ศ.

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ของ
ทางราชการทับที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้ามไว้แล้ว
แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศสงวนหวงห้ามไว้จนมีราษฎรเข้าครอบครอง
ใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัย ที่ทำมาหากิน ปลูกพืชผล เพื่อดำรงชีพ
จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้
โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมายอันเป็นการกระจายการถือครอง
ที่ดินอย่างเป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นายนิยม วรปัญญา กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ
“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงาน
เจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวน
หวงห้ามของรัฐ” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ
- (๓) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นกรรมการ
- (๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปลัดกระทรวง
มหาดไทย

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้
ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงเป็นที่ประจักษ์ในด้านที่ดิน การบริหารจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม กฎหมายหรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ เป็นกรรมการ
ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
แต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งว่าง
อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน
จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่
โดยเร็วในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่ง
ตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้
ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วย
กรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๖ วรรคสอง

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจาก
ตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือ
หย่อนความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ
โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการ
ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

มาตรา ๙ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและ
แผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความ
เห็นชอบเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม
ของรัฐแล้ว ให้คณะกรรมการรับไปดำเนินการโดยอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไป
ปฏิบัติเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตาม
นโยบายของรัฐบาล

(๒) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภทเพื่อประโยชน์
ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) กำหนดให้มีการจำแนกที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐและจัดทำแนวเขตที่ดินให้ชัดเจน
เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๔) กำหนดแผนปฏิบัติการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามโครงการและแผนงาน
ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๕) ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไป
ใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อใช้ในการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์
ในที่ดิน

(๗) พิจารณานุมัติแผนงานหรือโครงการในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนงบค่าใช้จ่ายเสนอนายกรัฐมนตรี

(๘) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนแบบสัญญาเช่าที่จะทำกับผู้มีสิทธิจะได้รับที่ดิน

(๙) ออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๐) วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๑) ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหาและมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

(๑๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๑๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๐ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำกรอัยการจังหวัด

นายอำเภอซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายจำนวนไม่เกินสองคน ทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ธารักษ์พื้นที่ ปฎิรูปที่ดินจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน

(๓) ผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จำนวนหนึ่งคน ผู้แทนผู้บริหารเทศบาล จำนวนหนึ่งคน และผู้แทนผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหนึ่งคน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องประกอบด้วย ผู้แทนกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่มีกิจกรรมและผลงานด้านการจัดการที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้แทนเจ้าของหรือผู้ถือครองที่ดิน

ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

การคัดเลือกผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม (๓) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตาม (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแผนการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๒) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

(๓) ดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ และเสนองบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อคณะกรรมการ

(๔) พิจารณาสีทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการในการพิจารณาให้สิทธิในที่ดินแก่ประชาชนผู้มีสิทธิหรือให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยแก่ประชาชน

(๕) กำกับ ดูแล และติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ รวมทั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

(๖) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๓ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ กับให้มีอำนาจหน้าที่ในการประสานนโยบายการปฏิบัติ ระหว่างหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ตลอดจนมาตรการในการแก้ไขปัญหา และมาตรการในการป้องกันการบุกรุกที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๘๖)

หมวด ๒

การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

ส่วนที่ ๑

การจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามโดยรัฐ

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลที่ดินของรัฐหรือคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการสำรวจและจัดทำแนวเขตที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ โดยให้มีรายละเอียดในการจำแนกที่ดินให้เป็นที่ชัดเจน ลักษณะการใช้ประโยชน์ของรัฐและการใช้ประโยชน์ของประชาชนในที่ดินนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๗ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้จำแนกที่ดิน ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช่ว่าที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการอาจพิจารณาดำเนินการในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งตามข้อมูลที่ได้รับหรือตามที่เห็นเหมาะสมก่อนได้

มาตรา ๑๘ เมื่อคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐและได้จำแนกที่ดินแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้ที่ดินประเภทนี้เป็นที่ดินที่จำเป็นต้องมีการสงวนหวงห้ามไว้ และห้ามคณะกรรมการนำมาดำเนินการให้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่บุคคลใด เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ

(๒) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช่ว่าที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๙ ที่ดินที่คณะกรรมการประกาศให้เป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๑๘ (๒) ได้นั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ทางราชการได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ และปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม นั้น และ

(๒) ที่ดินนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยอย่างต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนแปลงเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๐ เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้ที่ดินตามมาตรา ๑๘ (๒) ในพื้นที่ใดเป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะกรรมการจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบ

การจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความเห็นชอบนั้น ให้คณะกรรมการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ที่ดินที่สมควรเพิกถอนการสงวนหวงห้าม และนำไปจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง

(๒) ที่ดินที่ควรให้คงการสงวนหวงห้ามไว้ แต่ให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามเงื่อนไขที่กำหนด

(๓) แผนการดำเนินงานของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่เป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้นำไปจัดกรรมสิทธิ์แก่ประชาชน เว้นแต่เป็นผู้ที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าได้ครอบครองที่ดินก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๒๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดิน สงวนหวงห้ามของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดให้ที่ดินตามบริเวณพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามในที่ดินบริเวณใดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และเมื่อมีการเพิกถอนการสงวนหวงห้ามแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่นำมาจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

สำหรับที่ดินที่มีได้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามแต่เป็นที่ดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะรัฐมนตรีกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการให้สิทธิแก่ประชาชนในการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น โดยจะนำไปจัดกรรมสิทธิ์มิได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคสาม ให้คำนึงถึงมาตรฐานการจัดที่ดินตามกฎหมายอื่น และคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิได้รับที่ดิน เพื่อให้ผู้ที่สมควรได้รับการช่วยเหลือได้รับที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยตามความจำเป็นแก่การครองชีพ

มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพิสูจน์สิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้

หลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สิทธิตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การพิสูจน์สิทธิเพื่อให้กรรมสิทธิ์แก่บุคคลใดให้เป็นไปตามสภาพข้อเท็จจริงของการครอบครองหรือทำประโยชน์ต่อเนื่อง แต่สำหรับการพิสูจน์สิทธิเพื่อให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยไม่มีกรรมสิทธิ์ บุคคลที่จะได้รับสิทธิจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) บรรลุนิติภาวะ

(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินหรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง และไม่มีลักษณะเป็นผู้แสวงหาประโยชน์เพื่อครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) เป็นผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินแต่ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ

(๕) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด อาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดได้

มาตรา ๒๓ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาหรือดำเนินการของคณะกรรมการ

(๒) เข้าไปในที่ดินเพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการพิสูจน์สิทธิในการครอบครองหรือทำประโยชน์ที่ดินและให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง เรียกเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลที่อยู่ในที่ดินนั้น มาตรวจพิจารณาได้ตามความจำเป็น ในการนี้ บุคคลดังกล่าวต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

(๓) เข้าไปในที่ดินซึ่งได้จัดเป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่นำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย เพื่อตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินของผู้ได้รับสิทธิให้ใช้เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการพิสูจน์สิทธิให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้บุคคลนั้นครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไป

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการพิสูจน์สิทธิให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติการได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทั้งนี้ ตามจำนวนเนื้อที่ดินและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่เป็นการพิจารณาการครอบครองที่ดินในลักษณะเป็นชุมชน คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดเป็นผู้อนุมัติแทนได้

มาตรา ๒๖ บุคคลใดได้รับการพิจารณาให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ได้มีการประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ให้คณะกรรมการสั่งให้บุคคลนั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้ และนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่งให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๗ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยในพื้นที่ใดแล้ว หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีที่ดินอยู่ในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐไม่ได้แจ้งจำนวนเนื้อที่ดินและการทำประโยชน์ในที่ดินต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการครอบครองและการทำประโยชน์ในที่ดินนั้น

มาตรา ๒๘ ผู้ใดไม่มีสิทธิเข้าไปถือครองหรือทำประโยชน์ในที่ดินภายในเขตที่ดินที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยโดยชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรื้อถอน ขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นนอกจากพื้นที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการ

หากไม่ปฏิบัติตามภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นออกจากพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือค่าเสียหายอย่างใดมิได้และต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นด้วย

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินของรัฐจำหน่ายโอนหรือก่อภาระผูกพัน หรือมีการครอบครองที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพิ่มเติม

ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งตายและทายาทประสงค์จะเป็นผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสืบสิทธิต่อไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ส่วนที่ ๒

การร้องขอเพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

มาตรา ๓๐ ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการยังมิได้มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนเป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดว่า ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้

เมื่อได้รับคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาโดยต้องตรวจพิสูจน์สิทธิให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่า ผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาแล้วปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาและแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดินนั้นได้ต่อไป

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินของรัฐที่มีการสงวนหวงห้ามบริเวณใดมิได้มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม หรือมีสภาพเปลี่ยนไปเป็นชุมชนแล้วและคณะกรรมการยังมิได้ประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยตามมาตรา ๒๑ ผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดที่ได้รับสิทธิในที่ดินได้

เมื่อได้รับการร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาตรวจพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม

(๒) ที่ดินนั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยและเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชน

มานานกว่าสิบปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

(๙๑)

(๓) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการตรวจพิสูจน์ต่อคณะกรรมการเพื่ออนุมัติให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิในที่ดินนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และให้นำความในมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๐ การให้สิทธิในที่ดินโดยที่ยังมิได้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามจะจัดกรรมสิทธิให้กับผู้ร้องขอมิได้

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตรวจพิสูจน์แล้วเห็นว่าผู้ร้องขอไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ ให้ยกคำร้องนั้น

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๒ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๓ ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ผู้ใดจำหน่ายจ่ายโอน หรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซื้อหรือรับโอนที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยต่อจากผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(นางนง อัมพรประภา)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๒

สำนักงานประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ.

ตามที่ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร นั้น จึงได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๕๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ โดยการจำแนกพื้นที่และกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามสภาพของที่ดิน การรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน รวมทั้งการอนุญาตให้ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งได้มีการจำแนกและกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวแล้วได้ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีที่ดินทำกินและอยู่อาศัยซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว ยังเป็นการรักษาสมดุลระหว่างพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ทำกินและพื้นที่อยู่อาศัยและเป็นการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นธรรม และจะเป็นการสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ พ.ศ. มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

๒.๑ เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเป็นไปอย่างมีระบบและมีนโยบายที่มีเอกภาพ โดยให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐมีอำนาจและหน้าที่ในการเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพื่อความเห็นชอบ และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ โครงการและแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้วให้คณะกรรมการรับไปดำเนินการโดยอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นที่ดินทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยหรือดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

๒.๒ การบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

๒.๒.๑ การจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามโดยรัฐ

(๑) ให้คณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐแล้ว ให้จำแนกประเภทที่ดิน ดังต่อไปนี้

(ก) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

(ข) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช้ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

สำหรับการดำเนินการนั้นคณะกรรมการอาจพิจารณาดำเนินการในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งตามข้อมูลที่ได้รับหรือตามที่เห็นถึงความเหมาะสมก่อนก็ได้

(๒) เมื่อคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐและได้จำแนกประเภทที่ดินแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(ก) ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องสงวนหวงห้ามไว้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามต่อไป หรือเป็นที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้ที่ดินประเภทนี้เป็นที่ดินที่จำเป็นต้องมีการสงวนหวงห้ามไว้ และห้ามคณะกรรมการนำมาดำเนินการให้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่บุคคลใด เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ

(ข) ที่ดินซึ่งมิได้มีการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามอีกต่อไป และไม่ใช้ที่ดินซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาไว้ให้คงความสมดุลทางธรรมชาติการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ที่ดินที่คณะกรรมการประกาศให้เป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยได้นั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(ก) ทางราชการได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มาเป็นเวลานานแล้ว และปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามนั้น หรือไม่มีสภาพที่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ตามที่สงวนหวงห้ามแล้ว

(ข) ที่ดินนั้นได้มีประชาชนครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยโดยต่อเนื่องและมีการเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีแล้ว

(๔) เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดให้ที่ดิน ในพื้นที่ใดเป็นที่ดินที่จะนำมาดำเนินการเพื่อจัดให้ประชาชนเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ให้คณะกรรมการจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเสนอต่อ

คณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ การจัดทำโครงการและแผนงานเพื่อบริหารจัดการที่ดินของรัฐ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบนั้นให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย คือ ที่ดินที่สมควร เพิกถอนการสงวนหวงห้าม และนำไปจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชนที่อยู่อาศัยโดยต่อเนื่อง ที่ดิน ที่ควรให้คงการสงวนหวงห้ามไว้ แต่ให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่ อาศัยตามเงื่อนไขที่กำหนด

สำหรับที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ หรือ เขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ห้ามมิให้นำไปจัดกรรมสิทธิ์แก่ประชาชน เว้นแต่เป็นผู้ที่มี หลักฐานพิสูจน์ได้ว่าได้ครอบครองที่ดินก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี

(๕) เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการและแผนงาน เพื่อบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐในพื้นที่ใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศกำหนด ให้ที่ดินตามบริเวณพื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือ เป็นที่อยู่อาศัยในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามในที่ดินบริเวณใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เพิกถอนการสงวนหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และ เมื่อมีการเพิกถอนการสงวนหวงห้ามแล้ว ให้ที่ดินนั้นเป็นที่ดินที่นำมาจัดกรรมสิทธิ์ให้แก่ประชาชน ที่ได้ครอบครองหรือทำประโยชน์ในที่ดินนั้นโดยต่อเนื่องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรี กำหนดต่อไป

สำหรับที่ดินที่มีได้เพิกถอนการสงวนหวงห้าม แต่เป็นที่ดิน ที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้สิทธิแก่ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรืออยู่อาศัย ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการให้สิทธิแก่ประชาชนในการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น โดยจะนำไปจัดกรรมสิทธิ์มิได้ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำ จังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการพิสูจน์สิทธิของบุคคลที่จะได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ ในที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้าม ของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการพิสูจน์สิทธิให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้บุคคลนั้น ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไป

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำ จังหวัดรายงานผลการพิสูจน์สิทธิให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติการได้รับกรรมสิทธิ์หรือได้รับ สิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทั้งนี้ ตามจำนวนเนื้อที่ดินและตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่เป็นการพิจารณาการครอบครองที่ดินในลักษณะเป็นชุมชน คณะกรรมการอาจกำหนด หลักเกณฑ์ทั่วไปเพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัด เป็นผู้อนุมัติแทนได้

(๗) บุคคลใดได้รับการพิจารณาให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ที่ได้มีการประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ หากไม่ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด คณะกรรมการอาจสั่งให้บุคคล นั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้นับตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่งให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตาม พระราชบัญญัตินี้

ในพื้นที่ใดที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดเขตที่ดินให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยในพื้นที่ใดแล้ว หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีที่ดินอยู่ในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐไม่ได้แจ้งจำนวนเนื้อที่ดินและการทำประโยชน์ในที่ดินต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิในการครอบครองและการทำประโยชน์ในที่ดินนั้น

ผู้ใดไม่มีสิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินภายในเขตที่ดินที่คณะกรรมการได้ประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐที่จะนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยโดยชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ต้องรื้อถอน ขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและสิ่งอื่นออกจากพื้นที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการ

หากไม่ปฏิบัติตามภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นออกจากพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐได้โดยผู้นั้นจะเรียกค่าทดแทนหรือค่าอย่างใดเสียหายมิได้และต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างนั้นด้วย

ห้ามมิให้ผู้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐจำหน่ายจ่ายโอนหรือก่อภาระผูกพัน หรือมีการครอบครองที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐเพิ่มเติม ในกรณีที่ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินตามวรรคหนึ่งตายและทายาทประสงค์จะเป็นผู้ได้รับสิทธิในที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสืบสิทธิต่อไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

๒.๒.๒ การร้องขอเพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ

พื้นที่ใดที่คณะกรรมการยังมีได้มีประกาศกำหนดเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนเป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดว่า ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ทางราชการจะได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามได้ เมื่อได้รับคำร้องขอให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาโดยต้องตรวจพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่า ผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ทางราชการจะได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้ามหรือไม่

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาแล้วปรากฏโดยชัดแจ้งว่าผู้นั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนที่ทางราชการจะได้มีการประกาศให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่สงวนหวงห้าม ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาและแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ต่อไป

ในกรณีที่ปรากฏว่าที่ดินของรัฐที่มีการสงวนหวงห้ามบริเวณใดมิได้มีการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม หรือมีสภาพเปลี่ยนไปเป็นชุมชนแล้ว และคณะกรรมการยังมิได้ประกาศกำหนดเป็นเขตพื้นที่ที่จะจัดให้ประชาชนใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกิน หรืออยู่อาศัย ผู้ครอบครองที่ดินอาจร้องขอให้ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินได้ เมื่อได้รับการร้องขอแล้ว ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดพิจารณาตรวจพิสูจน์ให้เป็นที่ปรากฏโดยชัดแจ้งตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นที่ดินซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้ามหรือสภาพที่ดินเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สมควรใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการสงวนหวงห้าม

(ข) ที่ดินนั้นได้มีการครอบครองและทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย โดยต่อเนื่องและเปลี่ยนสภาพเป็นชุมชนมานานกว่าสิบปีแล้ว

(ค) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดรายงานผลการตรวจพิสูจน์ต่อคณะกรรมการเพื่อยกอนุมัติให้ผู้ร้องขอได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดดำเนินการพิสูจน์สิทธิให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ให้บุคคลนั้นครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินได้ต่อไป

การให้สิทธิใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยที่ยังมิได้เพิกถอนการสงวนหวงห้ามจะจัดกรรมสิทธิ์กรรมสิทธิให้กับผู้ร้องขอมิได้

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐประจำจังหวัดตรวจพิสูจน์แล้วเห็นว่าผู้ร้องขอไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับสิทธิ ให้ยกคำร้องนั้น

๒.๓ บทกำหนดโทษ

(๑) ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) ผู้ได้รับสิทธิในที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัย ผู้ใดจำหน่ายจ่ายโอน หรือมีการครอบครองที่ดินเพิ่มเติม ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๓) ผู้ใดซื้อหรือรับโอนที่ดินในพื้นที่บริหารจัดการที่ดินสงวนหวงห้ามของรัฐ เพื่อใช้ประโยชน์เป็นที่ทำกินหรือเป็นที่อยู่อาศัยต่อจากผู้ได้รับสิทธิในที่ดิน ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ